

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Zöld Kereszt.

Ezt a nevet adták annak a — tévedés ne legyen: politikamentes! — mozgalomnak, amelynek célja a falu népét táplálkozásban, egészségápolásban feltámasztatni arról a mostani színvonalról, amely bizony sok-sok helyütt megdöbbenően alacsony. A tudósok vitaminelméleteikkel és más boszorkányos felfedezéseikkel az emberi életerő fenntartásának vaskos törvénykönyvét gyűjtögettek egybe. Laboratóriumba fogták az emberi életműködés egész területét, a lélekzetvételtől a töltött káposztáig minden életműködési jelenségről és tényezőről tudományosan megalapozott képleteket és grafikonokat alkottak, csak hogy eddig mindenki azt hitte, hogy ezt a lombikokban kitanulmányozott életgondozást csupán a módosak engedhetik meg maguknak. Azt hittük eddig, hogy a tudományosan megalapozott helyes táplálkozás és egészségápolás a szélesebb néprétegek számára elérhetetlen fényűzést jelent, míg aztán most a Zöld Kereszt falujáró emberei bebizonyítják, hogy nem így van. Bebizonyítják tényekkel, adatokkal, számokkal, hogy a legszegényebb konyhán is lehet célszerűen főzni s a legegyszerűbb portán is lehet az egészséget gondozni.

Mi csendőrök örömmel üdvözljük a Zöld Keresztet a falu világában, amellyel egyes vagyunk. Mi tudjuk és látjuk igazán, hogy szegény és gazdag magyar között táplálkozásban csak annyi a különbség, hogy a szegény sok lebbencslevest és kevés szalonnát, a gazdag kevesebb levest, sok szalonnát eszik. A különböző tápanyagok értékéről és okszerű felhasználásáról a népnek még az elemi fogalmai sincsenek meg. Legfőbb ideje, hogy erre megtanítsák. Azt még csak meg lehet magyarázni pénzügyi, műszaki és egyéb okokkal, hogy az izzólámpa feltalálásának néhány év előtti ötvenéves évfordulóján a villanyfény alig néhány faluig jutott el, de azzal már bűn lenne újabb ötven évet várni, míg a falu magától rájön, hogy a sóska, spenót, répa, gyümölcs és a föld számtalan más olcsó ajándéka nemcsak libának, malacnak, hanem elsősorban az embernek teremtetett táplálék. Meg kell tanítani az embereket arra, hogy a gazdag ne betegedjék bele a saját zsírájába, a szegény pedig ne aszalódjék szárazzá kevészalonnás kamráján. Meg kell az asszonyokat tanítani arra, hogy az emberi szervezet mákoscsikon kívül sok más tápanyagot is megkövetel, amelyeket nemcsak a városi csarno-

kokban, hanem kint a falun is olcsó pénzen, vagy akár Isten ajándékaképpen meg lehet szerezni. És meg kell tanítani a népet az egészségápolás többi törvényeire is: lakás, napfény, tisztaság, jó ivóvíz, fertőző betegségek elleni védekezés, helyes betegápolás, csecsemőgondozástól a felnőtt korig terjedő családvédelem és ennek keretében az a sokféle ágazó népegészségügyi feladatkör, amit a Zöld Kereszt vállalt magára s amit részleteiben ma már kötetek ismertetnek. Ma még csak néhány száz falu érzi ennek a munkának az áldásait, de a munkaterület egyre bővül s be fogja hálózni az ország minden zezegűgát.

Újból csak azt mondjuk, hogy örömmel üdvözljük ezt a felvilágosító, segítő munkát, hiszen bele-sajog a szívünk, ha a falvak utcáin és a tanyavilágban helytelenül táplált csenevész gyermekeket és félbemaradt fejlődésű legénykéket látunk. Nemcsak azokról van szó, akiknek a kezéből a rossz gazdasági viszonyok kicsavarták a falat kenyeret is, hanem azokról, akiknek volna miből erőteljes emberekké növekedniök, de nem értenek hozzá, mi ennek a titka. Azt nem kell bővebben részletezni, hogy a lakosság egészsége, életeréje mit jelent a nemzet jövője szempontjából s ha pedig ezzel tisztában vagyunk, akkor fel-tudjuk mérni a Zöld Kereszt működésének a jelentőségét is.

Számolni kell azonban az emberek maradiságával és az úgynevezett tudományos dolgokkal szemben táplált bizalmatlanságával, lekicsinylésével. Sok verejtékcsoppet elhullatnak a Zöld Kereszt emberei, amíg a falusi, tanyai asszonnyal elhitetik, hogy mondjuk a spenót egészen rendes, főleg pedig igen fontos ennivaló s az meg már véres verejtékbe fog kerülni, amíg a gazda azután meg is eszi a spenótot. Az is nehezen fog menni, amíg a tanyasi ember a tanya végiben ősidők óta haldokló meggyfaroncsok helyébe nemesebb és több gyümölcsfát ültet. Bizonyára tudja a Zöld Kereszt is, mekkora fába vágta a fejszéjét, mi csendőrök mindenesetre tudjuk. És éppen, mert tudjuk, szívesen segítünk ebben a felvilágosító munkában. Igaz, a csendőrt nem lehet ezerféle népnevelési feladattal megterhelni, de a valóság mégis az, hogy örseink és járőreink akarva-nemakarva is nevelik a népet. Nevelik, mert közte élnek és vele váltanak szót. Így szóváltás közben sor kerülhet a Zöld Keresztre is, a többit pedig ügyes csendőr tudni fogja. Kérjük bajtársainkat, ne feledkezzenek meg erről. Rájuk hallgat a föld népe, őket szívesen formázza, mert közülük valók. Mondjanak hát néhány biztató jó szót a Zöld Kereszt céljai érdekében. Magyarázzák meg, hogy az erőt, egészséget kétszeresére, többszörösére növelhetik, ha a Zöld Kereszt embereit meghallgatják.

A szomszédos örs.

Írta: MIKROSZKÓPUS.

Azt írja a Szut. az egyik helyen, hogy a csendőrség, az örs a maga területén onallóan teljesíti a szolgálatát. Igen ám, csak hogy sok csendőr ezt úgy érti, hogy az örs önzően teljesíti a szolgálatot. Így valahogyan: „Mit törődöm én masok bajával, fő, hogy az én szénám rendben legyen!” Lehet azután a szomszédos örsön kiderítetlen eset garadával s nap-nap után sokszorosíthatják a megkereséseket körömszakadtig és pótnyomozhatnak inarogyásig: mosolyogva játszik a bajuszával a mi önző bajtársunk, mondván: „Nálunk nincs munka!! Ez azután az igazi csendes jó kis örs! Öröm itt szolgálni!”

De nézzünk csak körül ezen az önző örsön. A minap érkezett a szomszéd örsről egy megkeresés, közlik benne, hogy X tanyán betörték a magtárba és elloptak két zsák lóheremagot. Kéri a nyomozás bevezetését és... „eredmény esetén a fenti számra való hivatkozással az örs értesítését.” — A szomszédos örs 18 km-re van. Mi történt a mi örsünkön?... Az örsparancsnok iktatta, kivitte a legénységi szobába és felolvasta — vagy talán fel sem olvasta, csak meghagyta —, hogy mindenki írja alá a „Hallottuk” című régimódi, de annál biztosabb „temető” rovatban. És azután?... Rányomta a „Nyomozza...” kezdetű ruggyanta bélyegzőt a vettemező bélyegző alá és...” na majd holnap indítok egy járőrt a II. számba”. És indított is! Azután egy hét múlva a III. „számba” és azután néhány nap múlva az I. „számba”. Így azután a szomszédos örs megkeresését

annak rendje és módja szerint „nyomozták” is az egész örskörletben. Készül is már a fogalmazvány: ...legszélesebb körben megejtetett, de eredményre nem vezetett.”

Mi van ezen kivetni való?!... A megkeresést a legszabályosabban „elintézte” az örs. Ennél többet igazán nem tehetett a „szomszéd” érdekében. Na de most hagyjuk ezt és térjünk át más szemléldőnivalóra, mi történik még a „nyugalmas” örskörletben?...

Az történt a napokban, hogy az állomásfőnök beaszaltott az örsre egy embert, hogy jönnének ki az urak, mert egy ittas egyén nem akar eltávozni az állomás épületéből, mondván, hogy neki joga van ott tartózkodni és ott is alszik majd a reggeli vonatig, mert ő utazni akar. A járőr felszerel, kimegy. Az ittas egyént igazoltatja és kijózanodásig bezárja a községi fogdába. Írásait elszedi és azzal bevonul az örsre. Reggel majd kikérdezik. Reggel azután a megszeppent utas sűrűn kéri a bocsánatot és hivatkozik arra, hogy tisztességes iparos, de hát elitalozott egy kicsit és ilyenkor „bolondokat csinál az ember”. Na de nincs kegyelem: két bizalmi egyén... és azután gyérünk az örsre. Megindul a kikérdezés az egyik szobában, a másikban megindul a Nyomozókulcsban és még vagy tíz különféle előjegyzésben a keresés. Pórujár emberünk előadja, hogy egy héttel ezelőtt indult el hazulról, mert összeszólalkozott a feleségével. Az apósáékkal lakott együtt és az apósa egy kínálózó jó szerződést elrontott. Pedig egy évre szolt volna a munka. Ezen azután úgy megbosszankodott, hogy összeveszett az egész családdal és otthagytott csapat-papot: elindult munkát keresni. Mert hát ő

Igazságtétel a pusztán.

Írta: SOMLAY KÁROLY.

I.

Éppen a tízórát dudálta meg a toronyablakból a vén Csibe Marcin, mikor egy báránfyűrtös subába burkolt ember gázolt a kátyuban a sötét házak között.

A faragásos kettősajtó előtt megállapodott. Százgombos mellénye zsebéből előszedte a tűzikésztséget, az acélt, a kovát és kicsiholt. A pattogó szikrácskák fényénél hamar meglátta az ajtó szárán a csengő rézgombját. Valameddig tépelődött, tipródott, aztán meg nyomkodta a gombot.

Nemsokára csoszogó lépésektől hangzott a hosszú folyosó. A gubás magyar meghökken: no, most embőre légy magadnak Picula Fábján, mert féledelmes az állapot... Kahicsolás csiklandozta a nyelve csapját; krá-kogni akart, de az ajtószárnyon levő rácsos kémlelőlyuk lapját valaki eltolta és az első szendergéséből felriasztott ember leplezetlen bosszúságával kérdezte:

— Ki jár itt?

— Gyóntatóra van szükség, tisztölöm alásan. Ha lenne szíves egy páter... Valamék öreg is jó lössz, ha nincsen fiatal —, felelte a subás és levette kobakjáról az irhasüveget.

— Nyitom már —, felelte a kezében pislákoló gertyát tartó fráter és behívta a kegyes küldetésben járó embert a portára, aztán helyet mutatván néki a fal mellett roskadozó karos lócán, kinyitotta az emeleten levő klauzúra ajtóját, ami megett el is tűnt.

Sötét lett az ámbitus. Csak az ólom közé foglalt hatszögletű, színes ablaktányérok szűrődött be a szarvára fogott holdsugar pászma. A subás atyafi

nyugtalanul izgett-mozgott a lócán. Pillantása a falhoz erősített keresztfára esett, amelyen a Názáreti életnagyságú képe függött. Jaj, vonaglik, sóhajtozik... Szorongó érzések nyíltak a kún puszták fiának szívébe. Fohászzkodott. A lelke titkos pítaráról szakadhatott a fohász, mert hörgött tőle a rideg folyosó. Hamarosan ismét felcsillant a gyertya a klauzúránál. A kapus egy fiatal páterrel jött vissza, akinek vastag kordájához öregszemű olvasó volt erősítve.

— Hol van a beteg, kedves felebarátom? — kérdezi nyájasan Szerafin atya.

— A göbolyjárasi tanyán, instállom. Messzi van, de kocsin mögyünk, alkalmas lovakkal —, felelte a pusztás ember.

— Magamhoz veszem a viatikumot, a szent ostyát is —, mondta a pap és a fráter kíséretében bement a sekrestyébe.

Néhány perc multán útnak indultak. Elül ballagott hajadonfővel a subás, utána nagy kézilámpával és csengővel a fráter, akit a csuklyagalléros páter követett.

Az uccák néptelenek, a házak sötétek voltak.

Tízpernyi idő után a város szélén rostokoló kocsinál voltak.

— Tisztölendő atyámék kászolódjanak csak föl a kocsira. Fáin ülést csináltam alájuk szénából. Hanem előbb bekötöm majd a szömeiket, mert olyan helyre mögyünk, amit nem kölletik ösmerni maguknak —, morogta a kalauz, aki sárganyelű fokosának egy jól irányzott legyintésével szétzúzta a tökmagolajos kézilámpás kormos üvegjét. A lámpás menten ki is adta páráját.

Sejhaj, akit ükelme fejen kólint a fokossal, az alig eszik többé kurcinás köleskását...

A két szerzetes néhány pillanatig tanácstalanul nézett egymásra.

gépészkovács. Járt azóta itt is, ott is, de bizony egy-két jó szónál egyebet nem kapott. Írásai igazolják személyazonosságát; még olyan írása is van, hogy az egyik uradalom sajnálattal értesíti, de a megkötött munkaszerződés semmis, mert az apósának nincsen olyan képzettsége, mint amelyet bemondtak, — már pedig csak együtt alkalmaznák kettőjüket. Hát ez így tiszta dolog! A szomszéd szobában is elkészültek a kereséssel; nem fordul elő a neve sehol sem.

Na most azután kezdődik az őrön a tanakodás, mit is csináljanak ezzel az emberrel... Sok beszéd után végre dönt az őrparancsnok: ez az ember ittas állapotban jelent meg a vasúti állomáson, tehát botrányt okozott. Rendes lakása és állandó foglalkozása nincsen, tehát: tényvázlattal át kell adni a főszolgabírónak. Így is történt. A főszolgabíró megbüntette négy napi elzárással, le is ülte azonmód és azután megnyílt ismét a nagy világ és a mi emberünk elindult ismét munkát keresni.

Eddig van a történet. Bizony itt is sok csendőr csodálkozva kérdezi: mi van ebben kivetnivaló?... Ez teljesen szabályszerű elintézés. — Pedig, pedig...

Mutatóban még egy esetet mondok el a „nyugalmas” őrsről. — Az történt, hogy az egyik szombat este ijedt hangon telefonál egy kárvalott az őrre, hogy vendégségben volt egy családnál és amíg bent szórakoztak, az előszobából a télikabátját elemelte valaki. Az őrparancsnok azonnal parancsot adott a helyi ügyeletet teljesítő járőrnek, hogy vezesse be a nyomozást. A járőr így cselekszik és be is vezette a nyomozást. Kikér-

dezte a sértettet, a vendéglátó háziakat, megtekintette a helyszínt. A szomszédok azt mondták a járőrnek, hogy a lopás körülbelüli időpontjában láttak egy ismeretlen egyént házról házra járni és a vendéglátó házában lévő más lakókhoz is betért kéregetni. Jó személyleírást is adtak róla. Legfeltűnőbb adat az volt erről a kéregető egyénről, hogy nem volt felsőkabátja, pedig kemény hideg kezdett akkor már lenni, úgy november utolsó napjaiban. A mi járőrünk szombat estétől vasárnap estig keresi, kutatja ezt a csavargót az őrállomáson, de nem találja sehol. Sehol semmi adat róla, — mintha a föld nyelte volna el!... Tüvé tette a járőr az egész községet, de nincs schol. Az a veszély fenyeget, hogy kiderítetlenül marad a lopási eset és a járőr már kezdi megadni magát a keserű csendőrsorsnak és azon gondolkodik, hogy bevonul és jelenti, hogy nem ért el eredményt.

Nem folytatom ezt az esetet sem tovább, gondolkozhatik ezen is minden csendőr, hogy mit kellett volna még csinálni, hogy eredményes legyen a nyomozás. Azon is gondolkozhatik mindenki, hogy mégis mi lett volna a vége ennek az esetnek.

Három esetet soroltam eddig fel. Az első a lóheremag nyomozása iránt érkezett megkeresés elintézése, a második a gépészkovács esete, akit csavargás miatt átadtak a főszolgabírónak, a harmadik a kabátlopás nyomozásának megindítása.

Meg kell itt jegyeznem, hogy mind a három eset megtörtént, tehát nem kitalált és talán oktatás céljaira összeállított példa. Eleven valóság tehát, amely ha itt megtörtént, megtörténhetett és biztosan meg is fog történni más őrökön is. Nem lesz tehát hiábavaló, ha figyelme-

— Az Úr nevével és áldásával indultunk útra, hát menjünk tovább az ő dicsőségére —, felelte a páter, aztán türelemmel adván magát szent küldetésének, békével türte, hogy a subás egy-egy vászonkendővel bekösse szemeiket.

— Előre huj! — kiáltott a kocsis a lovakra. Kiáltása olyan volt, mint a farkasüvöltés.

Talán félórát haladtak az omló homokon és szikes legelőkön, mikor a fráter jobb szeméről véletlenül lecsúszott a kendő. Láthatta tehát, hogy valahol a Kenézhalom körül járnak. Alsózárlól is, felsőzárlól is száguldott a szabadpuszták szabadszele, az öblöstorkú tартján, hogy nekidüljön a szélmalom vitorlás kerekének.

A morotvák partjain konda turkált. Az ingó-bingó sáserdő mellett egy kétgémű itatókút ostorai nyugtalanokdtak a láncon. A rétek felett pedig csatangoló vízimadarak tömegei húztak rejtelmesen szörtyögő, hápogó kiáltásokkal.

Itt-ott ingoványos mélységek mellett döcörészett a kocsi.

— Aki itt elmerül, meg sem áll a pokol fenekéig —, gondolta a szerzetesestvér, megállapítván azt is, hogy az ő esetleges helyismeretük megtévesztése végett sokszor fölösleges fordulókat csinál a kocsis.

Kétórás barangolás után végre megállapodtak. Örvös komondorok fogadták őket tajtékzó hörgéssel. A fókonyél azonban szordinót tett a két fenevad indulatjára.

A barátokat a subás lesegítette az ülésről, hogy bevezesse őket egy nádból fonott szárnyék mellé tákolt, fedett cserénybe, amiből vastag tömegekben tódult a füst a nyirkos levegőre.

— Nem köll a füsttől félni, mert a füst a szömöt tisztítja —, bátorította a vezető a két szerzetest, akik

elé olyan látvány tárult, aminőben városi halandónak alig van része.

A pásztortanya közepén tűz pislákol; a szolgafára akasztott vasedényben pedig rotyogott a bográcsoshús.

A nádkotúval élesztett tűzfészek körül öt-hat ember guggolt. Lobogósujjú vászonümög, térdigérő rojtosgatyá volt rajtuk; a lábaikon otromba cselebicizmák feketedtek. Mindannyiuk fején kúpalakú bagósüveg ült. Az egyik tamburát vert.

A cserény oldalára erősített szénázósaroglyánál lógóra fogva egy pusztán nevedezett daruszürke, kis parlagi lovacska álldogált felcsapott, neszelő fülekkel.

A bogrács mellett egy tizenhat-tizenhétéves, mezítlábos leány sürgölődött. A Csikós Panni. Alsó testén tüledálló, hupikék szoknya volt; efelett egy gyerefelemkötényke fehéredett. A zsírjára sülő paprikáshúst kevergette.

A gunyapadon pirossal kivarrott, sallangos subában egy legény üldögélt szomorúan. Kihülhetett a kedvéből, mert búsan, búcsúsán, csüggedten, de azért hetykén adta magát veszett gondolatainak. Csigákba kunkorodó csikóhája fénylett a zsírtól. Folyton a cserény sarkához támasztott karabély felé és a leány felé kandikált.

— Ki a beteg? — kérdezi a páter.

— Hál'Istennek, valamennyien friss egészségben vagyunk —, feleli egy lógósbajuszú, ragyásképi ember, aki sámsoni karjait a mellén összefonva nyugtatta.

— Akkor miért hívtak ide engem az Üdvözítő szent testével? Talán tréfálni akartak?... Még gondoltnak is kárhozat.

— Nem tréfálunk mink, tisztölendő atyám. Ott ül a padon, aki gyónni kíván, mielőtt elindul a csillaghímes útra — mondja a lógósbajuszú.

— De hiszen nincsen ennek a legénynek semmi baja.

sen elolvassa a továbbiakat is minden jóratörékvő és tapasztalni vágyó csendőr.

Most pedig egyenesen megmondom, hogy a három esetben milyen meglepő fordulat állott be és milyen sikereket lehetett elérni a meglévőkön felül.

A lóheremagot a megkereső őrs egyik járőre megtalálta az egyik terménykereskedőnél! A kereskedő meg is mondta, hogy a másik őrskörletből való lakosoktól vette. Nagy lett tehát a csodálkozás a mi „nyugalmas” őrsünkön, amikor „a legszélesebb körben megejtett nyomozás” után mégis náluk találta meg az idegen járőr a lóheremagot. Nyilvánvaló, hogy az őrs nem nyomozta a legszélesebb körben a lóheremagot.

A második esetben: amikor a gépészkovácsot átadták a főszolgabírónak, véletlenül az derült ki, hogy a „tisztességes iparos” csavargása közben lopást követett el. Nem lehetett azonban kérdőre vonni, mert a főszolgabíró már elengedte az elzárás büntetés letöltése után és azóta ki tudja, merre „keres munkát”. Itt is nyilvánvaló, hogy az őrs csak félmunkát végzett, mert egy kis megfontolással a lopást is megtudhatta volna és megkapta volna a gépészkovács a neki dukáló büntetést a lopás miatt is.

A harmadik esetben: a kabátlopás nyomozásánál az volt az őrs szerencséje, hogy az egyik előjáró másnap már tudomást szerzett a lopásról s még idejében, de éppen a tizenkettedik órában a nyomozás irányítását átvette. Csak így sikerült azután az egyik járőrnek kétnapi nyomkövetés után egy 50 km-relevő városban fröccsözés közben megtalálni egy külterki korcsmában a tettest, — persze a szép télikabátban. Még jó szerencse, hogy

kemény hideg volt és útközben nem adhatta el a kabátot, vagy el nem cserélte úgy, hogy többrendbéli fröccsözésre is maradt volna pénze. — El sem lehet képzelni, hol járna már azóta a mi kabátolvajunk és mennyi munka szakadt volna az őrsre a kiderítetlen lopás nyomán. Nem is beszélve a mindenkor restelkedésről, valahányszor egy-egy előjáró beletekint az ügydarabba.

Leírtam ezt a három esetet a maga csupasz valóságában. Hiába is keresnénk bennük valami rendkívülit. Egyszerű esetek ezek. Nem pokolian kiesztelt gyilkosságok, még csak újságokba sem kerültek és nem is fordult volna fel a világ, ha kiderítetlenül maradt volna mind a három eset, de valami ránehezedik a csendőrlélekre, amikor ezeket olvassa. Urrá lesz bennünk az a tudat, hogy még ilyen egyszerű esetek előtt is nagy-nagy tehetetlenség, tanácstalanság állhat a csendőr útjába s fordul minden az eleven, fürge, határozott, céltudatos munka útjáról a papiros-munka hináros mocsarába, hogy ott végleg elnyelje az eredménytelenség és az idő.

Jól értsük meg: kicsiny dolognak látszanak ezek az esetek, a csendőrségi gépezet nagy munkateljesítményében. De ha alaposan beletekintünk abba, akkor azt látjuk, hogy ezek a kicsiny dolgok a leggyakoribbak és bátran megállapíthatjuk, hogy ilyen és ehhez hasonló esetekből tevődik össze a nagy munkatömeg. Ritka dolog a közfelfűtést keltő esemény, a legtöbb őrs életében pedig évente ha előfordul, már sokat mondtunk. És talán éppen azért, mert ilyen egyszerű eseményekkel foglalkozik az őrs évről-évre: jelentőségükből veszítenek ezek, megszokottá válnak és nem mindig váltanak ki a csendőrökből fokozottabb igyekezetet és alapos munkát. Emlékszem egy

Tehát ha győnni akar, miért nem jön hozzánk a zárdába?

— Mönne biz ű, ha möhetne... A tulajdon két lábán azonban legfőlebb majd csak a másvilágra möhet... Mivelhogy ű már a halálé.

— Miért lenne ő már a halálé, mikor fiatal, egészséges?

— Uram, a mi törvényünk szerint a lopás, az utonállás nem bűn. A cimborák elárulása a legnagyobb bűn. Ű pedig elárult minket a pusztabírónál, hogy a Tiszán átkelve, elkötöttünk az idegen ménesből négy csikót. Hát mög köll néki a bőrével fizetni... Hamvát vösszük az életének.

— Emberek, ez gyilkosság, amiért örökös börtön a büntetés. Csak a törvény ítélhet valakit halálra... És az Űr Jézus is megbocsátott ellenségeinek; vegyenek tőle példát.

— Ne vesztögessük a szót. Törvényt töttünk föltötte... Mielőtt a Legeltető-csillag felgyön az égre, ű halott lössz... Bocssáson mög néki a mennybéli Öregpásztor, akinek aranycsillag van a homlokán. Űnéki meg köll halni... Ugyis csak egyesben csavargott eddig a világban, az Isten madarai hát majd elsiratják — mondta a banda szószólója és intett társainak, hogy iszkuljanak ki a cserényből.

A pap megértvén a szörnyű igazságtételt, a legényhez lépett, akinek arcát elfutotta szemének áradása. Csak most vette észre, hogy a legény kezei pányvakötéllel össze vannak hurkolva.

— Miért nem kérletted meg ezeket az embereket? — susogta a pap.

— Vértoltos embörök ezek, megkövetem átossággal... Véletlenül kerültem közéjük és igaz, hogy a négy csikót megüzentem a pusztabírónak. De félök, későn érkeznek ide a csöndérek. Addigra behúzzák majd a síro-

mat a homokon, de kopjafát nem dugnak melléje, hogy még a szülőanyám se találjon meg —, sóhajtotta a legény.

Egy órácska sem telett belé, mikor Szerafin atya kiszólt az emberekhez, hogy most már bejöhetnek.

— Fontolják meg kendtek szívvel, lélekkel, mielőtt az égbekiáltó bűnre vetemednének —, kérlette megint őket.

A komoly intelemre egyetlen szóval sem válaszoltak. Parazsat piszkáltak a pipákra, egyikük pedig a nád-fal korcán csüngő tíziccs csobolyót kézre kapván, megkínálta a pátért.

— Szomjan ne mönjön el tőlünk a tisztölendő atyáság... Buckai piros... Gégenyalázó paripavér...

— Bort nem iszom. De ha vizük volna, szívesen venném —, háritotta el a kínálást a tisztölendő.

— Itt csak a szittyók széliben ásott kútból merített betyárszomorító turjánvíz van, ami a pástzorembörben nem tösz kárt, más embörfiát azonban kileli tüle a hideg, osztán addig rázza, míg a lélök ki nem szalad belüle, — volt a felelet.

A lógóbajuszú kilépett a cserényből. Csakhamar vissza is tért. A kostökacskót megpofozta az öklén, aztán odaszólt az embereknek:

— A bujtárok indulhatnak a renyheménössel a legelőre. A szíjjhátú kanca lögyék a harangos.

A kocsi is ottermett hamarosan a lovakkal a cserény előtt.

A szelek eközben elpihentek. A puszták csendje pihegett az éjszakában. Mintha remegett volna a páráktól fűledt levegő.

A bandavezér öt aranypénzt nyomott a páter markába.

— Az angária, hogy idegyöttek. Mondjanak majd

bölcs ember mondására: „Minden embernek arról kell meggyőződnie, hogy az ő munkájától függ a siker.” Azt hiszem és tudom is, hogy a legjobb helyen akkor alkalmazta volna ezt a mondást, ha egyenesen a csendőrségre vonatkoztatta volna. A csendőrségre, amelyik az ország közbiztonságának tartóoszlopa és amely testület értéke az egyes csendőrök értékéből tevődik össze.

Ha pedig a csendőrség munkájának a tömege az ilyen egyszerűbbnek látszó esetekből áll, akkor ezeknél az egyszerűbb esetek elvégzésénél kell minden egyes csendőrnek meggyőződnie arról, hogy az ő munkájától függ a siker: a közbiztonság fenntartása. Az a csendőr, aki az egyszerű lopási esetet félvállról veszi és azt mondja magában: „Mit fogom én törni magamat egy ilyen vacak kis tolvajlással”, — az a csendőr haszontalan ember, mert nem gondolja meg, hogy ezzel a viselkedésével már egy szűt eresztett be a közbiztonság tartó-oszlopába. Mi volna, ha több őrs is volna, ha sok csendőr is volna, aki így gondolkodik?... Nem jelentéktelen tehát egyetlen egy csekély horderejű és következményű eset sem, ha elvégeztelenül, kiderítetlenül marad.

Ha ezeket bajtársaim megértették, ha lelkiismeretesen szívükön viselik annak a testületnek a tekintélyét, amelyiknek a címerét hordják, akkor megfogadják tanácsomat, ami ez alkalommal az, hogy jó az, ha ismeri és tudja a csendőr a vérmomok jelentőségét, a megállapítás módját, hogy mikor löttek valamely löfegyverből; az is jó, ha a Poller-féle mintázó eljárást, meg a nyomok legcsalafintább rögzítésének a módját ismeri, vagy talán a hajszálak, meg szőrök százféle csinja-binja és oka-foka is a fejében van, — de az alapkövetelmény mégis, tudni

azt, hogy mit kezdjek, ha a szomszédos őrsről kéri a segítségemet, ha a kezembe kerül egy csavargó, — de legfőképpen az, hogy hogyan kezdjek bele egy mindennapi bűncselekmény nyomozásába. Ez az első dolog, mert ebből áll a szolgálatom 99%-a. Helytelen utakra téved tehát az a csendőr, aki csak kivételesen előforduló esetek nyomozására tartogatja erejét és tudását, mert így már az első csirkelopás nyomozásánál megakad, megfeneklik.

*

Így indítottam el mondanivalómat: A szomszédos őrs. Azt kérdezhetné most valaki, hogy az eddig elmondottakban hol van szó a szomszédos őrsről?... Minden olvasómnak a gondolata ott akadt meg az egyik vagy másik szomszédos őrsön, de bizonyára elterelte már onnan a közben olvasott szöveg. Pedig én ott időzök még mindig a szomszédos őrsön és arra gondolok, hogy mit csinálnak az ottani csendőrök, amikor a löheremag nyomozását kérő megkeresésemet olvassák. Vagy mit gondolnak rólam az ottaniak, akik megtudták, hogy a kezembe került az a csavargó, aki náluk lopást követett el, de bizony már újból szabadon garázdálkodik valamerre. És a szomszédos őrsön időzik a gondolatom akkor is, amikor az ötlök eszembe, hogy ni csak most jövök rá, hogy az én szomszédos őrsömön milyen jól mehet a szolgálat, mert soha tőlem segítséget nem kérnek.

Mégis azt ajánlom, ne gondoljunk most a szomszédos őrsre, de beszéljessünk csak arról, hogy mit kellett volna, vagy mit lehetett volna tenni a felhozott három példa esetében. A végén úgyis ki fog derülni, hogy mégis csak a szomszédos őrsön lyukadunk ki.

egy susogó misécskét ezért a szöröncsétlenért... Te pedig, kocsis, ereszd a lovak száját. Az ustort se köll sajnálni tőlük. Haj te rá! — mondta és míg a kocsis el nem fordult a kúnhalomnál, nem vette le róla a szemét.

Ezalatt elkészült a bográcsoshús, az ételek legelseje. Illatos a leve, gyönyörű piros a színe és olyan erős a csörmepaprikától, hogy csak az tudja a szájába venni, aki ilyenén nőtt nagyra. A komondorok is kaptak belőle, de előbb körülszaladták és megugatták. Csak azután mertek belőle falni.

Közben járt a csobolyó is. Nem tellett bele félóra, olyan duhaj jókedve lett urrá valamennyiükön, hogy egyik-másik már táncra is kerekedett.

Más az éhes ember és más a jóllakott. A jóllakott ember szíve felmelegszik és egészen más szemmel nézi a dolgokat, mint az éhes.

— Eridj, te lány, vigyél egy kis ennivalót annak a szöröncsétlennek. Aztán adjál inni is neki; ne menjen üres hassal a másvilágra...

II.

Jó pár esztendőcske mulott el már a pusztai kaland óta, mikor néhány nappal húsvét előtt egy cifraszűrös ember álldogált a napfényben a kolostor kapujánál. Fodorszűrű bárányt tartott a karjain. A nyakán vesprémi csutora lógott.

Nézegette a százéves ajtószárnyakat. Néздегелте, aztán lerúgta csizmáiról a port, hogy beóvakodjék a hat-szárnyú angyal képével ékes kapubolt alá.

Sokáig ötlött-hatolt a portás fülébe, míg végre megtudta vele értetni, hogy Szerafin atyával kíván beszélni.

A fráter hát lehívta a papot.

— Dicsértessék! Vélekszik-e még rám a tisztölendő atyaság? — kérdezi a szikárképű ember,

— Nem emlékezem biz' én, kedves barátom, hogy láttam volna valaha.

— Hát el tetszött má felejteni azt a pusztai istóriát, mikor éngöm meggyóntatott?... Akkor éccaka... Hát én vónék az a Fejér Énok Samu.

— Hát nem lötték agyon?

— Nem... Mikor űk akkor éccaka bévastagodtak a bográcsbul és megbodorodtak a csobolyótul, danoltak, táncoltak, aztán összefenekődtek, verekdtek, míg el nem nyomta űket az ital... A Pannók erre leoldotta kezeimről a kúnkötést, én meg azt gondoltam, hogy egy életem, egy halálom, magamho' vöttem a puskát, a Pannókkal együtt rákaptunk arra a kis lovacskára, amék a saroglyánál szénázott, aztán ki a csillaghímes egék alá...

— Jó az Isten!

— Jó... Most már egypárban éldegélünk... Túl a Dunán számadócsikós vagyok. Az Eszterházy herceg ménese van a kezemen.

— Jó az Isten!

— Jó!

— Hát azokkal mi történt?

— Hajnalban szedték űket hurokra a csöndérek... Ketten a bakótul kapták meg a failletményt; kiszellőztették űket a bitón. Egynémelyik még most is fujja a vasat... A báránykát a klastromnak hoztam... Ezt a kulacs borocskát pedig a tisztölendő atyámnak; angyalok metszették a tőkéjét... Fogyassza el egészséggel.

— Jó az Isten, áldjuk dicső nevét!

— Áldjuk! Mert én sosem siklottam ki az ű szent kezéből, — sóhajtott a szűrös ember és elkövetkezvén a tisztölendő, kiment az utcára.

Az égen aranyszínű felhők bágyadoztak.

Az aranyszínű felhők mögött az Isten szeme mosolygott.

Addig is, míg ezt a röviden elintézhető kérdést megoldjuk, foglalkozzunk kissé bővebben és alaposabban a három példa alapgondolataival.

Ismerkedjünk meg a megkeresések lényegével, céljával, gyakorlati alkalmazásával. Csináljunk úgy, mint a kaszát vásárló természetes eszű, alapos alföldi ember, aki megnézi, a boltos portékáját messziről, közlőrl, — világosan, árnyékban, — félszemmel hunyorgatva, — vizsgálgatva, megpendítve, kopogtatva, — simogatva, botozó módon, — meglendítve, meghajlítva. És csináljunk így az elfogott csavargó igazoltatási módszerével, meg a nyomozások megindításával. Forgassuk meg ezeket elménkben alaposan, hogy legyen belőlük hasznunk. Ne csak a külvilágnak, a közönségnek, hanem magunknak is. Magunknak, akik olyan szívesen elkönyveljük és zsebre vágjuk a dicséreteket az avatatlanok részéről az eredményes munkáért, de szépen tudunk lapítani, amikor az eredménytelenségeket nem kéri ezek tőlünk számon.

Vegyük tehát sorra a szolgálatteljesítésnek ezt a három leggyakoribb feladatát, amelyből úgyszólván az egész szolgálati időnk munkássága tevődik ki.

I.

Nyomozati megkeresések.

Ha az örskörletben elkövettek valamely bűncselekményt, akkor annak nyomozását az örs elvben csak saját örskörletében végezheti. Azért elvben, mert — mint tudjuk — lehetnek kivételek, amikor a szomszédos örs vagy rendőri hatóság területére is átmehet nyomozni. Ilyen esetek a nyomon-üldözés vagy olyan sürgős nyomozó-cselekmény szükségessége, amelynek halogatása vagy másra való bízása a nyomozás sikerét veszélyezteti. Ha ilyen körülmények nem állanak fenn, akkor a szomszédos örsöket a szükséges nyomozások elvégzésére határozott gyanú esetén távbeszélőn, távirattal, egyébként pedig írásban kell megkeresni. Ezek a nyomozati megkeresések. Ezek a teendők a Szut. 396. pontjának 5. bekezdésében foglalt szabályon alapulnak.

Határozottabb körülmények fennállása esetére a Szut. 455. pontja tartalmaz utasítást. Ha ugyanis a gyanúsított megszökött vagy személyében ismeretlen ugyan, de a bűnjelek ismeretesek, akkor már a járőrvezető köteles a hely színéről jelentést tenni az örsparancsnoknak azonnal távbeszélőn. Egyben pedig ugyancsak a helyszínéről köteles távbeszélőn értesíteni mindazokat az örsöket és rendőri hatóságokat, melyekről fel lehet tetelezní, hogy a tettes feléjük menekült vagy a bűnjeleket arra vitték. Ezek is nyomozati megkeresések!

Nyomozati megkeresések fogalma alá sorolható — és annak is kell tekinteni a Nyé-ben megjelent minden olyan közleményt, — amely a szomszédos vagy azon túl fekvő örsök és a legközelebbi államrendőrség területén elkövetett bűncselekményekről adnak tájékoztatást vagy hirt.

A nyomozati megkeresések száma nagy. Nézzé csak meg az örsparancsnok a múlt havi ilyen megkereséseket, számolja össze hány érkezett, hogy azután tudatára ébredjen annak, hogy az ilyen megkeresések egész külön szolgálati feladat-csoportot alkotnak, amellyel külön kell foglalkozni. En a Szut. 64. pontjának a 9. alpontját kiegészíteném azzal, hogy a „... szomszédos örsök és más parancsnokságok és rendőri hatóságok megkereséseire az egymás megsegítésére való törekvéssel nyomoz”.

Gondolja csak meg a csendőr és különösen az örsparancsnok, hogy a csendőrség munkáját és eredményét összességében bírálják el. Ezt úgy kell érteni, hogy az örs-

söket nem egyenként bírálhatja a közvélemény és nem erről vagy arról az örsről beszél, hanem mindig a csendőrségről. Azt is jól tudja mindegyikünk, hogy az öröm jól esik, de gyorsan elpárolog és kivész az emlékezésből, de a sérelem, a kár, az úgyszólván mindig megmarad, elevenen él és rögtön feltolakszik az emlékezetbe, valahányszor hasonló sérelemről vagy kárról hall. Így kell felfogni az örsök egymás segítségére való törekvését a csendőrség tekintélye szempontjából! De a magunk kárán is okulva, gondoljunk csak rá, hogy milyen keserves tudat az, ha meg vagyunk győződve arról, hogy a szomszédos örs tudna segíteni, de nem segít, mert rosszul felfogva úgy gondolja, hogy nem az ő feje fáj az eredménytelenség miatt. Ha lábrakapna ez a tévelygés, akkor a mai bűnözési viszonyok mellett a csendőrségi gépezetnek meg kell állania, mert ma már különösen nem működhetünk egymás nélkül. Ha én ma nem segítek a szomszédos örsnek, akkor ő sem fog segíteni nekem és mindkét örsön csak növekedik az eredménytelen munka. Okos felfogásnak kell tehát meggyökerezni ebben a tekintetben is, amelyik belső törvény erejével hangoztatja, hogy a szomszédos örs megkeresését éppen olyan igyekezettel, buzgalommal kell elintézni, akár csak a magam terheitől igyekszem fáradhatatlan szorgalommal megszabadulni.

Nézzük már most, hogy ennek a célnak az érdekében hogyan végezhetünk hasznos munkát.

A jobb megértés végett osszuk két részre ezt a kérdést és beszéljessünk először arról, hogy miként és mikor kell a nyomozati megkereséseket megszerkeszteni, és hová kell azokat küldeni, — azután majd arról, hogy ha ilyen megkeresés érkezik az örsünkre, akkor mit, hogyan kell elvégeznünk, hogy az egymás megsegítése lehetővé váljon.

a) A nyomozati megkeresések alapja a Szut. 396. pontja 5. bekezdésének utolsóelőtti mondata: „Egyébként a szükséges nyomozócselekmény teljesítése iránt a terület szerint illetékes örsöt vagy állami rendőrségi hatóságot kell megkeresni.” — Mikor van szükség az ilyen „egyébként szükséges nyomozócselekmények”-re? Kevés gondolkozással is rá lehet vágni, hogy a kiderítetlenül maradt esetekben. Ez igaz is, mert ez a leggyakoribb. De szükség lehet ilyen nyomozó cselekményekre a bűncselekmény egyes részleteinek alaposabb tisztázása végett is, amikor a tettes meg van állapítva és a tettességre a bizonyítékok is megvannak, de hiányzik, mondjuk, a bűnjelek egy része, vagy a részesek és bűnsegédek személye és szerepe nincsen felderítve. Szükség van azonkívül bűncselekmények elkövetése nélküli puhatolásokra egyes gyanús egyének megfigyeltetése végett, vagy akkor is, ha olyan értesüléseket szerzünk, melyekben a megtörtént vagy készülő bűncselekmény a szomszédos örs körletében történt vagy készül megtörténni. (L. Szut. 395. pont 9. bekezdése.)

Ezek volnának általánosságban azok az esetek, amelyekben a szomszédos örsöket nyomozócselekményre kérjük fel.

A második kérdés már most az, hogy miként kell megszerkeszteni, azaz mi mindent kell tartalmaznia ennek a nyomozati megkeresésnek. Ezen a téren a tapasztalat szerint igen nagy szükség van a jobb munkára és ezt nyomatékosan ajánlom megszívlelésre, mert ez az, amitől az eredmény függ. Sok örs majdnem üres, tartalom nélküli megkereséseket küld ilyenképen megszövegezve: „Folyó hó 12-én virradóra A. községben ismeretlen tettesek betörték Varga Lajos fűszerüzletébe és onnan a következő dolgokat lopták el: 5 kg cukrot,

10 üveg sört, 4 kg szalonnát stb. stb. — Kérem örskörlete területén a nyomozást megejteni és eredmény esetén a fenti számra való hivatkozással ezen örsöt értesíteni." Hát bizony ez szegényes munka és azt mutatja, hogy csak azért írta le az örsparancsnok, mert meg kell tennie, mert csatolni kell a fogalmazványhoz. Papiros-munkát végzett és csak azért szerkesztette meg, hogy meglegyen és nem azért, mintha eredményt is várna tőle. Még azt is merem állítani, hogy az ilyen megkereséseket nem is a nyomozást vezető csendőr fogalmazta, hanem olyan valaki, akinek éppen akkor nem volt dolga. Hogy mit érhet az ilyen munka, ezek után nem is kell bővebben fejtegetni.

A nyomozati megkeresések tartalmát tekintve két szabályt lehet felállítani. Az első az, hogy a nyomozás eddig megszerzett adatait tartalmazza, — a másik pedig az, hogy határozott tennivalók legyenek benne felsorolva. Képzeljük csak el, hogy ha csak a fenti szövegű megkeresés érkezik az örsre, mit tud azzal kezdeni az örs. Egyetlen támpont, egyetlen tájékoztató adat, egyetlen feltevés vagy következtetés közlése nélkül a megkeresett örs igazán nem csinálhat egyebet, mint az őrzőjáratokat portyázó járőröknek kiadja azzal az egyetlen utasítással, hogy nyomozza! Ez pedig majdnem annyi, mintha semmit sem mondott volna. Ilyenképpen mint a vak tyúk keresgél, de eredményt elérni csak véletlen szerencsével tudhat. Márpedig nem alapozhatjuk a mi legfőbb hivatásunk teljesítésének eredményét a szerencsére.

Mennyivel más lesz azonban a megkeresett örs munkájának a várható eredménye, ha csak egyetlen további adatot vagy csak feltevést is közlünk. Például:

ha azt írjuk, hogy a betörés végrehajtásának módja cigányok munkájára vall. A megkeresett örs most már határozott irányban tud megindulni és keresi a területén lévő cigányok alibijét és keresi idegen cigányok megjelenését. De még határozottabb lesz ez a megkeresés akkor, ha azt is megírjuk, hogy a betörésnél egy négyszögletű, 3 cm széles feszítőrudat használtak a tettesek. Vagy azt is, hogy a betörés utáni reggelen X. útkaparáház mellett egy szürke-lovas szekér haladt el három ismeretlen egyénnel X. község felé, — vagy azt például, hogy a gyanúsítható személynek hol vannak hozzátartozói, barátai, hol szolgált vagy tartózkodott hosszabban. És így tovább! Mi hát a lényeg a nyomozati megkeresésnél?... Az, hogy a cselekmény leírásán kívül szerepeljen benne minden olyan adat, melyet a helyszínen már megszereztünk, minden feltevés vagy következtetés, melyet a helyszín adataiból és egyéb körülményekből vagy jelenségekből mi magunk felállíthatunk.

A nyomozati megkeresés megszerkesztésénél jól gondolja meg a megkereső örs, mi mindenre volna neki szüksége, ha neki kellene nyomozni vagy adatokat megállapítani, ha történetesen ő kapná ugyanazt a megkeresést. Írjon hát meg mindent, amiből gondolja és reméli, hogy közlése révén eredményt érhet el a megkeresett örs.

Meg kell tehát szünni az eddigi semmitmondó, tartalom nélküli és még csak tájékoztatást sem nyújtó szövegeknek. A megkeresések mindig inkább többet tartalmazzanak, mint kevesebbet, mert haszontalan írkálásoknál nem egyéb a megfontolás nélküli megkeresés.

Arra a kérdésre, hogy mikor kell ezeket a nyomozati megkereséseket elküldeni: a felelet igen rövid: azonnal!

Amint a panasztól vagy észrevett bűncselekmény első nyomozása, az úgynevezett tájékoztató nyomozás a tettesre nem ad semminemű támpontokat vagy csak nagyon nagy általánosságban lehet következtetni, hogy helybeli vagy idegenből jött személy követte el, első és sürgős teendő lesz a nyomozati megkeresések megszerkesztése és elküldése. Gondolkozzunk csak rajta, ér-e valmit az olyan szomszédos örsökre küldött megkeresés, amelyek négy-öt nap múlva, tehát a befeneklett helyi nyomozás után küldünk el? ... Nem négy-öt nap, de egy-két nap is elegendő arra, hogy a tettes a szomszédos örsök területén is túl jusson, vagy pedig a szomszédos örskörletben lakó tettes a bűnjeleket eltovábbítsa a hatodik határba, vagy gondosan elrejtse. Ne várjunk tehát arra, amíg hosszú utánajárással azt állapítjuk meg, hogy nem helybeliek követték el a bűncselekményt és csak azután írunk át a szomszédos örsökre, mert megöljük az eredményt. Az sohasem baj, ha gondos előrelátással idejében többet is megkísérülünk, mint amennyi a nyomozás végén kiderül, hogy éppen csak kellett volna, de igenis nagy baj az, ha a nyomozati megkereséseket akkor küldjük széjjel, amikor már elkéstünk. Tömören összefoglalva, azt válaszolhatjuk tehát a kérdésre, hogy a nyomozati megkereséseket a nyomozás megindítása után azonnal szét kell küldeni. A hibát itt ezen a téren az követi el, aki akkor küldi el, amikor a saját területén a nyomozást már sikertelenül befejezte.

(Folytatjuk.)

A fényképezésről.

Írta: vitéz KAPOSSY GYULA g. százados.

(Második közlemény)

Az élesség beállítása mindig az előtér legfontosabb tárgyára történik. Becsüljük meg a távolságot gondosan, mert egyébként életlen, határozatlan vonalú képet kapunk. Ha becslési képességünkben nem bízunk, ne resteljük elővenni a mérőszalagot és a távolságot mérjük le. Ez a le mérés mozgó tárgyak felvételénél nehézségbe ütközik, ezért ha mód van rá, előre állapítsuk meg a mozgás irányvonalát és egy kedvező pontra állítsuk be az objektívet. Ha a cselekmény az objektív irányába kerül, akkor készítjük el a felvételt. Ha ez a mozgás bizonytalan irányú, akkor legcélszerűbb úgy felállni géppünkkel, hogy az élességet végtelenre (legtöbb gépen 10 méteren túl) állíthassuk.

Az objektív egyszerű beállítással csak azt a tárgyat, illetve közvetlen környezetét rajzolja élesen, amire a beállítás történt. Tehát egy bizonyos távolságtól egy bizonyos távolságig. Ezt a két határ közti különbséget mélységi élességnek nevezzük. Terjedelmét szabályozni lehet — mint már tudjuk is — a fényrekesz (diafragma) segítségével. Tájékoztató az alábbi táblázattal iparkodom hozzávetőlegesen bemutatni azt a mélységi élessé-

get, melyet a fényrekesz különböző szűkítése bizonyos távolságokon eredményez. 4.5-es fényerejű objektív használata mellett:

Milyen táv-ra	f é n y r e k e s z			
	6.3	9	12.5	18
1.50 m	135—165 cm	130—170	125—180	120—190
2 m	180—220 cm	170—230	165—255	150—280
3 m	260—350 cm	240—380	225—440	210—510
5 m	400—680 cm	360—800	330—1100	280—∞
8 m	580—1300 cm	500—∞	430—∞	360—∞
12 m	7.30—∞	6.5—∞	500—∞	450—∞

Ez a táblázat tájékoztatóul szolgál arra, hogy 4.5 fényerejű objektív, pl. 9-es fényrekeszre szűkítve 5 m. távolságra kb. 3.60 m-től 8 m-ig lesz éles, tehát ebben az esetben a mélységi élesség 4.40 m lesz.

Fontos szerep jut még a fényrekesznek a megvilágításnál is olyan esetekben, amikor a megvilágítási táblázat szerint olyan rövid ideig kell a filmet megvilágítani, amilyenre az objektív zárszerkezete berendezve nincs. Hogy a túlexpozíciót elkerüljük, a fényerőt a fényrekesz segítségével leszűkítjük, ezáltal a megvilágítást csökkentettük. A fényrekeszszámok úgy következnek egymás után, hogy minden nagyobb szám kétszeres megvilágítást követel, ezért igen könnyű bármilyen megvilágítási idő átszámítása.

A fényképfelvételek készítésénél legnagyobb hozzáértést követel a megvilágítás idejének (expozíció) megállapítása. Ez természetes is, mert a helyes megvilágítás sok tényezőtől függ, melyeket a felvétel készítése alkalmával fontolóra kell venni. Függ az objektív fényerejétől, a természetes vagy mesterséges fény hatékonyságától (intenzitásától), a felveendő tárgy színétől, annak a készülőktől való távolságától, mesterséges fényenél még a fényforrás és téma egymáshoz viszonyított távolságától és végül a film (lemez) érzékenységtől.

A felvételeket a fentemlített befolyások következtében egész röviden, vagy hosszabban kell megvilágítani, eszerint pillanat- vagy időfelvétel készül. A megvilágítás elbírálásánál tehát elsősorban azt kell eldönteni, hogy melyik megoldással érhető el célunk tökéletesebben. Röviden kell exponálni: ha erős az objektív fényereje, ha rövid annak gyújtótávolsága, ha a téma erősen megvilágított és erős fényérzékenységű filmet használunk. Hosszabban kell exponálni, gyenge és hosszú gyújtótávolságú objektívekkel, ha a megvilágítás fedett (felhő, alkonyat, árnyék, mesterséges fény stb.), ha a film nem elég fényérzékeny, vagy ha színszűrőt használunk felvételeinkhez. A pillanatfelvételeknél döntenünk kell afelől, hogy milyen zársebességet állítsunk be, míg az időfelvételeknél annak megállapítása szükséges, hogy a megvilágításnak több vagy kevesebb másodpercig kell-e tartani.

Mindig nyíltan megmondtuk, hogy a békeszerződések igazságtalanok, sőt az igazságtalanságoknál is több értelmetlenséget tartalmaznak, abszurdításokat és minden józan ész ellen való dolgokat, amelyek a fejlődés természetessége ellen vannak.

Blum Leó francia miniszterelnök
(1931).

Pillanatfelvételeket szabadkézből, míg időfelvételeket csak rögzített gépekkel (állvánnyal) készíthetünk. Leghosszabb megvilágítás, amit szabadkézből eredményesen végezhetünk: $\frac{1}{25}$ -öd másodperc. Hosszabb expozíció — minthogy az elmozdulás valószínű — csak könnyelmű és eredménytelen kísérletezés lehet. A fentiek szerint tehát $\frac{1}{25}$ -öd másodperc egyben határ a pillanat- és időfelvételek között.

Bizonyára vannak néhányan bajtársaim között, akiket az expozíció körülményessége aggodalommal tölt el. Sietek ezeket megvigasztalni, mert végeredményben mégsem olyan ördögös ez, mint amilyennek látszik. Minden kezdet nehéz, de még a rossz felvételnek is hasznát vesszük, ha abból okos következtetéssel tapasztalatot szerzünk. Ezeket a tapasztalatokat természetesen csak a felvétel előhívása alkalmával szerezhethetjük, addig nem tudható, hogy milyen volt az expozíciónk. Ha az előhívás alkalmával azt látjuk, hogy a film egészen áttetsző, csupán az erősen megvilágított részek hagynak nyomot, akkor a megvilágítás rövid volt, ha azonban a film szinte átláthatatlan sötét, a fények és árnyékok azon összeolvadnak, akkor túlexpozíció történt. Egy-két sikertelen expozíció után megismerjük objektívünk erejét, a használt film tulajdonságát és további felvételeinket ezekből tanulságot merítve készítjük. Épen ezért, hogy tanulságainkat értékesíthessük, a következőket ajánlom: a felvétel készítése alkalmával jegyezzük fel egy papírlapra, hogy a felvételt milyen időköri körülmények között, milyen fényerővel (szűkítéssel) és milyen zársebességgel készítettük. Az előhívás alkalmával feljegyzéseinket elolvasva, mindjárt a tanulságot is levonhatjuk a további értékesítés céljából. Nem kárbavesztett munka, ha ezeket az első sikertelen felvételeket az abból levont következtetések figyelembevételével megismételjük. Ha van gyakorlottabb fényképező ismerősünk, ennek mutassuk meg első felvételeinket. A szakvélemény és főképpen saját tapasztalataink hamarosan érzéket fejlesztenek ki bennünk s így észrevétlenül tűnnek el a megvilágítás nehézségei.

A kezdő fényképezők általában szabadban többet, szobában kevesebbet exponálnak a szükségesnél. Elvül szolgáljon, hogy inkább valamivel többet, mint kevesebbet, mert bizonyos szűk keretek között úgy az al-, mint a túlexponált felvételeket lehet javítani, erősíteni, vagy gyengíteni, de ha rövid megvilágítás miatt csak kevés részlet került a filmre vagy lemezre, semmiféle eljárással nem lehet arról jó képet varázsolni. Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy ma már minden szakkereskedésben kapható olyan táblázat vagy műszer, mely a megvilágítási időt mutatja, tekintettel azonban arra, hogy ezek az egyéni megítélésnek igen tág teret engednek, használatuk csak megfelelő gyakorlattal hoz eredményt.

A megvilágítás a zár kioldásával történik. Ezt megelőzően azonban van még egy tennivalónk, mert a lemez készülőeknél a homályos üveget — melyre a kép kiválasztásánál, beállításánál szükségünk van — csak közvetlenül a felvétel készítése előtt cseréljük fel a lemezkazettával. A megvilágítás előtt a kazetta zárófedelét kihúzzuk, majd az exponálás után újra visszajeljük eredeti helyére és így a fedél által lezárva emeljük ki a készülékből. Figyeljünk arra, hogy a kazetta fedőlapja tényleg az eredeti helyére kerüljön vissza, mert ha azt mellé toljuk, — ami igen gyakran megesik — a lemezt, minthogy fedetlenül marad, nem kívánt világosság éri és hasznavehetetlen lesz.

A zár kioldása, vagyis az expozíció pillanatában ügyeljünk arra, hogy a gép el ne mozduljon. Pillanatfelvételeknél a gépet arccsontjukhoz vagy mellükhöz szorítva mozdulatlanul, lélegzetviasszafojtva úgy álljunk, mint ahogy azt a 9. és 10. sz. kép mutatja.

9. sz. kép.

10. sz. kép.

Éjjeli felvételekhez használandó magnézium- vagy villanópor adagolását a csomaghoz mellékelt táblázat mutatja. Rosszul világított helyiségben az objektív zárját, a lemezkazetta fedelét nyugodtan kinyithatjuk, mert gyenge szobai fényhatás nem fogja felvételeinket zavarni.

Azt hiszem, az elmondottakkal elértünk annyit, hogy azok a bajtársak, kik fényképezni akarnak, alkalmas gépet beszerezve, hozzáfoghatnak ehhez a hasznos és sok örömet hozó, igazán nemes szórakozáshoz. Ha a bajtársak közül bárkinek bizonyos tekintetben még kétségei merülnek fel, akár személyesen, akár a Csendőrségi Lapok útján szívesen adok további felvilágosításokat.

A felvételek kidolgozása.

A sötétkamra és felszerelése. Ha arra gondolunk, hogy milyen körülményekkel jártunk el a felvételek készítésénél, természetesnek találjuk ugyanezt a gondosságot a kidolgozás során is.

A felvételek kidolgozásához első szükségletünk az előhívásra alkalmas hely és felszerelés. Ennek a helyiségnek a neve sötétkamra. Ez lehet szoba, pince, kamra, szóval bármilyen helyiség, csak — mint az elnevezéséből is kitűnik — elsötétíthető legyen úgy, hogy oda a legkisebb külső fény se juthasson. Ha ilyen nem állna rendelkezésünkre, akkor várjuk meg az est beálltát, mert a fény iránt annyira érzékeny filmmel csak sötétben, illetve a megengedett világítás mellett dolgozhatunk. Ez a világítás lesz első felszerelése sötétkamránknak, amit egy rubinvörös üveggel ellátott lámpa szolgáltat. Tudjuk, hogy a közönséges filmek (lemezek) a vörös szín iránt nem érzékenyek, ezért, hogy a sötétben is lássunk dolgozni, egy ilyen lámpát kell készíteni vagy beszerezni. Megfelel erre a célra a közönséges petróleumlámpa is, csak — mint a folyosólámpákat — tegyük foglalatba. Első lapját piros üveggel cseréljük ki, míg az oldalakat fekete papírral ragasszuk be. A szellőztetőnyílás elé szintén fekete papírfedést tegyünk, hogy az ott kiszivárgó fénytől a filmet védjük.

Említettem már, hogy vannak ú. n. pánkromatikus filmek, melyek a vörös fény iránt is érzékenyek és ezekkel csak zöld fény mellett dolgozhatunk. Ezek hívásához a lámpánkhoz zöld üveget használjunk. Ha napal dolgozunk, a világítást igen jól és olcsón megoldhatjuk, ha a piros üveget az ajtó vagy ablak táblájába

helyezzük el, míg a többi fehér üveglapokat fekete papírral takarjuk.

A felszereléshez szükséges egy dolgozóasztal, az előhívó tálak és vegyszerek elhelyezésére. Három tál szükséges, 1—1 az előhívó és rögzítő részére, 1 pedig a fűrdetéshez. Ez utóbbi nagybobbmértű a többinél, helyettesítésére tiszta mosdótál is alkalmas. Vigyázzunk arra, hogy ezeket mindig tisztán tartsuk és ne cseréljük össze, mert az könnyen a vegyszerek romlására és a negatív anyagon eltűnhetetlen foltok képződésére vezethet. Időnkénti tisztításuk sósavval történik.

Hogy a filmeket munka közben kézzel ne érintsük, szükségünk van facsáptetőkre, melyeket egyben szártáznál is alkalmazhatunk. A vegyszereket szélesnyakú üvegben tartsuk. Célszerű ezeket légmentesen záró üveg dugóval ellátni, mert a levegő többé-kevésbé az összes vegyszereknek árt. Oldalukra ragasszunk címkét és ezen tüntessük fel az üvegek tartalmát. Ezzel a sötétkamra felszerelésével készen is vagyunk, ami ilyen egyszerű megoldásban csekély költséggel jár.

Az előhívás. A megvilágított filmen levő, de még láthatatlan felvétel előhívására sokféle és különböző összetételű vegyszer áll rendelkezésre. Minden előhívó-oldat három alkotórészből áll:

1. a tulajdonképpeni előhívóanyagból, ilyenek: metolhydrochinon, glicerin, amidol, rodinál stb.,
2. a konzerváló szerből, mely az oldatot megóvjá az időelőtti romlástól. Erre használjuk a nátrium szulfidot,
3. alkalmas lúgból, mely az előhívás menetét gyorsítja. Leghasználatosabb a hamuzsír vagy szóda.

Ezeket a vegyszereket olyan arányban keverjük és oldjuk, hogy azok több-kevesebb víz hígításával különböző megvilágítású filmek (lemezek) és különböző fényérzékenyséigű papírok előhívására is alkalmasak legyenek.

Minthogy a megvilágítás egyéni megítéléstől függ, azért felvételünket gyakran a kellő időnél hol hosszabban, hol rövidebben világítjuk meg. Természetes, ha ezeket a felvételeket az előhívóba tesszük, aszerint, hogy azok al- vagy túlexponáltak, lassabban vagy gyorsabban kezdenek fejlődni. Hogy a fények és árnyékok részletűs fejlődését elősegítsük, a hívóanyagot úgy állítjuk össze, hogy a szükséghez képest keményen vagy lágyan dolgozzék. Eszerint megkülönböztethetünk kemény és lágy előhívót.

A kemény előhívók késleltetik az előhívás megin-

A kartali őrskertjéből. (A balszélen ülő Temesvári János csendőr színes üvegcserépekből készült műve.)

Vásár.

(Tánczos Ferenc hdgy. felv.)

dulását, de aztán a fényérzékeny rétegben nagy a mélyrehatásuk. Először fejlődnek ki az erősen megvilágított részek, majd a fokozatos sorrendben a fény és egész árnyékok. Túlexponált, vagyis olyan felvételek hívására használjuk, melyek sokáig voltak fényhatásnak kitéve. Az ilyen előhívó a kép részleteit ellentétesen (kontrasztosan) fejleszti, enélkül a fények és árnyékok gyorsan és egyszerre fejlődnének, miáltal ezekről csak rossz, szürke másolatokat nyerhetnénk. Ilyen lassan hívó vegyszer a hydrochinon, glycin stb.

A lágyan hívók viszont gyorsan hatnak és az emulziós felületen dolgoznak, minek következtében fények és árnyékok majdnem egyszerre jelennek meg, a mélyebb rétegbe csak később hatolnak be. Alexponált filmek hívására alkalmasak. Ilyen lágyan dolgozó hívók a metol, amidol, rodinál stb.

Helyesen megvilágított filmek hívására bármelyik hívót használhatjuk, a különbség csak abban nyilvánul meg, hogy a gyorsan ható hívók lágy részletűs, míg a lassan ható hívók kemény, ellentétes képet adnak.

Rövid gyakorlat után elérjük azt, hogy felvételeink megvilágítása csak ritkán lesz szélsőséges, többé-kevésbé meg tudjuk közelíteni a szükséges megvilágítást, ezért használhatunk kevert hívókat is. A keverésnek csak úgy van értelme, ha egy lassan dolgozó hívót keverünk össze egy gyorsan dolgozó hívóval, miáltal oldatunkban mindkettőnek jó tulajdonságai egyesülnek, illetve érvényesülnek.

A következőkben mindegyik összeállításból közlök egy-egy jól dolgozó receptet.

1. Gyorsan dolgozó lágy „Metol” hívó:

Víz	1 liter
Metol	15 gramm
Nátriumsulfid	150 „
Hamuzsír	75 „
Brómkáli	2 „

A fenti oldatot hívás előtt filmhez kétszeresen, papírhoz négyszeresen hígítjuk. Előhívási idő kb. 2—3 perc.

2. Lassan dolgozó kemény „Hydrochinon” hívó:

Víz	1 liter
Nátriumsulfid	300 gramm
Formaldehid 40%-os	20 ccm
Hydrochinon	15 gramm
Brómkáli 10%-os oldata 100 köbcentiméterenkint	5—10 csepp

Hívási idő 2—3 perc. Formaldehid helyett ugyanannyi gramm lúg, Kálium, vagy Nátrium hydroxid is vehető.

3. „Metol-Hydrochinon” kiegyenlítő hívó:

Víz	1 liter
Metol	3 gramm
Nátriumsulfid	150 „
Hydrochinon	12 „
Hamuzsír	40 „

A fenti oldat használat előtt 1—2-szeresen vízzel hígítandó. Igen közkedvelt hívó, amellyel, hogy a fények és árnyak közötti ellentéteket kiegyenlíti, még igen finom szemcsékbe alakítja át a brómezüstöt színezüstté, miáltal a nagyításra alkalmasabbá teszi a filmet.

A fenti vegyszerek úgy, amint egymás után következnek, oldandók fel, lehetőleg felforralt vízben és pedig úgy, hogy mindig várjuk meg az előző teljes elolvadását. Ha az oldathoz az előírtnál több vizet adunk, akkor lágyabban dolgozik. Az előhívót használat után ne öntsük

vissza a még használatlan oldat közé, hanem külön üvegben tartva, egy-kétszeri használat után öntsük ki a megbarnult előhívót is, mert hívásra már az sem alkalmas. A hívó időelőtti romlását nagyban tudjuk akadályozni, ha sötét helyen vagy sötét színű üvegben tartjuk és a levegő hozzájutásától megóvjuk.

Rögzítés (Fixírozás). Az előhívott képekből a fölösleges és még fényérzékeny brómezüstöt állandósító (fixir) fürdővel oldjuk ki.

Oldata áll:

Víz	1 liter
Fixirnátron	250 gramm
Metabisulfid	30 „

Ez utóbbi a fixirt tartóssá teszi és oldja a fényudvarmentesítésre használt festékeket. Oldata addig használható, míg meg nem barnul, de ajánlatos minél gyakrabban váltani.

Az előhívás menete. Ha rendben vagyunk a sötét-kamrával és felszerelésével, készen vagyunk az előhívó és állandósító oldatokkal, megkezdhetjük az előhívást.

Elkészítjük a tálat. A hívótálba annyi oldatot öntünk a választott előhívóból, hogy a filmet (lemezt) jól elfedje. Az asztalon középre helyezzük a mosótálat, a lámpa elé a hívó-, a másik oldalra pedig a fixir-tálat, szintén bőséges oldattal. Miután ismételtlen meggyőződünk arról, hogy fehér fény sehol sem szűrődik be, a piros lámpa fényénél filmünket kibontjuk. A felbontásnál legyünk elővigyázatosak, mert a film rugalmas anyaga a lehengerítés alkalmával könnyen visszaugrik, miáltal meg is sérülhet. Rögzítsünk az asztal szélére egy facsipetet

Alagút előtt.

(Kerekes Miklós tőrm. — Karancseszki — felv.)

s ebbe fogjuk be a film szélét, hogy a további leghengerítés-hez mindkét kezünk szabadon maradjon. Ha eltávolítottuk a felső fedőszalagot, a film másik végét is csipetűbe fogva óvatosan, hogy meg ne sérüljön, a mosótálba helyezzük. Ha 1—2 percnél hosszabb idő után elvesztette rugalmasságát, átvisszük a hívótálba, ügyelve arra, hogy a sérülés ellen óvandó, emulziós rétegével fölfelé legyen. A hívóban a csipetűk segítségével úgy mozgatjuk, hogy az egész filmet egyenletesen érje az oldat. A megadott oldatok használatával a hívás kb. 2—3 percig tart.

Ha ezen idő elteltével csak egészen lassan jön elő a kép, akkor is csak az erősen megvilágított részek, akkor filmünk alexponált, de ha az erősen megvilágított részek 25—30 másodperc alatt jelentkeznek s ezeket a különböző világítású félárnyékok követik rendben a megvilágítás ereje szerint s végül a teljes árnyékok előhívódnak, akkor expozíciónk helyes volt. Ha a kép világos és sötét részletei ellentét nélkül egyszerre és fátyolosan mutatkoznak, akkor túlexpozícióról van szó. Ebben az esetben vagy már használt hívóba folytassuk a hívást, vagy 10%-os brómkáli oldatból csepegtessünk az előhívóba kb. 1 dcl.-hez 10—12 cseppet, miáltal az a hozzáadott mennyiség arányában lassítja a hívást és javul az árnyékok tisztasága.

Ha a film egyes felvételeit külön-külön akarjuk hívni, akkor a legöngyölítéskor a fedőpapír eltávolítása előtt annak számozásánál ollóval bevagdadjuk és ugyancsak áztatás után tesszük a hívóba. Hogy a filmek össze ne ragadjanak, állandóan forgassuk azokat.

Ha készen vagyunk a hívással, a filmeket mosótálban leöblítjük és a fixoldatba tesszük, hol kb. 10 percig tartjuk. A rögzítés inkább tovább tartson, mint kevesebb ideig, mert a rövid fixálás a filmek tartósságának rovására megy. A rögzítés természetesen még mindig vörös fény mellett történik és addig tart, míg a filmről az utolsó sárgás-fehér helyek eltűnnek. Ugy az előhívónak, mint a fixoldatnak hőmérséklete 18—20 Celsius fok legyen, mert különféle oldatok és mosóvíz nagy hőkülönbsége árt a film zselatinrétegének.

A rögzítés után a film elvesztette fényérzékenységét, így további munkánkat nappali világítás mellett folytathatjuk. A kifixált filmet mosótálba tesszük, hol legalább egy óráig tartjuk, de közben a vizet tízpercenként váltjuk. Ha állandóan lefolyó víz (vízvezeték) áll rendelkezésünkre, akkor elegendő 30 perces mosás is.

A kimosott filmeket szárítás céljából a vízből csipetűkkel kiemeljük és függőleges helyzetben felakasztjuk. Ne próbálkozzunk meg azzal, hogy a filmet a gyors száradás érdekében melegre tegyük, mert annak emulziós rétege könnyen olvad, miáltal hasznavehetetlen lesz.

Az előhívásnál ügyeljünk még arra, hogy a fixoldat vagy só sem filmhez, sem előhívóhoz, sőt még papirosához se érjen, mert azokon eltávolíthatatlan foltot hagy és mindennemű használatra alkalmatlanná teszi. Ezért ismételt felhívom a figyelmét minden bajtársamnak, hogy a sötétkamarában a legnagyobb rend és tisztaság uralkodjék, mert csak így kaphatunk felvételeinkről kifogástalan szép képet.

„Tank”-hívás. Megemlítem még a filmek hívásának egy más módját: a tank vagy álló előhívást. A tank maga egy hívásra szolgáló edény, melybe a filmet (lemezt) függőleges helyzetbe helyezzük el és hívás alatt fedelét fénymentesen lezárhatjuk. A hívás rendszerint kiegyenlítő hívó alkalmazásával történik és pedig úgy hígítva, hogy a hívás legalább 20—30 percig tartson. Ilyen hívótankot szaküzletekben igen ötletes kivitelben árúsítanak. Ebben a film berakása után egymást követőleg történik a hívás,

fixálás és mosás anélkül, hogy a filmet érintenénk és ami elegendő, mindezt világos nappal, sötétkammera nélkül végezhetjük.

Nem találok azután kifogásolnivalót abban sem, ha kezdő fényképezők első felvételeiket szakfényképezőkkel hivatják elő, de csak azért, hogy kétséget kizáróan meggyőződést szerezhessenek afelől, hogy első felvételeik szabályszerű exponálása — szabályszerű előhívás mellett — hogyan sikerültek. Tanácsolom azonban, hogy a további felvételeket a kezdő fényképezők is maguk dolgozzák ki, még akkor is, ha nehézségeket kell leküzdeniök és anyagi áldozatba kerül, mert kis gyakorlattal és mindenre kiterjedő gondossággal csak így nyerhetünk kifogástalan képeket és egyben el sem képzelhető örömet és kedves szórakozást, de megfelelő gyakorlat után jelentékeny megtakarítást is.

(Folytatjuk.)

A m. kir. csendőrség tömegrendszerének eredete.

írta: GERGELY ENDRE ny. százados.

Ruhagazdálkodásunk a jól bevált tömegrendszeren alapszik, amely ma már a m. kir. csendőrségnél is hagyományosnak nevezhető. Eredete azonban a m. kir. csendőrség felállítását messze megelőző időkre nyúlik vissza. A tömegrendszer mibenlétével minden csendőr tisztában van. De nem lesz érdektelen, ha annak ősi alakját is megismerjük, mert abban a jelenleg érvényben levő rendelkezések nagy részét már fellelhetjük, sőt azok magyarázatát is megtalálhatjuk.

A tömegrendszert a m. kir. csendőrség a múlt század közepén felállított osztrák csendőrségtől, ez pedig a múlt század első felében egyedül fennállott lombardiai csendőr-ezredtől vette. Ennél az ezrednél pedig olasz, illetve francia örökség volt a tömegrendszer.

Mielőtt megtekintenénk, hogy a tömegrendszer milyen alakban élt a lombardiai csendőr-ezredben, egyet-mást el kell mondanunk ennek az ezrednek a szervezetről, létszámáról és az illetményekről, hogy a tömegrendszerre vonatkozólag fennállott rendelkezéseket abban a keretben láthassuk, amelyben azok éltek.

I. Napoleon nemcsak a franciák császára volt, hanem olasz király is. Az az olasz királyság, amelynek királya volt, a mai Olaszországnak északkeleti részeit (Dél-Tirolt is) foglalta magában. Napoleon olasz királyságának külön hadserege is volt, természetesen teljesen francia mintára alakítva. Francia mintára volt alakítva a hadsereghez tartozott csendőrség is. Mikor az olasz királyság 1814-ben megszűnt, a lombard—velencei tartományt Ausztria kapta meg belőle. Az olasz hadsereg ott talált részeiből osztrák ezredeket alakítottak, az olasz csendőrség pedig a lombardiai részekben a helyén maradt és szolgálatát folytatta. Ezt a csendőrséget azután 1817-ben egy ezredre szervezték, amely háború esetén, — mint a hadsereg minden más ezrede, — az ellenség előtt volt alkalmazható, de tábori csendőrszolgálatra is. Béke idején a közbiztonsági szolgálat ellátása volt a feladata.

Az ezred tulajdonképpen lovasezred volt, a tiszték ugyanúgy voltak lovasítva, mint a többi lovasezrednél, de költségkímélés szempontjából a legénység jó része már az első évektől kezdve ló nélkül szolgált. Az ezred 5 lovas-századból, ezek mindegyike 2 szárnyból (annyi,

mint fél lovas-század) állott. A szárnyak mindegyikében 2—2 úgynevezett hadnagyság (szakasz) volt. A lovas-századok parancsnokai rendes körülmények között az egyik szárnyat vezényelték, mert a 10 szárny, — összpontosítás idejét kivéve, — teljesen önálló volt. A 10-ik szárny tartalék és pótszárny volt.

A szárnyak előjáró parancsnoksága az ezredparancsnokság volt, parancsnoka ezredes. Az ezrednek az ezredparancsnokon kívül is volt még egy magas előjárója, nevezetesen az ezred főfelügyelője, aki körülbelül az ezredtulajdonosi jogokat gyakorolta az ezred fölött. Ez a felügyelő az ezred megszervezésétől egészen az osztrák csendőrség felállításáig, tehát legalább 33 évig ugyanazon személy volt, nevezetesen az olasz csendőrségből származó Rivaira Lajos, aki ezt a méltóságot eleinte mint ezredes, majd mint vezérőrnagy, végül mint altábornagy töltötte be.

Az ezredtörzs 1 ezredesből, 1 őrnagyból, 1 ezredsegédtisztből, 1 ezred-számvivőből és 4 furírból (számvivő-altiszt) állott.

A 9 szárnyban együtt volt 5 elsőosztályú, 4 másodosztályú százados, 9 főhadnagy, 9 hadnagy, 44 őrmester, 9 furir, 55 káplár, 53 alkáplár, 9 trombitás, 9 dobos és 660 csendőr.

A 10. szárny létszáma volt: 1 másodosztályú százados, 3 főhadnagy, 2 hadnagy, 4 őrmester, 6 furir, 4 káplár, 4 alkáplár, 1 trombitás és 1 dobos.

Összesen: 900 fő.

A 10. szárny létszámából 2 főhadnagy, 1 hadnagy és 5 furir a főfelügyelőségen teljesített szolgálatot.

Az ezred főfelügyelőjének illetménye a mindenkori rendfokozata szerint járt, de évi 2325 konv. frt (5663 P) állandó pótdíja is volt, úgy, hogy összesen, ha vezérőrnagy volt, havi 1281 pengőnek, ha altábornagy volt, havi 1687 pengőnek megfelelő összeget kapott. Szállás természetben járt, ugyanolyan kiszátaban mint ma.

Az ezred tisztjeinek és legénységének illetményeit az 1. táblázat mutatja, összehasonlítva a lovasság és a

ség a zsoldjából élmezte magát. A többi ezredek legénysége is, de kenyeret a kincstártól természetben kapott. Ennek váltása a táblázatban be van számítva, de nemcsak a legénységnél, hanem a lovassági tisztelnél is, mert minden tisztnek (a csendőrezred tisztjei kivételével) is járt különböző számú kenyéradag. Így az 1. osztályú századosnak 6 adag, az ezredesnek 12 adag járt. A táblázat adatai az 1822. évből származnak.

A csendőrezred legénységének a táblázatban felsorolt zsoldján kívül tömegátalány is járt, még pedig a lovas legénységnek évi 50 konvenció forint, (121.80 pengő), a gyalog legénységnek évi 34 konv. forint 48 krajcár (84.77 pengő). A tömegátalányok és az első tömegbetétek alkották a tömeget, amelynek rendeltetése volt:

1. a 2. táblázatban felsorolt ruházati és szerelvénycikkek első beszerzése,

Tömegcikkek	Lovas cs.	Gyalog cs.		Tömegcikkek	Lovas cs.	Gyalog cs.
Kabát posztóból	1	1	drb	Gyapjúvállzsinór	2	2 db.
Nadrág posztóból	1	1	„	Kardbojt	1	1 „
Vászon felsőnadrág	1	—	„	Kardkötő	1	1 „
Vászonkabát	1	1	„	Karabélyszíj	1	1 „
Nyári vászonnadrág	1	1	„	Karabélykapocs	1	— „
Lábszárvédő posztóból	1	1	pár	Tölténytáska	1	1 „
Nyári „	1	1	„	Sarkantyú	1	— pár
Galléros köpeny	1	—	drb	Nyereg és lószerszám	1	— db.
Köpeny	—	1	„	Piros nyeregtakaró	1	— „
Kalap	1	1	„	Lópokróc	1	— „
Sapka	1	1	„	Lőtisztítóeszköz	1	— „
Fekete nyakkendő	2	2	„	Zabostarisznya	1	— „
Kesztyű	1	1	pár	Hátbőrönd	—	1 „
Ing	3	3	drb	Hajkefe és két fésű	1	1 „
Alsónadrág	2	2	„	Ruha-, cipő- csizmakelce	1	1 „
Színes zsebkendő	2	2	„	Gombtisztítófa	1	1 „
Rövid cénaharisnya	2	2	pár	Írószer	1	1 „
Csizma	1	—	„	Zsoldkönyvecske	1	1 „
Cipő	2	2	„			

2. az említett cikkek pótlása és javítása,

3. a patkolás és a lovak gyógyítási költségének fedezése.

A kincstár csak a fegyvereket, a löszert és a lovakat adta. Minden más ruházat és felszerelés költségét a tömeg fedezte.

Az első tömegbetét lovasnak 88 konv. forintban (214.36 pengő), gyalog csendőrnél 57 konv. forintban (138.85 pengő) volt megszabva. Ezt az első tömegbetétet nem a kincstár adta, hanem elvileg a csendőrezredbe belépőnek kellett egy összegben megfizetnie. A polgári életből belépők minden esetben maguk fizették. A többi ezredekbeli átlépő katonáknak is maguknak kellett megfizetniük, de ha nem volt miből, akkor helyettük az első tömegbetétet is kivételesen a kincstár adta.

A tömeg a csendőrök magántulajdona volt, de együttesen volt kezelendő, mégpedig úgy, hogy az egyes egyénre eső részből más személy javára semmit sem volt szabad felhasználni.

Rendfokozat					Rendfokozat					Havidíj, illetve egy hónapra eső zsold					Havidíj, illetve egy hónapra eső zsold, pótlékokkal kenyérváltással				
										konven- ciós		Mai			konven- ciós		Mai		
										forint	kr	P	f	forint	kr	P	f		
Csendőr	Ezredes	166	40	406	—	Lovaság	Ezredes	141	24	344	45								
	Őrnagy	125	—	304	50		Őrnagy	74	45	182	07								
	Furir	20	40	50	35		Furir	15	—	36	54								
	1. o. század	65	—	158	34		1. o. század	66	43	162	51								
	2. o. század	58	20	142	10		2. o. század	33	13	80	89								
	Főhadnagy	47	—	114	49		Főhadnagy	25	37	57	51								
	Hadnagy	34	30	84	04		Hadnagy	16	31	40	22								
	Lov. őrmes.	26	28	64	47		Őrmester	12	—	29	23								
	„ káplár	23	15	56	63		Káplár	7	30	18	26								
	„ alkáplár	19	22	47	17		—	—	—	—	—								
„ csendőr	16	08	39	30	Közlegény	4	30	11	41										
Gy. őrmest.	19	22	47	17	Gyalogság	Őrmester	9	30	23	13									
„ káplár	16	08	39	30		Káplár	6	—	14	61									
„ alkáplár	15	30	37	75		—	—	—	—										
„ csendőr	12	55	31	45		Gránátos	4	—	9	74									

gyalogság illetményeivel. Szállásilletmény, loátalány és lóátalány nincsnek figyelembe véve. A csendőrlégén-

Ha a csendőr az előírt cikkekkal el volt látva és a lovasnak legalább 120 frt (292.32 pengő), a gyalognak legalább 62 frt (151.03 pengő) tömegkövetelése volt, akkor a többletet az illetőnek kifizették.

A tömeg gyarapítására szolgáltak az első tömegbetéteken és a tömegátalányokon kívül:

1. az elhaltak, szökevények, elítéltek és a testületből eltávolítottak cikkei eladásából befolyt összegek;
2. a fogsággal fenytettek zsoldjának egynegyede;
3. a fogdíjak, jutalmak és a szökevények és csempészek elfogására kitűzött díjak összegének fele;
4. a trágya eladásából befolyt összegek;
5. a legénység önkéntes betétjei;
6. tönkrement ruha- és szerelvénycikkék pótlására a kincstár által fizetett rendkívüli hozzájárulások.

A tömeget illető minden pénz az ezredpénztárba folyt be. Az ezred gondoskodott minden beszerzésről és a javításokról. A szárnyak csak apró beszerzésekre és kis javításokra kaptak időről-időre az ezredtől pénzt.

A tömegpénzek nyilvántartása a zsoldkönyvecskékben és a szárnyaknál és az ezred számvivő-irodájában vezetett tömeg-lajstromokban történt.

A zsoldkönyvecskébe minden kikezelt cikket be kellett vezetni és a lezárást két tanuval igazoltatni.

A tömegből fizetendő cikkek beszerzésére a következő eljárás volt előírva:

Ha beszerzés szüksége beállott, az ezredparancsnokság ajánlattételre felszólító hirdetményeket nyomtatott, azokat a szárnyparancsnokok útján elterjesztette és az ezred felügyelőjének és az illetékes katonai főparancsnokságnak is jelentést tett.

A beérkezett ajánlatokat az ezredparancsnokság a három rangban legidősebb tiszt és a hadbiztosság bevonásával gondosan megvizsgálta és a szállítási szerződést a legjobb ajánlat megtevőjével a főfelügyelő előzetes jóváhagyása alapján megkötötte. A mintákat az ajánlattevő, az ezred és a hadbiztosság pecsétjével el kellett látni.

A szállított árut a már említett bizottság gondosan megvizsgálta és vagy átvette, vagy, ha annak minősége a szerződésnek nem felelt meg, a szállítónak visszaadta. Ugyanígy kellett eljárni nagyobb javítások kiadásánál is. Az eljárás egész lefolyásáról minden esetben jegyzőkönyvet kellett felvenni, amelyet azután a ruha-eltárakkal együtt a tömeg-számadáshoz kellett csatolni.

A számvivősegi szolgálatot ellátó személyek az ezred gazdasági kezelésébe nem folyhattak be, az ő feladatuk csak a számadások helyességének megállapítása volt.

Mikor 1850-ben a csendőrséget az akkori osztrák birodalom egész területén felállították, a tömegrendszert az immár 16 csendőrezred számára is megtartották, még pedig lényegileg ugyanabban az alakjában, mint az a lombardiai ezrednél fennállott. Az 1851-ben kiadott utasítás szerint a változás igen csekély. Leglényegesebb az, hogy az első tömegbetét már nem volt összegszerűen megállapítva, hanem annak nagyságát a csendőrség főfelügyelősége állapította meg évről-évre, a szállítási szerződésekben kialakult mindenkorai árak alapján. A tömegfőlölség kifizetése ezentúl akkor történhetett meg, ha az az évi tömegátalány kétszeres összegét meghaladta. Természetesen csak abban az esetben, ha az illető az előírt ruházati és szerelvényi cikkekkal teljesen el volt látva. További változás volt, hogy a szökevények és a testületből eltávolítottak tömegjárandósága ezentúl nem

a tömeg javára esett, hanem a rokkantalapnak volt átadandó.

Az évi tömegátalány (1858. XI. 1-től) lovascsendőrnek évi 48 osztrák értékű forint volt, gyalogcsendőrnek évi 36 o. é. frt, azaz mai pengőre átszámítva 111.36 P, illetve 83.52 P. Ezek az összegek 10.44 P-vel illetve 1.25 P-vel kisebbek, mint a lombardiai ezred csendőreinek tömegátalányai, jöllehet az egyéb pénzbeli járandóságok ugyanazon idő alatt megnövekedtek. Ennek a csökkenésnek valószínűleg az az oka, hogy bizonyos szerelvényi cikkek már nem a tömeg, hanem a kincstár költségére szerezettek be; hogy azonban ezek melyek voltak, a rendelkezésre álló forrásokból meg nem állapítható.

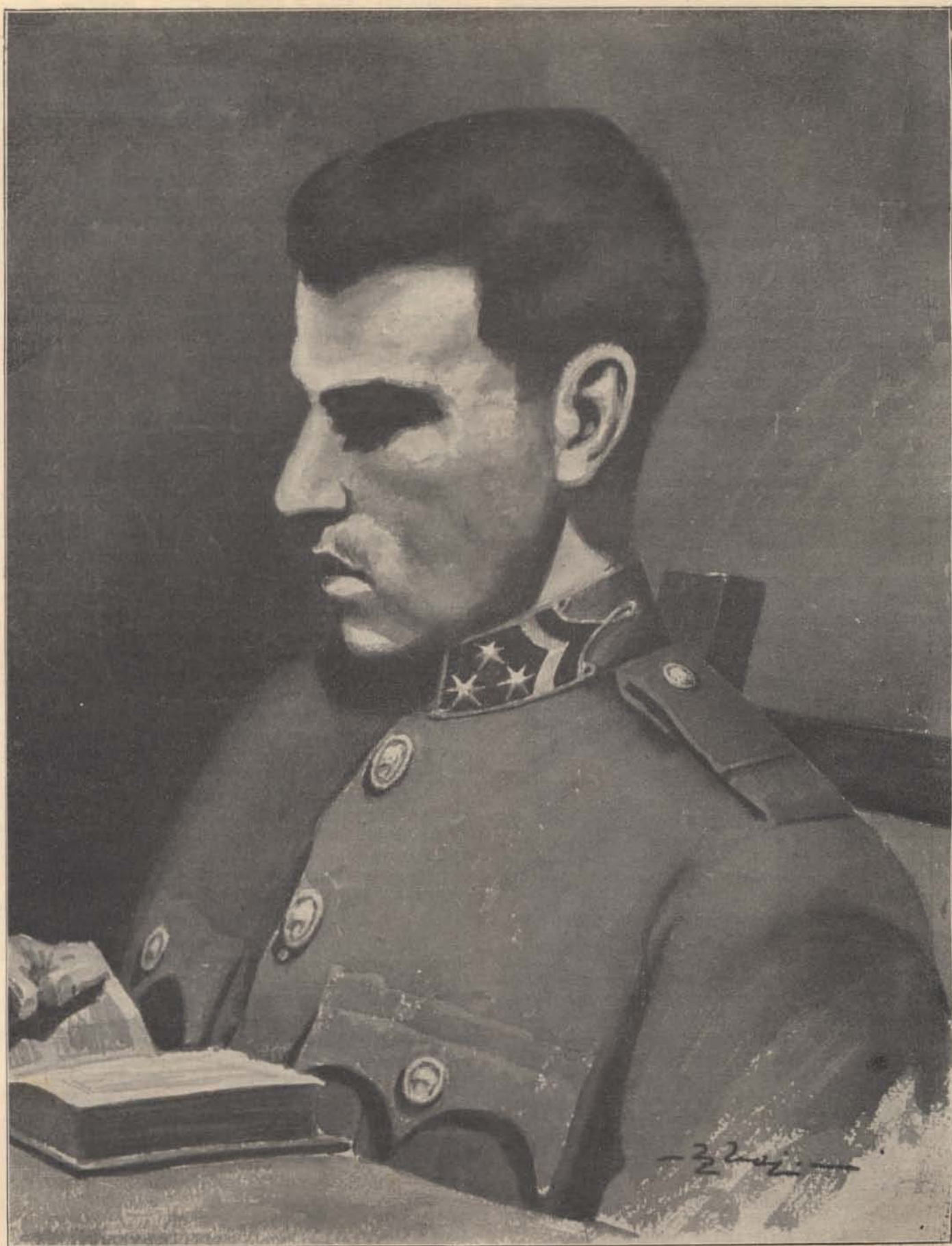
A ruhagazdálkodási ügyek intézésére minden ezrednél egy gazdasági tiszt volt rendszeresítve. Ezek nem tévesztendő össze a számvivőtisztokkal, akikből szintén 1—1 volt minden ezrednél, de a ruhagazdálkodási ügyekbe, mint a lombardiai ezrednél, be nem folytak.

A m. kir. csendőrségnél a felállítás befejeztével az 1880-as évek elején a tömeggazdálkodás a fentiek szerint volt érvényben, némely változtatásokkal. A legfontosabb változtatás volt, hogy az első tömegbetétet mindenkinek a kincstár adta. Ennek következtében a tömegvagyonra való jog csak azt a csendőrt illette meg, aki a testületben legalább öt évet szolgált. Annak a tömegkövetelése, aki ennél kevesebb szolgálati idő után vált meg a testülettől, vagy abból saját hibájából távolítottatott el, a csendőrségi élelmezési alap javára esett. Azonban a tömegbe befolyt különjárandóságra való igénye mindenkinek megmaradt, még akkor is, ha a testületből önhibája folytán távolítottatott is el, vagy 5 évnél rövidebb ideig szolgált.

A tömegalapot tápláló első tömegbetéthez és az évi tömegátalányhoz a határszéli őrsőkre beosztottak számára rendszeresített lábbeli koptatási átalány járult, amely napi 2 krajcárban volt megállapítva, ami 4.64 pengőfőllért tesz ki. Az első tömegbetét összege lovascsendőrnek 130 frt, azaz 301.60 P gyalogcsendőrnek 60 frt, azaz 139.20 P volt, míg az évi tömegátalányé lovascsendőr számára 55 frt, azaz 127.60 P gyalogcsendőr számára pedig 40 frt, azaz 92.80 P.

A ruházati és felszerelési cikkek szállításának biztosítását a kerületi parancsnokságok részéről szerkesztett szükségleti beadványok alapján a m. kir. belügyminisztérium eszközölte ajánlati tárgyalások útján. (Akkor még sem felszerelési anyagraktár, sem a belügyminisztériumban külön csendőrségi osztály nem volt.) A belügyminisztérium az ajánlati tárgyalások fogantatásával valamennyi kerület részére egyik vagy másik kerületi parancsnokságot is megbízhatta, fenntartva az erre vonatkozó szerződések jóváhagyását. A ruházat elkészítését a szárnyparancsnokságok az állomás-helyeiken lakó mesteremberekkel végeztették; az erre vonatkozólag megkötött szerződéseket a kerületi parancsnokságok hagyták jóvá.

A vállalkozók által szállított anyagokat és cikkeket bizottságilag kellett átvenni. A bizottság a kerületi parancsnokságból vagy helyetteséből (ha törzstiszt volt), a helybeli szárnyparancsnokságból, a kerület segédtisztjéből és egy-egy őrmesterből, őrsvezetőből és csendőrből állott. A szárnyparancsnokságoknál az elkészített ruházatot szintén bizottság vette át, amely a szárnyparancsnokból, a helybeli szakaszparancsnokból, továbbá a szárnyparancsnokság számvivő-őrmestereből, a helybeli őrsparancsnokból és egy csendőrből állott.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Egy kém feljegyzéseiből.

A kémkedés egyik igen fontos anyaga a rejtjel-kulcs. Háború esetén az ellenséges területen működő kémnek feltétlenül szüksége van a rejtjel-kulcsra, hogy híreit illetékes körök kezébe szolgáltatthassa, mert a rejtjel-kulcs révén titokban tarthatja közlendőit, illetéktelenek nem tudják elolvasni a rejtjel-kulcsot. Hírszerzőszolgálat központi irodájában szokták megfajteni, — vagy esetenként az, aki kézhez veszi a hírt és megkapta a rejtjel-kulcsot. Béke idején számtalan más mód áll a hírközlés rendelkezésére — ilyenkor nem szoktak rejtjel-kulcsot használni — a rendkívüli esetek természetesen kivételt képeznek, például a vezérkar főnöke az egyes katonai attachékkal — és fordítva — így érintkeznek egymással. De így küldik hivatalos tudósításait a külügy-minisztériumnak az egyes nagykövetségek is.

A békében is rejtjel-kulccsal dolgozó hivatalos közegeknek állandóan óvakodniuk kell az idegen kémektől, mert féltve őrzött titkuk nyilvánosságra jutása komolyabb következményekkel járó kellemetlenséget okozhat.

Azonban igen fontos, hogy már béke idején a vezérkar birtokában legyen számos rejtjel-kulcs, amelyeket az együttműködő szervek a mozgósításkor használhatnak. Ezeket a rejtjel-kulcsokat épp úgy őrzik, mint a mozgósítási tervet.

A kémszervezet részére már békében is igen fontos tehát a rejtjelek kulcsának a megszerzése, mert békében is nagyon érdekes hírek juthatnak tudomására, ha ismeri a nagykövetségek és a katonai követségek rejtjeleit... de még nagyobb horderővel bír a féltve őrzött szekrényekben szunnyadó háborús rejtjelek kulcsának megszerzése.

A laikus most természetesen azonnali holmi betérésre gondolna, hiszen másképpen hogyan lehetne az értékes kincset megszerezni? A kémszervezetben már sok bonyolult kérdést oldott meg a kedvező véletlen, — és számtalan rejtjel-kulcs került ily módon az ellenség kezébe. Erre példa:

1917 december 22-én Brest-Litovskban megkezdődtek a béketárgyalások Németország és a Trockij és Lenin vezetése alatt álló forradalmi Oroszország közt. Franciaországnak és Angliának — ma már nyugodtan bevallhatjuk — nagy gondot okoztak ezek a tárgyalások, melyekről mindenki tudta, hogy a keleti front külön békéjét fogják megteremteni. Ha Amerika nem vett volna részt a nyugati harcokban, ez a brest-litowski béke döntötte volna el a világháború sorsát. Annak idején a német Hoffmann tábornok is ezt a meggyőződést vallotta. A francia vezérkar egész bizonyosságra vette a különbéke kötését, az angolok azonban még kételkedtek benne. Nagy gondot okozott az ententenak az a fel-

tevés, hogy a németek felszabadulnak a keleti fronton és csapataikat innen a nyugati frontra szállítják, ezért amilyen gyorsan csak lehetett, 200.000 embert küldött Olaszországba, hogy a németek a keleti frontról jövő katonaságukat kénytelenek legyenek ide irányítani.

Most csak egy kérdés foglalkoztatta a szövetségeseket: vajjon gyors békekötést eredményeznek-e a brest-litowski tárgyalások? Sötétben tapogatódzdtek, mert a keleti fronton egyetlen emberük sem volt, aki erre a kérdésre kielégítő választ adhatott volna. Karácsony előtt egy nappal jó hír érkezett. Egy cseh — aki már hosszabb idő óta a francia kémszervezethez tartozott, de a keleti fronton, mint a németek postamestere működött, olyan szerencsés helyzetbe került egyik éjszaka, hogy az ajánlott küldeményként érkező rejtjel-kulcsot felnyithatta és pontosan lemásolhatta. Nyolc órát vett igénybe ez a munka. Mikor elkészült vele, egy másik ajánlott csomagról vette le a papírburkolatot és az érintetlen pecsétekkel sikerült is úgy becsomagolnia a rejtjel-kulcsot, hogy senki sem vette észre titkos manipulációját.

A lemásolt rejtjel-kulcs Karácsony előestéjén érkezett a berlini francia kémügynökhöz. Ennek a kémügynöknek szerencsés összeköttetései révén sikerült egy-egy éjszakára a leadott és felvett hivatalos sürgönyök tekerceit áttanulmányozás céljából kölcsönkapnia. A rejtjel-kulcs segítségével a véletlenül nála levő tekercest próbálta kibetűzni, miután azonban ez a tekerces a leadott sürgönyöket tartalmazta — a rejtjel-kulcs pedig az érkező sürgönyökre vonatkozott — a tekercsnek nem vehette hasznát.

Egy órával később már a második tekercest dolgozta fel a kémügynök és a Brest-Litovskból érkező hivatalos táviratokat a rejtjel-kulcs segítségével egész könnyen le tudta olvasni, miután a kulcs utóiratban melékelve volt. Ezt a rejtjel-kulcsot azonban csak nagyon fontos esetekben alkalmazták.

Karácsony másodnapján a baseli főhadiszállásra érkeztek a francia kémügynök megfajtott sürgönyei, az első küldeményt ezentúl naponta több példányban készített másolatok tömege követte.

A franciák még 1918-ban is tudtak ezzel a rejtjel-kulccsal dolgozni, így a keleti front minden mozdulatáról és minden fontos törekvéséről azonnal tudtak a nyugati fronton.

Az akkori német frontszolgálatot teljesítő cseh ma magasrangú állást tölt be Prágában...

*

Nyílt titok ma már, hogy az angolok 1917-ben egy német tengerészeti rejtjel-kulcs birtokába jutottak, amely a német U tengeralattjárók dróttalan táviratainak a megfejtésére szolgált. Ennek segítségével az angolok majdnem egy éven át kényelmesen elolvasták a német admirálisok titkos drótnélküli táviratait és tájékozva voltak minden tervükről. Ennek természetesen sok U tengeralattjáró esett áldozatul.

A rejtjel-kulcsot ebben az esetben is pontosan lemásolták és a másolatot az ellenséges kémszervezetnek küldték. Nincs annak semmi célja, hogy az ember rejtjel-kulcsot ellopjon, mert ha a hiány nyomára jönnek, — ami igen gyorsan történik — akkor természetesen nem használják többé, hanem másikat csinálnak helyette. A lopott rejtjel-kulcs a jövőre nézve elértéktelenedik, de nem vesztí el értékét a multa nézve, mert tulajdonosa bepillantást nyerhet a régi sürgönytekercesekbe, elolvashatja azokat a rejtett sürgönyöket, ame-

lyekhez a birtokában levő rejtjel-kulcsot használták és még ezekből a régi sürgönyökből is lehet a jövőre nézve is hasznos, érdekes dolgot kiböngészni.

Ilyen eset történt 1917-ben Amsterdamban. Az ottani sürgönyhivatalból küldték el a Hollandiában tartózkodó német kémek rejtett sürgönyeiket Berlinbe és Weselbe. Az angol kémszervezetnek megvételere kínálta egy holland kereskedő az Amsterdamban állomásozó német főkonzul által használt rejtjel-kulcsot. A holland kereskedő az angolok fekete listáján szerepelt és miután már a háború végét sejtette, még idejekorán meg akarta szerezni árui számára a másik vevőkört is.

Szerencséje volt, az angolok megvették a rejtjel-kulcsot. Most már azonban be kellett szerezni az amsterdami sürgönyhivatalból a sürgönytekerceket, ennél a műveletnél azonban olyan ügyetlenül jártak el a megbízottak, hogy rövid idő múlva árulás útján rájöttek a ravaszra, ugyanis igen sok munkatársat avattak be a tervbe és a beavatottak mind számítottak jutalomrészesedésre. A kereskedő tudniillik nem másolta le a rejtjel-kulcsot, hanem egy második példányt vásárolt.

*

A legközelebbi háborúban használandó rejtjel-kulcsok természetesen már elkészítve pihennek a mozgósítási tervvel együtt a páncélszekrény mélyén. Egynekemlyik már lefényképezve vagy lemásolva az ellenséges iratárban található. Rendszerint évenként egyszer átnézik a titkos iratokat tartalmazó szekrényeket és szigorúan felülvizsgálják a mozgósítási tervezet borítékát. Angliában minden felülvizsgálat alkalmával megállapították, hogy a leendő háború rejtjel-kulcsát lefényképezték és ezért nem használhatók. A rejtjel-kulcsok új tulajdonosait keserves csalódás éri majd a háború alkalmával.

Európa egyik keleti államában már sokkal óvatosabbak, okultak a kellemetlen tapasztalatokon. Hosszú és sok pénzbe kerülő előkészület után sikerült egy idegen állam kémjének az illető állam fővárosába jutni és egy éjszakára megtekintésre kölcsön kapta a mozgósítási tervezetet és két rejtjel-kulcsot. Miután óvatossá kinyitotta a szolgálati borítékot — a pecséteknek sértetleneknek kell maradniuk — még két boríték következett és végül a harmadikban — üres levélpapírt talált.

Mikor a kém főnöke meghallotta ezt az esetet, azzal magyarázta, hogy valaki elrabolta a rejtjelkulcsot és helyébe üres papírt csempészett a szolgálati borítékba. Később, adandó alkalommal, a kémszervezet főnöke egy diplomata barátjával beszélte meg az esetet. Ez a diplomata már sokkal jobban ismerte a helyzetet és a következőképpen magyarázta a történeteket. A szóbanforgó országban elképzelhetetlen méreteket öltött a mozgósítási tervek elrablása, lefényképezése és másolása. Miután másképp nem tudtak védekezni a kémek ellen, egyszerűen a szolgálati borítékba síma fehér papírt tettek és a régi terveket megsemmisítették. Azok, akik „jó üzleteket” kötöttek az eredeti mozgósítási tervekkel, rövid idő múlva már tudták, hogy a borítékban csak üres papír van, ez azonban nem riasztotta vissza őket, tovább folytatták játékaikat és nem voltak hajlandók lemondani a jól bevált kereseti forrásról. Felkínálták idegen államoknak meglepő olcsó áron a mozgósítási tervezetet és mikor kiderült, hogy a borítékban csak üres papír pihen, olyan meglepett, kétségbeesett arcot vágtak, minden egyes esetben, hogy tettetésüket őszinte megdöbbenésnek tartották. Sikerült elhíttetniük, hogy elrabolták a mozgósítási tervezetet.

A szóbanforgó országgal barátságos viszonyban levő államok is megvették ilyen üres borítékot, hogy

megállapíthassák a mozgósítási tervezet tényleges eltűnését.

A tapasztaltak alapján a nyugati nagyhatalmak megváltoztatták eddigi szokásukat, most már sokkal óvatosabbak, béke idején a mozgósítási tervek és a rejtjel-kulcsok csak a hadtestparancsnoknál vannak őrizetben, itt csupán két egyén tud hollétükről.

*

Utóbbi időben gyakran előfordult, hogy a kémek nagyon érdekes anyagot kaptak és kifizették, anélkül, hogy a tényleges szállítót ismerték vagy nevét tudták. Ilyen volt a következő eset is.

Bernben egyik európai ország katonai attachéja postaszekrényében nagy borítékot talált, melyben a szomszéd állam tartalékosainak mozgósítási terve és a következő levél volt: „Szerencsétlen családi körülmények folytán szorult helyzetbe jutottam és ennek következtében a mellékelt anyagot bátorkodom felajánlani Önnek. Ez a szolgálatom ideje alatt rám volt bízva — minden tekintetben megfelel az új átszervezésnek. Kérem az érte járó összeget nyolc napon belül „Madame X. Lugano” címre poste restante elküldeni. N. N.”

Az attaché alapos vizsgálódás után értékesnek és valódinak találta a tervet. Szép összeget küldött érte a megadott címre és néhány nap múlva ugyancsak névtelen levélben köszönte meg az illető a kapott honoráriumot.

Egy másik esetben kerülő úton, de mégis eljutott az áruló anyag az ellenség kezébe.

Egy határszéli olasz városkában a pap egy reggel nevére szóló levelet talált a postaládájában. Miután a borítékot felnyitotta, legnagyobb meglepetésére egy második címetlen borítékot talált, a lezárt borítékhoz azonban egy kis papírszelet is volt mellékelve, amelyre a levél küldője csak annyit írt, hogy továbbítsa ezt a zárt borítékot egy Marseilleben lakó francia papnak. Nevét nem említette a titokzatos levélíró, a pap segítségét azonban előre is udvariasan megköszönte.

A pap jóhiszeműen teljesítette az ismeretlen kérését. Marseillei kollégája szintén kinyitotta a borítékot, amely alatt a következő lezárt borítékra ez a cím volt írva: „A hadügyminiszternek”. A pap továbbította Párisba a kívánt címre a különös levelet, amely közelebbi adatokat tartalmazott a kis határszéli város katonai lerakatáról és részletesen közölte, hogy milyen háborús felszerelést látott ott.

Ebben az esetben is helytállónak ítélték a névtelenül beküldött adatokat, ellenvetés nélkül teljesítették tehát a küldő kérését, mely szerint a honoráriumot zárt borítékban Signor Franeli névre meghatározott napon 12 és 1 óra közt egyik megnevezett újságárus bódében adja le, de ne küldjék postán.

Az ilyen, esetenként jelentkező munkatársakon kívül, vannak rendszeres „ismeretlen” dolgozók, akik anyagukat bizonyos időközönként ismert katonai irodáknak küldik el kerülő úton és ugyanígy, álnév alatt veszik át tiszteletdíjukat. Ezek valószínűleg a hadsereg kötelékébe tartoznak és szolgálati elfoglaltságuk révén jutnak hozzá az okirathoz, amelyeket szűkösen anyagi viszonyaik, vagy pillanatnyi pénzzavar miatt használnak fel ilyen üzérkedésre anélkül, hogy kockáztatnák állásukat és társadalmi helyzetüket. Ilyen körülmények közt biztonságban érzik magukat ezek a munkatársak, bár a kerülő utak sem jelentenek mindig száz százalékos védeltséget.

Akinek módjában volt egy kémszervezet központjának berendezését tanulmányozni, meggyőződhetett arról, hogy milyen nagy és fontos jelentőségűek a csendes névtelen küldők szállítmányai, amelyek rendszerint a hadseregben, a tengerészetben eszközözendő átszervezés tervét, vagy a hírszolgálatban előforduló változásokat tartalmazzák.

A kémszervezetben jelentős szerepet játszanak egyes artisták és művészek. Hiszen általánosan ismert a táncosnők, színésznők tragikus sorsa, akik évekhozzáig tartó kémszolgálat után végül hóhérekre kerülnek, mert hűtlenek lettek megbízóikhoz. E világjárók jellegzetes tulajdonsága, hogy nemzeti érzésük visszafejlődik, — nagy emberismerettel rendelkeznek — és e tulajdonságuk kiválóan alkalmassá teszi őket a kémszolgálatra. Az a szerencsés-körülmény, hogy egy-egy helyen feltűnés nélkül tartózkodhatnak hosszabb ideig és módjukban áll a reájuk bízott kérdést tanulmányozni, megfigyelni, igen nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy elsőrendű, értékes anyagot szállíthassanak.

X. európai nagy ország például már 1923 óta pontosan megkapja egy színész révén az egyik legnagyobb repülőgépgyár titkos készítményeinek rajzát és leírását, mert a művésznek módjában áll kifürkészni a gyár féltveőrzött titkait születésük percében. Aki e művész életmódját, kiadásait figyelemmel kíséri, tisztában lehet azzal, hogy nem telne egyszerű fizetésből ilyen pazar, fényűző életre... azonban titkos jövedelmi forrását még senki sem leplezte le.

A kémelhárító szervezetben is igen fontos szolgálatokat tehetnek a művészek és artisták, mert a kémek rendszeres látogatói a különböző mulatóhelyeknek és az artistakávéházakban sem ritka vendégek. Miután azonban ilyen alkalmakkor mindkét fél keres anyagot, nagyon óvatosan kell eljárniok, mert éles, hozzáértő szemmel figyelik őket.

CSENDŐR LEKSZIKON.

63. kérdés: Mi az indoka annak, hogy azok a legalább 1 évi előzetes katonai szolgálattal nem rendelkező őrmesterek, akik a régi, 1926. évi előléptetési rendszer alapján 4 év helyett 5 évi összcsendőrségi szolgálat után lettek őrmesterré előléptetve, az 1935. évi előléptetési rendszer mellett csak újabb 1 évi rangvesztéssel léptethetők elő törzsőrmesterré?

Válasz: Az 1926. évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 121.400/eln. VI-c.—1925. számú belügyminiszteri körrendelettel kiadott 1926. évi legénységi előléptetési rendszer az őrmesterré való előléptetéshez 4 évi összcsendőrségi szolgálati időt követelt meg. Azonban azoknál a csendőrök-nél, akik legalább 1 évi előzetes katonai szolgálattal nem rendelkeztek, 5 év volt a követelmény.

Az 1935. évi 5. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 18.250/eln. VI-c.—1935. számú belügyminiszteri körrendelettel kiadott 1935. évi előléptetési rendszer az összes őrsparancsnokképző iskolát nem végzett legénységi előléptetésénél a várakozási időt szintén az összcsendőrségi szolgálati idő után számítja, de az előzetes katonai szolgálati időt is mérlegeli. Az 1935. évi előléptetési rendszer — ellentétben az

1926. évi rendszerrel — eredetileg nem határozta meg pontosan, hogy mennyi előzetes katonai szolgálati idő az a háttér, mely előnyt biztosít az előzetes katonai szolgálati idővel nem rendelkezőkkel szemben. Tehát elvileg akár 1 napi előzetes katonai szolgálat is elegendő lett volna ahhoz, hogy valakit úgy léptessenek elő, mint pl. a 4 évi előzetes katonai szolgálattal rendelkezőt. Magasabb szolgálati szempont érdekében kellett visszatérni az előző rendszer gyakorlatához. Ezt a kérdést rendezte a folyó évi 8. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 50.503/eln. VI-c.—1936. számú belügyminiszteri körrendelet (1. és 2. pontjai), amikor kimondotta, hogy csak a legalább 1 évi előzetes katonai szolgálattal rendelkezőket illeti meg az egyévi rangelőny. És így — mivel úgy az 1926. évi, mint az 1935. évi (helyesbített) előléptetési rendszer — az őrsparancsnokképző iskolát nem végzettek előléptetésénél — az összcsendőrségi szolgálati időt veszi alapul, csak természetes, hogy az a legalább 1 évi katonai szolgálati idővel nem rendelkező csendőr, aki a régi rendszer szerint 4 év helyett 5 évi összcsendőrségi szolgálat után lépett elő őrmesterré, az az új rendszer alapján 13 év helyett 14 évre lesz törzsőrmester. Eppen ezért ez nem is jelent újabb hátrányt, mert ez nem más, mint az 1926. évi rendszerénél már elszenvedett 1 évi rangvesztésének további megtartása.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A Polgár-i gyilkosság nyomozása.

írta: KOZMA MIHÁLY tiszthelyettes (Debrecen).

(Nyomozta: A polgári őrs a debreceni nyomozó osztály támogatásával.)

1932 május 4-én 10 órakor a polgári őrs távmondattában a debreceni nyomozó alosztályparancsnokságnak arról tett jelentést, hogy Polgár község és Folyás-tanya között elhúzódo vasútvonal mentén, a 8-as számú őrházban május 3-án 19 órakor Nemes Imre* vasúti őr feleségét, sz. Cseresnyés Zsófiát bezárt ajtó mögött vértócsában feküdvé, meggyilkolva találták. Szíve táján két szúrt seb látható. Az őrs rablógyilkosságot látott fennforogni, ezért a helyszínelő alcsoport kirendelését kérte.

Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására engem és Gácsi József törzsőrmestert, mint nyomozókat, mint daktiloszkopust és fényképészt pedig Vajas Sándor törzsőrmestert vezényelte ki.

A helyszínre május 4-én 16 órakor értünk. Velünk egyidőben megérkezett gépkocsin a nyíregyházai kir. törvényszék vizsgálóbírája is a törvényszéki orvossal, hogy a hulla boncolását fogantatosíthassa.

Azonnal részletes helyszíneléshez kezdtünk, amely az alább felsorolt adatokat szolgáltatatta:

A 8. számú őrház Polgár és Ohatpusztaköcs között elhúzódo vasútvonal mentén, a polgári vasútállomástól 1.8 kilométer távolságban fekvő, egyedülálló épület, amely a községtől is 2 kilométer távolságra van. Előtte a vasútvonalat, a Polgár felől Hajduböszörmény felé húzódo forgalmas vármegyei út szeli át.

* A nevetek megváltoztattuk. (Szerk.)

Az őrházat a vasút felőli részen 1 méter magas díszbokok szegélyezték, míg egyebütt napraforgó-kóró választotta el a gazdák földjétől. A díszbokok, illetve kórókerítésnek nem volt kapuja, csupán hézagok szakították meg, úgy, hogy az udvarra 4 irányból is be lehetett jutni.

Az őrház egy szobából és egy konyhából állott. A konyha ajtaja közvetlenül az udvarra nyílt. Ennek az ajtónak a kulcsa hiányzott. Valószínűleg a tettes vihette el, mert az ajtót a polgári őr járőre zárva találta, amidőn a feljelentésre, az elhalt férjének társaságában a helyszínen megjelent.

A konyhaajtón belépve, balra nyílt a szoba ajtaja, amely félig nyitva volt. A szobában, a padlón, a küszöb-től egyenes irányban befelé, teljesen felöltözve feküdt a hulla, szétterpesztett lábaival a küszöb felé úgy, hogy a jobb láb a szobaajtó további kinyílását akadályozta.

A halott két karja oldalt, vállmagasságban szét volt tárva, körmei alatt gyúrott téstamorsák látszótak. Fején a hajzat össze volt kuszálva, dulakodás nyomait mutatta. A fejkendő a lábainál hevert, ahova látszólag dulakodás közben került. A hulla törzse alatt, a padlón 95 centiméter átmérőjű körzetben vértócsa volt és az összegyűrtetlen állapotban levő háziszőtös pokróc is vérrel volt átitatva. A hulla ruhája a térdétől számítva, felfelé 20 centiméternyire felhúzva, alsónadrágja pedig a derekáról a térdéig lehúzott állapotban volt, de erőszakos nemi közösülésre mutató nyomok nem látszótak. A hulla orránál jobb oldalán 1 centiméter hosszú, tatóngó, éles szélű anyagihiány, szíve táján két, a mell alatt és a hasán szintén két, összesen négy tatóngó, szúrástól eredő seb volt. Utóbbiak a törvényszéki orvos véleménye szerint egyenként is haláltokozók voltak. A hullamerevség még alig mutatkozott s a belső vizsgálat szerint a gyomor üres volt.

A konyhában egy vederben négyliternyi véres víz volt. A vizesveder előtt a karosszéken egy vizespohár állott fillérnyi nagyságú véres folttal.

A vályogból épített takaréktűzhely sütőjének tetején három darab fűszeres pléhdoboz állott. A középső doboz tetején egy félig elszívott „Levente”-cigaretta volt, amely a doboz tetejét kissé megpörkölte, ami arra mutatott, hogy égő állapotban tették oda.

A szobában az asztalon kevés kockarávágott és nagyobb részben csigaalakúra feldolgozott téstá feküdt az abroszon és egy porcellántányérban. A tányérra egy másik tányér üregével rá volt borítva s ennek felfelé néző, peremes fenékrészén egy darab egypengős volt. A kétajtószárnyas szekrény egyik szárnya teljesen nyitva volt. Előtte a padlón 23 darab fehérnemű — törülközők, szakajtókendők, párnahuzatok, férfiingek — feküdtek, egymásra rendben lerakva. Egyik fehérneműdarab sem volt véres. A ruhákat széttrakva, köztük egy fehér le- vélborítékban egy darab 20, egy darab tízpengős bankjegyet és négy darab egypengőt találtunk. A szekrényben levő többi fehérnemű érintetlen állapotban volt.

A szekrény fiókja ki volt húzva, a benne levő iratok és ruhaneműek össze-vissza voltak hányva, tetejükön egy üres barnabőr aprópénztárca feküdt, amelynek egyik külső és mindkét belső oldalán véres ujjnyomok látszó- tak. Az eszközt, amelyet a gyilkosság elkövetésénél a tettes használt, nem sikerült megtalálni, de nem került elő a konyhaajtó kulcsa sem. A helyszíni szemle adatai alapján a következőket állapítottuk meg:

1. Gyilkosság történt. Ezt a hulla helyzete s a kül- sérelmi nyomok kétségtelenül mutatták.

2. A tettes a gyilkosságot rablási szándékból, a déli órákban követhette el. A rablási szándék mellett a szek- rényben való kutatás bizonyított, az időpontra pedig a hullamerevségen és a gyomor ürességén kívül a téstá csinálása adott támpontot, azt mutatva, hogy az áldozat ebédfőzéshez készült.

3. A tettesre vonatkozólag közelebbit nem tudunk következtetni, csupán annyit, hogy „Levente”-cigaretta- t szívott, véres lehetett a ruházata és hogy a helyzettel nem volt teljesen ismerős, mert a pénzt nem találta meg.

Ebből kifolyólag, mielőtt tovább nyomoztunk volna, fontosnak tartottuk azt is tisztázni, hogy az áldozat férjének, Nemes Imrénél nem volt-e valamilyen oka, hogy feleségét eltegye vagy eltévesse láb alól. Nemes Imre a részletes kikérdezés során előadta, hogy felesé- gével jó viszonyban volt, békés családi életet éltek. Fele- sége rendes, otthonát szerető nő volt, akiről senki rosz- szat nem hallott.

A gyilkosság napján való holtartózkodásra nézve azt adta elő, hogy 6 órakor a pályatestre kiment hat munkással dolgoztatni, akikkel csak 18 órakor tért visz- sza az őrházhoz. Az őrházba be akart menni, de a kony- haajtót zárva találta. Nem nyugtalankodott, mert azt gondolta, hogy felesége a községbe távozott, ezért a munkásokkal együtt ő is a községbe ment és ott egy szabónál ruhát szabtatott magának. Azután a kocsmá- ban volt, majd 20 órakor hazament, de miután akkor is zárva találta a konyhaajtót, a kinyitott, de behajtott állapotban levő ablakon benézett s ekkor látta, hogy felesége vértócsában a földön fekszik. Rögtön orvosért küldött, ő pedig az őrháznál maradt. Nemes előadása teljesen elfogadhatónak látszott ugyan, alibijét a vele volt hat munkás kétségtelenül igazolta, mégis puha- tólast vezettünk be az áldozat családi körülményei és vi- szonyai után. Ezek során megállapítottuk, hogy Nemes hároméves kisgyermekét a gyilkosság előtti napon szü- leihez a községbe bevitte s Tiszacsegén udvarolt egy Szász nevű kovácsmester feleségének, akitől a férje emiatt huzamosabb időn át különváltan is élt.

Mindezeket figyelembe véve, az eddig összegyűjtött adatok alapján három feltevést állítottunk fel, és pedig:

1. Nemes Imre, a meggyilkolt nő férje, vagy eset- leg annak szeretője, bosszúból vagy szerelemféltesből követte el a gyilkosságot.

2. Ismeretlen tettes követte el, aki mint átutazó, csavargó, az egyedülálló őrházba kéregetés vagy más ürüggyel bement s az egyedül levő nőt látva, kirabolta s — mert esetleg segítségért kiabált — megölte.

3. Községbeli vagy környéki tanyai lakos volt a tet- tes, aki a meggyilkoltat esetleg személyesen is ismerte s az ismeretség révén akadálytalanul be tudott jutni az őrházba.

A felsorolt három feltevés alapján a nyomozást egy- szerre indítottuk meg, amely az egyes feltevésekre a következő adatokat eredményezte:

Az első feltevés alátámasztására nem sikerült ada- tot beszerezni. Szász kovácsmester felesége, továbbá egy másik nő is, aki szintén közelebb állt Nemes Imré- hez, kifogástalan alibit igazolt.

A második feltevéssel kapcsolatban elsősorban annak megállapítására törekedtünk, hogy mint idegen, ki jár- hatott a gyilkosság napján a környéken.

Az ilyen irányban folytatott nyomozás során három különböző gyanús idegen nyomára bukkantunk, akik az elkövetési idő körül a környéken megfordultak. Kettőt

közülök sikerült is kézrekeríteni, de szerepük tisztázódott. A harmadikról is sikerült megállapítani, hogy tettesként nem jöhet számításba. E feltevést azért nem ejtettük el végleg, hanem a harmadik feltevéssel kapcsolatban végzett adatgyűjtés keretében erre nézve is igyekeztünk adatokat beszerezni.

A helybeli, illetve a környékbeli egyén tettességére vonatkozó harmadik feltevésünkre az adatgyűjtés során elsősorban az örskörletben nyilvántartott szokásos, rovottmultú és gyanús egyének ellen vezettük be a nyomozást és ezek lakásain a véres ruhadarabok, ölésre alkalmas eszközök felkutatása végett és az elrabolt pénz után házkutatásokat tartottunk és személymotozásokat fogantatosítottunk. Ez sem vezetett eredményhez s a gyanúba vett egyének hivatelt nélkül alibit is igazoltak. Ezek után a községben olyan tanuk után puhatoltunk, akik május 3-án az őrház körül és az ahhoz vezető útvonalak mentén dolgoztak, vagy útjuk ott vezetett el, hogy ezek kikérdezése révén állapíthassuk meg, ki láthatta a szobából ki-kijáró Nemesnét s kit láttak az őrházba, vagy az udvarra bemenni. Sajnos, ezúton sem sikerült eredményt elérni. Csupán egy tanut találtunk, aki Nemesnét a gyilkosság napján körülbelül 10 órakor az őrház udvarán látta, de mást ott megfordulni, vagy az őrház környékén járni ő sem látott.

Párhuzamosan ezzel a puhatolással, egyik járőr a kocsmárosokat, henteseket és élelmiszerárusokat kérdezte ki, hogy gyanús idegenek nem fordultak-e meg üzletükben, községben nem eszközölt-e feltűnő vásárlást, nem fizetett-e valaki véres pénzzel.

Különös súlyt kívántunk helyezni az útvonalak mentén levő kocsmárosokra és azok alkalmazottaira, valamint az oda gyakran járó vendégekre, mert nem tartottuk lehetetlennek, hogy valamelyik helybeli egyén italozás közben elárulhatta előkészületeit, vagy pedig a gyilkosság után tanusíthatott gyanús viselkedést.

Ezirányú puhatolásunk során Létai Dezső polgári kocsmáros előadta, hogy május 3-án Gajdos Gyula és Király József tanyai legények két alkalommal, délelőtt és délután is voltak a kocsmában borozni, Jélelőtt oda együtt mentek be és félórai ott tartózkodás után együtt eltávoztak. Körülbelül egy óra múlva Király József visszatért és újból borozott. Eközben a kocsmába betért egy fiatal legény is, aki Bágyhalompusztáról Polgár községbe a házakhoz tejet szokott szállítani. Az illető a Polgárt és Hajdunánást összekötő, a 8-as számú őrház előtt elhúzódnó útvonalon jár naponta kétkerekű taligán be a községbe. Nevét a kocsmáros nem tudta megmondani, de miután a legény naponta meg szokott fordulni, megígérte, hogy másnap megállapítja.

Ennek a vallomásnak alapján a járőr Gajdos Gyulát kikérdezte, aki előadta, hogy május 3-án 10 óra tájban 3 lovát bevezette Polgár községbe a kovácsokhoz vasaltatni. Mivel a kovács el volt foglalva, a lovakat ott-hagyva, elindult a közelben levő Létai-féle kocsmába egy pohár bort inni. Útjában az utcán találkozott Király József szomszéd-tanyabeli legénnyel, akivel együtt mentek a kocsmába, ahol bort ittak. A kocsmából együtt távoztak; ő visszatért a kovácsokhoz, Király pedig a községbe ment. A lovai vasaltatása körülbelül 14 óra tájban befejeződött. Hazatérőben lovait a kocsmába előtt kint-hagyva, ismét bement italozni. A kocsmában újból ott találta Királyt, aki császárkörte pálinkát fizetett neki. Kevés ideig tartózkodott ott, majd kijelentette, hogy lovaival hazatér a tanyára. Ezt hallva Király, arra kérte, hogy egyik vezetőklóvára felülhessen. Így útnak is

indultak s Király az őrházról körülbelül egy kilométernyi távolságra levő tanyájuknál leszállt, ő pedig onnan egyedül tért haza távolabbi tanyájukra.

Király József kikérdezése folyamán azt adta elő, hogy május 3-án 9 órakor tanyájukról Polgár községbe ment, hogy marhalevelet állíttasson ki a községhez. Ennek megtörténte után az időt 15 óráig a községben, részben Létai Dezső kocsmájában töltötte. Előadta még, hogy a kocsmában találkozott egy tejkihordó legénnyel, akit megkért, hogy vigye le Simon Bertalan polgári földműves lakására, mert beszélni akar vele. Kétszer is járt Simonnál, de nem találta otthon. Arra a kérdésre, hogy mit akart Simonnál, azt válaszolta, hogy május 2-án egy tájékszikipát adott el neki 2 pengőért s a vételárból fennmaradt 1 pengő tartozást akarta tőle megkérni. Az ital árát a már kapott 1 pengőből fizette. A kocsmából körülbelül 15 órakor távozott el s Gajdos lován tért haza tanyájukra, hova 16 óra körül érkezett meg.

Előadásának valódiságát szülei is igazolták, Létai kocsmáros és Gajdos vallomása is elhihető volt, így — bár szerepük még nem volt kétségtelenül tisztázva — gyanúsítottként nem lehetett őket számításba venni. Vallomásuk alapján azonban azonnal intézkedés történt a tejkihordólegény, valamint Simon Bertalan felkutatására.

Ezzel egyidejűleg más tanuk részletes felkutatását és kikérdezését is folytattuk. Ezek közül Boros István polgári illetőségű földműves, aki a 8-as számú őrházról 1 km-nyire levő tanyán lakott s az őrház mellett naponta eljárt, a kikérdezés során zavartan viselkedett. A rajta levő kabátjának elején s jobb ujján vércseppektől eredő pecséteteknek látszó foltok látszóttak. Ezekre nézve azt adta elő, hogy orra vértzett s attól lett véres a kabátja. Ezt azonban igazolni senkivel sem tudta, a további kérdésekre is zavaros feleleteket adott és május 3-án való holtartózkodását csupán hiányosan tudta igazolni. Mivel nevezett testisértés és lopás miatt kétízben már büntetve volt s magatartása gyanúsak látszott, szerepének tisztázásáig szükségesnek látszott őrizet alá venni, annál is inkább, mert megállapítást nyert, hogy Király jó barátja s így az esetleges összebeszélés lehetősége is fennforgott. Ezzel egyidejűleg azonban intézkedés történt, hogy alibijét és ruhája bevéreződésének körülményeit egy járőr sürgősen tisztázza, nehogy előadásával és zavart viselkedésével nyomozásunkat helytelen irányba terelje.

A tejkihordólegény felkutatására kiküldött járőr megállapította, hogy az illetőt Vér Andrásnak hívják s naponta a kora reggeli órákban szokott a községbe bejárni. Ezért a járőr a község szélén várta, hogy mielőtt valakivel érintkezne, kikérdezhesse.

Vér a szokott időben megjelent s előadta, hogy május 3-án 11 órakor, amikor Polgáron a tejet széthordta és a taligával a pusztára visszaindult, betért Létai Dezső kocsmájába. Ott, a hosszú asztal mellett, egy előtte ismeretlen legény ült, aki bort ivott. Belépésekor a legény mingyárt magához hívta s Király néven bemutatkozva, a borából megkínálta. Rövid beszélgetés után arra kérte, hogy taligáján vigye el egy barátja lakására, mert azzal sürgős beszédje van. Eleinte szabadkozott, de mivel Király azt mondta, hogy közel lakik, kérését teljesítette és az Alsófolyó uccába vitte, ahol Király két házba is bement és ott 4—5 percig tartózkodott. Innen visszatért a kocsmába s ott körülbelül félliternyi bort ittak,

amit Király fizetett. Ivás közben újra megkérte Király, hogy vigye el a 8-as számú őrházig, mert tanyájuk arra van. A taligán körülbelül fél 12 órakor együtt indulnak el. Útközben Király töltött forgópisztolyt vett elő s azzal a taliga felé röpködő pacsirtákat le akarta löni.

A 8-as számú őrház előtt körülbelül száz lépéssel Király a taligáról leszállott, egy Levente-cigarettát kért tőle, amire rá is gyújtott. Elbűsúzva Királytól, továbbhajtott. Mikor körülbelül 300 lépéssel túlhaladt az őrházon, viszanézett s ekkor Királyt az őrház udvarán látta ácsorogni, de hogy később hova ment és mi történt vele, nem tudja.

Az időközben megkerített Simon Bertalan földműves kikérdezése folyamán előadta, hogy 1932 május 2-án Király Józseftől tényleg vásárolt egy tajték szivarszipkát 2 pengőért, de az árából még semmit sem adott meg s így a 2 pengővel most is tartozik Királynak.

Vér András és Simon Bertalan előadása igen jelentős adatokat szolgáltatott a nyomozás részére. Megállapítottuk ugyanis belőle, hogy:

Király Józsefnek a Létai-féle kocsmából való eltávozásának körülményeire vonatkozó előadásában lényeges ellentmondások vannak;

a kocsmban elfogyasztott ital árára nézve Király azt adta elő, hogy azt a Simonnak eladott szipka árában kapott 1 pengőből fizette ki, holott Simon határozottan állította, hogy Királynak még nem adott pénzt;

Vér András bányahalompusztai tejkihordó fiú Királyt az őrház udvarán látta ácsorogni és végül, hogy

a helyszínen Levente-cigarettavéget találtak s Királyt, amikor a taligáról leszállott, Vér olyan cigarettaival kínálta meg.

Ezek az adatok és gyanúokok részben Gajdos, de főleg Király József ellen alapos gyanúra adtak okot, ezért őrizetbevételük végett azonnal járőr indult. A Király őrizetbevételére kiküldött járőr annak tanyai lakására ment, ott azonban szülei előadták, hogy fiúk reggel 5 óra tájban Bányahalompusztára ment egyik barátjához valami ügyet megbeszélni. Király szülei, akik akkor még nem tudtak a gyilkosságról, előadták, hogy fiúk, aki az egész éjjelt nyugtalanul töltötte, már 3 órakor el akart indulni Bányahalompusztára, de ők nem engedték.

A szülők ezen kijelentése és Király távozása az ellene felmerült gyanút még jobban megerősítette, ezért elfogására a rendelkezésre álló összes járőrök kerékpáron és lóháton a határba indultak, egy járőr pedig a tanyájuk közelében lesállításba maradt.

Az egyik lovasjárőr Királyt a „Folyás”-tanyához tartozó kiserdő mellett az egyik mezőkerülő jelenlétében megtalálta és elfogta. Megmotozásakor zsebében töltött forgópisztolyt talált a járőr, pénz azonban nem volt nála.

Királyt a járőr a községházára kísérte s ott részletesen kikérdeztük. Határozottan tagadta, hogy a gyilkosságot ő követte volna el. Tagadása mellett megmaradt akkor is, amikor a kocsmban elköltött pénz megszerzésére, Vér András tejkihordó fiúval való kocsizásának elhallgatására vonatkozó megállapításokat és a helyszínen talált Levente-cigarettavéget elébe tártuk. Később azt adta elő, hogy Nemesné Vér András tejkihordó ölte meg, ő csak bűnrészes, mert amíg Vér az őrházban járt, ő az úton a fogatra vigyázott. Bár ez az előadás nem látszott lehetetlennek, mégsem fogadtuk el, mert hisz éppen Vér volt az, aki vallomásával döntő fordulatot adott az

ügynek. Ezt a körülményt is részletesen elébe tártuk, majd megemlítettük, hogy szülei szerint egész éjjel nem tudott aludni és még az éjjel sürgősen el akart indulni Bányahalompusztára, oda, ahol azelőtt még sohasem járt. Szüleinek említésére megtört s rövid magabaszállás után a következőket adta elő:

1932 május 1-én a délutáni órákban Boros István szomszéd tanyabeli barátjával szórakozott. Beszélgetés közben az is szóba került, hogy jó volna egy kis pénzre szert tenni, hogy mulathassanak. Boros erre megjegyezte, hogy: „Éppen ma van elseje, Nemes Imréék pénzt kaptak. Nemes Imréné egyedül szokott otthon lenni, le kell húzni Nemesné s lesz pénz.”

Ettől az időtől kezdve a pénzszerzés vágya nem hagyta nyugodni. Elhatározta, hogy Nemesné megöli s így szerez pénzt. A következő nap, május 2-án 10 óra után forgópisztolyát és kését magához vette és elindult az őrházhoz. A vasúti töltésről azonban látta, hogy Nemesné az istállójában egy férfivel beszélget, ezért tervét nem hajtotta végre.

Másnap, május 3-án 9 óra tájban a késsel és forgópisztollyal újból elindult s Nemesnéhez betérve, egy pengőt kért tőle kölcsön azzal az ürüggyel, hogy Polgár községben a malacaira járlatot kell váltania. A kapott egy pengővel Létai Dezső kocsmájába tért be borozni. A kocsmból távozva, a községben a dolgát elvégezte, majd 11 óra felé ismét visszatért a kocsmba, ahová rövid idő múlva betért Vér András tejkihordó is. Vért borral megkínálta s azzal előbb Simon Bertalanhoz ment, majd együtt hazafelé indultak. Kevéssel az őrház előtt leszállott a taligáról s a kapott Levente-cigarettára az őrházkútnál rágyújtva, belépett Nemesnéhez, aki a szobában, az asztal mellett állva, csigatészta csinált. Azt mondta, hogy az egy pengőt meghozta, egyben még 10 pengő kölcsönt kér. Nemesné aprópénzt akart előszedni, mire ő Nemesné blúzáján fogva hátulról lerántotta, letepergte a földre és késével addig szurkálta, amíg meg nem halt. Ezután a szekrényben a ruhaneműek között pénz után kutatott, de csupán a szekrény fiókjában, a kis börtárcában talált 2 pengő 18 fillért s így csak ezt vitte el.

Mielőtt eltávozott volna, kezét és kését a konyhában levő vizes vederben megmosta, kését a zsebébe tette, majd kíváncsiságból a halott ruháját felhajtotta, alsónadrágját pedig lehúzta, hogy szeméremtestét megnézhesse.

Körülbelül negyedórát maradt még az őrházban, figyelve, hogy nem jön-e valaki, majd a legalkalmasabb pillanatban a konyhaajtón kilépett, az ajtót bezárta s kulcsát magához véve, a községbe ment. Ott a kulcsot a Levente-lőtér mögött egy akácfa tövében elrejtette, majd újra a Létai-féle kocsmba ment, ahonnan Gajdos lován tért haza. Otthon a kés házuk nádfedelébe, az elrabolt pénzt pedig a sertésöl mögött a földbe ásta.

Király beismerő vallomásával a gyilkosság rövidesen tisztázást nyert. Érthetővé vált Gajdos vallomása is s miután Király a bűnjelek elrejtési helyét bizalmi egyének jelenlétében megmutatta s ott a bűnjeleket meg is találták, az ő tettessége kétségtelen volt. Most már csupán azt kellett megállapítani, hogy kinek volt még benne szerepe. E megállapítások során Király tagadta, hogy a gyilkosság végrehajtásánál bárki is jelen lehetett volna s azt állította, hogy azt egyedül követte el. Ragaszkodott azonban ahhoz, hogy Boros bűjtotta fel.

Boros tagadás nélkül beismerte, hogy valóban be-

szélt Királlyal arról, hogy Nemesnét ölje meg, de ő ezt tréfából mondotta és nem is gondolt arra, hogy Király komolyan vette. Miután azonban ezt az előbbi kikérdezése során nem említette, dacára annak, hogy a kabátja bevérződése tisztázódott, elfogása indokoltnak látszott. Király Józseffel együtt a polgári őrsparancsnokság tényvázlattal a nyíregyházi kir. ügyészségnek adta át őket. Király végig megmaradt töredelmes beismerése mellett és gyilkosság miatt jogerősen életfogytig tartó fegyházra ítélték. Boros azonban tagadta a felbujtást s miután errenézve tárgyi bizonyítékot nem sikerült beszerezni, a bíróság megnyugtató bizonyíték hiányában felmentette a vád alól.

*

Ennél az esetben elsősorban a cselekmény indítóoka érdemel figyelmet. Hihetetlennek látszik, hogy két — nem is rossz anyagi körülmények között élő — egyén baráti beszélgetéséből vad kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság terve szülessék meg. Nincs pénz mulatozásra, ölünk és így szerezzünk pénzt: szörnyű lelki elvetemültség. S mégis így történt. A jó barát irányú ajánlatától kezdve nincs nyugta Királynak. Ismételten nekiindult a gyilkosságot elkövetni és végül vad kegyetlenséggel megöli azt, aki előbb jószívűen pénzt adott neki s újabb kérésére — bár nincs semmi közelebbi kapcsolatban vele — ismét pénzt akar neki adni. Megölte a jótevőjét, mert barátja azt tanácsolta, s hogy mennyi elvetemültség volt benne, mutatja, hogy habozás nélkül a tejkihordó fiúra háritotta a gyilkosság gyanuját s csak akkor szállt pillanatra magába, amikor szüleinek nevét hallotta említeni. Úgy látszik, lelke mélyén mégis volt valami érzés. A tanulság ebből az, hogy sokszor az érzelmekre való hatás többet ér mindennél.

A nyomozás három feltevéséből indult ki. Ezek közül kettő az ellenőrzés során megdőlt és így a harmadik, amely helybeli, környékbeli tettesre vonatkozott, ígérkezett valónak. A bűncselekmény a tettes rendes életében úgyszólván programon kívüli szám, tehát kizökkeni őt rendes életmódjából. Ezért kutatni kell az után, hogy ki az, aki a bűncselekmény elkövetése előtti, alatti vagy utáni időben rendes életmódjától, szokásaitól eltért. Az ilyen megállapítások kiindulópontjául falu helyen a kocsmákat kell választani, egyrészt azért, mert a kocsmárosok, személyzetük és törzsvendégeik rendszerint jól tájékozottak a falu legapróbb eseményeiről is, másrészt, mert a kocsmának rendszerint a tettes szempontjából mindig jut valamely szerep. Király a gyilkosság napján feltűnő nyugtalan magaviseletet tanúsított, ideges ide-oda járkálása, kocsmából ki, kocsmába be stb., azt mutatták, hogy valami kizökkentette őt a rendes kerékvágásból. A kocsmába ment, hogy italal bátorságot szerezzen, de odament a gyilkosság után is megnyugvást keresni.

Az egyébként alapos helyszíni szemlével nyert adatok legértékesebbike az elkövetés idejének megállapítása volt. Emellett a helyszínen talált Levente-cigarettavég jelentéktelennek látszott. Érdekes példa ez arra, hogy a nyomozás kezdetén sohasem lehet tudni, hogy az adatok közül később mi válhat fontossá. A cigarettavég is mázsányi súlyt jelentett akkor, amidőn megállapítást nyert, hogy egy gyanúsítható személy Levente-cigaret-tára gyújtva lépett az őrház udvarára. Az adatok néha önmagukban nem sokat érnek, de más adatokkal kiegészítve fontos bizonyítékokká válnak.

Aratáskor.

Élesre fend ám
Most a kaszádat
Keménykötésű
Fajtám, kél a nap,
Kell a jó szerszám,
Vár a kalászhad,
Nyög majd a szérű
És dől majd a mag!

Úgy el is kel már
Egy kis lány kényér,
Fel nem panaszlott
Nagy fehér karaj,
Mosolygó szempár,
Gondtalan fedél
S egy korty, felhajtott
Jó tüzes kadar!

Ó, mert még érzik
Hét szűk esztendő
Golgotának szánt
Nyüge, nyomora
És egyre késik
A szebb jövőndő
Rég epedve várt
Nagy, magyar tora.

Uram — ha kérem
Milliók jajján
Szívedbe markol —
Adj hát bő nyarat!
... S úgy-e, megérem:
Hisz az én fajtám
Dalolva harcol!
Dalolva arat...

BAJKAY LAJOS.

Kormányzó Úr Ő Főméltósága születésnapjának megünneplése. Kormányzó Úr Ő Főméltósága hatvannyolcadik születésnapját június 18-án az egész országban bensőséges szeretettel ünnepelték meg. A Budapesten állomásozó csendőrtiszti és altiszti kar istentiszteleten vett részt, Istentisztelet után a tisztikar a tisztai társalgó helyiségeiben, az altiszti kar pedig az altiszti étkezőben díszebéden vett részt. A tisztai ebéden vitéz Szinai Szinay Béla altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője, az altiszti díszebéden Bernáth Sándor százados köszöntötte fel Ő Főméltóságát.

A csendőrtiszti tanfolyam vizsgája. Június 15-én tartotta az 1935/36. évi csendőrcsapattiszti tanfolyam a záróvizsgáját Budapesten, *vitész Szinai Sándor* altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelőjének jelenlétében, akit *vitész Temesváry Endre* őrnagy, a csendőrfelügyelőség kiképzési előadója kísérte. Megjelentek a vizsgán *Szűtsy Imre* ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője és dr. *vitész Damasy Farkas* alezredes, a belügyminisztérium VI. c. osztályvezetőjének helyettese is. A vizsgáztatás közbiztonsági alkalmazó megbeszélés keretében történt, amelyen a tanfolyam összes tanárai és hallgatói szerepeltek. A tiszti tanfolyam ideiglenes vezetésével *vitész Torzsay Lénárd* alezredes volt megbízva, tantárgyai és tanárai a következők voltak: A. csoport: Közbiztonsági szolgálat: *Pinczés Zoltán* őrnagy; polgári jogi ismeretek: *Dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre* őrnagy; Kriminológia: *vitész Rádegh Raymond* őrnagy; törvényszéki orvostan: *Dr. Vitray Antal* egyetemi magántanár; szemleutasítás: *vitész Torzsay Lénárd* alezredes; ügyvitel: *Abay Kálmán* százados; B. csoport: Katonai büntetőjog *Dr. Farnady Károly* alezredes hadbíró; közlekedésügy, motortan: *Kontra Kálmán* százados; közigazgatási határozványok *vitész Torzsay Lénárd* alezredes, gazdaságkezelés: *vitész Ásvány Mihály* g. százados; löismeret: *Dr. Mikecz Béla* főtörzsállatorvos; löügyi ismeretek, lovaglás: *vitész Bíró József* százados. A tanfolyamot elvégezték: *Juhász Béla* szds. (6. h. kerpkh.); *Kiss Ákos* fhdy. (4. h. gy. e.); *nemes Miklós* József fhdy. (14. h. gy. e.); *Domonkos László* fhdy. (2. h. gy. e.); *Dr. vitész Székely Frigyes* fhdy. (11. h. gy. e.); *Szander István* fhdy. (6. t. oszt.); *Máté Ferenc* fhdy. (1. h. gy. e.); *Bende István* fhdy. (3. h. kerpkh.); *Dr. Malonyi László* fhdy. (12. h. gy. e.); *Dr. Scheppel László* fhdy. (11. h. gy. e.); *Kun László* fhdy. (12. h. gy. e.); *vitész Somogyi Lajos* fhdy. (8. h. gy. e.); *Pauksch László* fhdy. (5. h. kerpkh.); *Mondok István* fhdy. (7. h. kerpkh.); *Garay István* fhdy. (10. h. gy. e.); *Homoky László* fhdy. (3. h. kerpkh.) és *Uzoni Jenő* fhdy. (4. h. kerpkh.). A vizsga végeztével a m. kir. csendőrség felügyelője az elért kiváló eredmény felett mind a tanári karnak, mind a hallgatóknak legteljesebb elismerését nyilvánította.

Az őrsparancsnokképző iskola záróvizsgája. Június 13-án fejeződött be Szombathelyen a kilencedik őrsparancsnokképző iskola. A vizsgabizottság elnöke *vitész Szinai Sándor* altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője volt a helyet foglaltak abban *Szűtsy Imre* ezredes, a belügyminisztérium VI-b. osztályának vezetője, dr. *vitész Damasy Farkas* alezredes, a belügyminisztérium VI-c. osztály vezetőjének helyettese, *Bánházy József* alezredes, a szombathelyi kerület ideiglenes parancsnoka és *Percy László* alezredes, az őrsparancsnokképző iskola parancsnoka. Az igen szép

vizsgaredmény kifejezésre juttatta az iskola magas színvonalát, a minden tekintetben gyakorlatias, a lehető legmagasabb fokon álló oktatási módszerét és az oktatók fáradságot nem ismerő eredményes munkásságát. A vizsga befejezése után a m. kir. csendőrség felügyelője az iskola tisztikarát és segédoktatóit a szép eredménnyel igazolt lelkiismeretes, kiváló munkásságukért megdicsérte, a vizsgázott hallgatóknak teljes elismerését nyilvánította, majd buzdító beszédet intézett a hallgatókhoz. Ezután a hallgatók nevében az iskolát elsőnek végzett *Lantos János II. törm.* mondott köszönetet és tett fogadalmat. Az iskolát 169 hallgató végezte el. Kitűnő eredménnyel vizsgáztak: 1. *Lantos János II.* — két írt közülük — 2. *Fonyadt János*, 3. *Imrei József*, 4. *Rábai Gábor*, 5. *Kenesey Ferenc*, 6. *Haraszti András* törm-ek, 7. *Nemes Bá-*

lint lov. törm., 8. *Kiss Sándor I.*, 9. *Fehér Elek*, 10. *Csiba Ferenc* törm-ek, 11. *Bányi István* lov. törm., 12. *Ujvári Imre*, 13. *Balogh József I.*, 14. *Csapó József*, 15. *Gönczi Antal*, 16. *Tokár Lajos* törzsőrmesterek.

Beutalások Hévizre. Belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a hévízi csendőrségi gyógyháza a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszti állományból: *Buday Andor* ezds. és felesége, *Szűtsy Imre* ezds. és felesége, *Vidorka és Melinda* leányai, *Dr. Szűcs István* alez., *vitész Vadász István* alez., *vitész Soós Gusztáv* őrgy. és felesége, *Sztrányi János* őrgy., *vitész Pásztóhi Ernő* őrgy. és felesége, *Micskey Kálmán* szds. és felesége, *vitész Baky László* szds. és felesége, *Dr. Endrődy Barna* szds., *Takács I. József* fhdy. és felesége. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztii özvegyek és árvaik közül: *Kricsfalussy Kricsfalussy Jenő* ny. ezds. és felesége, *Stenszky Lajos* ny. ezds. és felesége, *Bessenyei László Béla* ny. szds., *bárá Diószeghi Tibor* ny. százados és Erzsébet leánya, *özv. Zsigmond Istvánné* őrgy. özvegye, *Edith és Eleonóra* leánya, *özv. vitész Vincze Albertné* őrgy. özvegye. A tényleges csendőr legénységi állományból: *Ivácson József* alhdy., felesége és Erzsébet leánya, *Pallag Károly*, *Bódi János*, *Rétvári János*, *Szabó Lajos II.* alhdy., *Németh János I.* alhdy. és felesége, *Zajdon Vilmos* alhdy., felesége és Erzsébet leánya, *Szórád János*, *Fogarasi József* thts. és felesége, *Kovács Károly II.* thts. és felesége, *Bányai József*, *vitész Nyitrai István* thts., *Pápai György* thts. és felesége, *Horváth Gyula II.*, *Sümei Ferenc* thts., *Kiss Gábor* szv. thts. és felesége, *Muzsaly Medárd* szv. thts. felesége és *Ernő fia*, *Kovács István IX.* szv. thts. és felesége, *Havasi István II.* törm. v. és felesége, *Horváth József III.* törm. v., *Szabó Pál II.*, *Lázár Ferenc*, *Hajdu Márton* törm., *Farkas Eszter* alhdy. leánya, *Pap Bálintné* szv. thts. felesége, *Dimón Sándorné* törm. felesége. Az ellátást élvező csendőr legénységi állományú egyének, özvegyek és árvaik közül: *Kiss László* ny. thts., felesége és *Mária* leánya, *Bognár Györgyné* ny. thts. felesége, *özv. Király Sándorné* thts. özvegye.

Beutalások Balatonfűre. Belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a balatonfűre gyógyháza a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszti állományból: *Dr. vitész Damasy Farkas* alez., felesége és *Andrea* leánya, *Sasady Arthur* alez., felesége és *Edith* leánya, *vitész Polláry Vilmos* alez., felesége, *Sárika és Edith* leánya, *Pinczés Zoltán* őrgy. és felesége, *nemes Szentoléry Richárd* őrgy., felesége és *Judith* leánya, *vitész Fábry György* őrgy., felesége, leánya és fia, *Agoston István* szds., felesége és *István fia*, *Láday István* szds., felesége, *Mária* leánya és *István fia*, *Nemes-monostory Jenő* szds., felesége és *Egon* leánya, *vitész Péterffy Jenő* szds., felesége és *Emikó* leánya, *vitész Cigány József* szds., felesége és *Iren* leánya, *Kass József* szds., felesége, *Zsuzsanna*, *Margit* leánya és *József fia*, *Fekete Pál* szds. és felesége, *Csányi Károly* g. szds., felesége és leányai, *Vukovány Kálmán* g. szds., felesége és *Olga* leánya, *Fodor Lajos* g. szds., felesége, *Imre és János* fia, *vitész Dobó Sándor* g. szds., felesége, *Zsuzsanna* leánya és *Sándor fia*, *Dr. Sárdy Károly*

**FOTO • OPTIKAI
MOZI SZAKÜZLET**
HATSCHEK ÉS FARKAS Károly körút 28.
Andrássy út 31.
Rákóczi út 80.

Kerékpárok • Busák Imre
Varrógépek
Írógépek • EGER, Kaszinó utca
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cífrások helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

BÚTOR tartós, modern kivitelben, kényelmes részletekkel kapható:
KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.
Fióküzlet: VII., Péterffy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

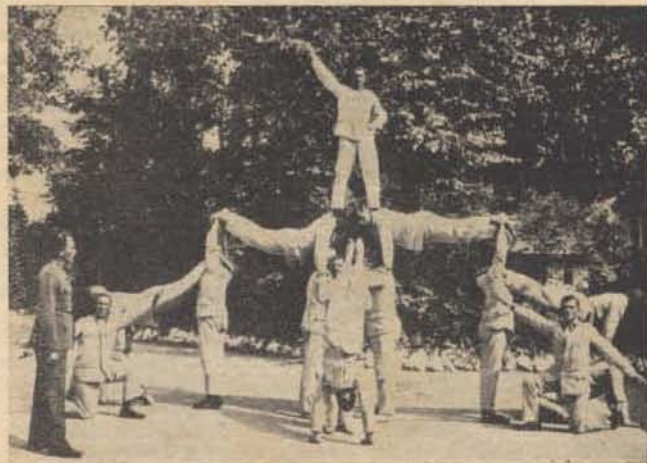
hadbíró szds., felesége és Margit leánya, *Dienes Andor g. fhdgy., vitéz Torzsay Lénárdné* alez. felesége és Hilda leánya, *Rutich Józsefné* örgy. felesége és József fia, *Rezsőházy Boldizsárné* örgy. felesége és Rudolf fia, *Pap Jánosné* örgy. felesége és Nóra leánya, továbbá *Dr. Endrődy Barnáné* szds. felesége, *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztj. özvegyek és árvaik közül:* *Baris Árpád ny. tbk., Goreczky Vilmos ny. ezds., Rásy Barna ny. szds. és Árpád fia, özv. Cseresznyés Emőlé* alez. özvegye, *Andrea és Teodóra leányai, özv. Tyrman Józsefné* örgy. özvegye és Ilona leánya, *özv. Kirlényi Gyuláné* örgy. özvegye és Béla fia. *A tényleges csendőr legénységi állományból:* *Varga György alhdgy., Csordás András alhdgy. és felesége, Kóka András szv. alhdgy. és felesége, Gémes István thts., felesége, Rózsa leánya és László fia, Várbiro János thts. és felesége, Végh Lajos II. thts. és felesége, Kiss Rafael, Szabó János I. thts., Molnár Salamon szv. thts. és felesége. *Az ellátást élvező csendőregények, özvegyek és árvaik közül:* *Barna Ferencné ny. alhdgy. felesége, Iholya és Piroška leánya, özv. Szigeti Györgyné thts. özvegye és Elemér fia, özv. Fehér Miklósné thts. özvegye, özv. Hatala Mihályné thts. özvegye.**

Csendőr gazdasági tisztj. próbaszolgálatra való felvétel. A csendőr gazdasági tisztikar kiegészítése céljából a belügyminiszter úr június hó 1-ével 16 emléklappal ellátott hadnagyot, zászlóst, illetve karpaszomány viselésére jogosult örmestert vett fel, akiket próbaszolgálatra osztott be az egyes kerületekhez. Ezek a következők: *Dr. Körmöczy Rezső e. e. hadnagy, Varga Ferenc, Madarász Ernő Mátéffy Árpád, Maczky László, Kiss Zoltán e. e. zászlósok, vitéz Padl Lajos, Kocsán Gyula, Gécsy József, Skafszky László, Janky György, Györgypál Ferenc, Alkay Ernő, dr. Szalontai Sándor, Lovass Árpád és Hunyadi György* kpvj. e. örmesterek.

Csendőrtisztj. helyezése az országos lovasmérkőzésen. A Magyar Lovassport Egyesületnek Országos Szövetsége által *Siófokon* rendezett országos lovas mérkőzésen *vitéz Bíró József* százados „Kont” szolgálati lovával vett részt. Az Olimpiai díjlovaglásban 5., a „Szent György” díjlovaglásban 4. helyezést ért el.

A budapesti honvéd vegyes dandár sportversenyén *vitéz Bakó László* csendőrszázados június 23-án megnyerte a törversenyt, amelyen 18-an indultak. — *Torbágyi József* főhadnagy ugyanazon a napon a könnyű díjlovaglásban a harmadik helyezést érte el.

Sporteredmények. A Tatatóvároson 1936 június 14-én lezajlott helyőrségi sportversenyen a tatai gy. tanalosztály is résztvett. A verseny a 3/II. zlj. rendezésében folyt le. *Tisztj. löversenyben Tanczos Ferenc* hadnagy az I., *Beodray Ferenc* százados a VI. helyezést érte el. *Legénységi löversenyben* a 2 évnél kevesebb szolgálati idővel bírók közül: *Erdélyi Gábor* prb. cső. I., a 2 évnél hosszabb szolgálati idővel bírók közül: *Fodor János* prb. cső. I., *Kozma Gábor* prb. cső. II., *Márk István* prb. cső. III., *Soós József* prb. cső. IV. helyezést ért el. *Hadipisztoly egyéni versenyben Márk István* prb. cső. IV., *Soós József* prb. cső. a XII. helyezést érte el. *100 m. síkfutásban Gyergyói János* prb. cső. 12.2 mp idővel II., *Móri Ferenc* prb. cső. 12.4 mp idővel IV. helyezést ért el. *400 m. síkfutásban: Móri Ferenc* prb. cső. 58.4 mp idővel I., *Ratkovics Géza* prb. cső. 58.6 mp idővel II., *Simicska Ferenc* prb. cső. 59 mp idővel III. helyezést ért el. *4x400 m. staféta futásban* a tanalosztály A. csapata 3 p. 58 mp idővel I., a tanaloszt. B. csapata 3 p. 58.08 mp idővel II. helyezést ért el. *Magasugrásban Bogdán József* prb. cső. 145 cm I., *Nagy József* prb. cső. 142.5 cm II., *Márkai Mihály* prb. cső. 140 cm III. helyezést ért el. *Távolugrásban Gyergyói János* prb. cső. 570 cm II., *Kiss József* prb. cső. 567 cm III. és *Márkus József* prb. cső. 565 cm IV. helyezést ért el. *Súlydobásban Németh Imre* örm. 10.59 m I., *Kiss József* prb. cső. 9.67 m III. és *Nagy József* II. prb. cső. 9.30 m az V. helyezést érte el. *Arokugrásban Vatrész Lajos* prb. cső. I., *Bakics Károly* prb. cső. a II. és *Rátkai József* prb. cső. a IV. helyezést érte el. *Kézigránát dobásban Hendlein József* prb. cső. II., *Katona Lajos* prb. cső. III. helyezést ért el. *Féltáj akadályfutásban* a tanalosztály A. csapata II., B. csapata a III. helyezést érte el. *Jelenőtfutó lánversenyben* a tanalosztály A. csapata I., B. csapata a IV. helyezést érte el. Ezt követte a sportltnepély, melyen a tanalosztály egy csapattal kilenc különböző gúlát mutatott be, egy szakasszal kardvívást és egy szakasszal a cselgáncs fogásokat.

A tanalosztály igen jól előkészített gyakorlataival kivívta a közönség tetszését.

Csendőrségi Közlöny 12. szám. Személyes ügyek: Legfelsőbb Elhatározások: *A Kormányzó Úr ő Főméltósága* Legfelsőbb Elhatározásával *Hollódy János* ezds.-t a székesfehérvári II. kerület parancsnokává kinevezni méltóztatott. *Szilasy László* örgy., *nemes Babics Kálmán, Györkös Károly* szds., *Köszegi Mayer László* fhdgy. (mint vitézi várományos) a *Kormányzó Úr ő Főméltósága* által május 24-én vitézzé avatván, a „vitéz” jelző használatára és a vitézi jelvény viselésére jogosultak. Miniszteri rendelet. Állandó nyugállományba helyezettek. *Tompa Sándor* székesfehérvári II. kerületbeli alhdgy., *Szentpéteri Vendel, Vass István* székesfehérvári II. kerületbeli thts., *Szabó Pál I.* szombathelyi III. kerületbeli alhdgy., *Molnár János III.* szombathelyi III. kerületbeli thts. és *Piros Demeter* pécsi IV. kerületbeli thts. Névváltozások: *Skultéty Sándor* Ferenc prbcső. családi nevét „Sümegi”-re, *Aradszki György* prbcső. „Csabai”-ra, *Bogár István* törm. „Sümegi”-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. Szabályrendeletek: Gyalog tisztj. kardok beszerzése a csendőr legénység részére. Foglalkoztatási gépkocsi igénybevitelére vonatkozó rendelet kiegészítése. Alhadnagyi vizsgára berendelt csendőregények utazási költsége. Tömörögumi kardfogantyú rendszeresítése. *Bánházy József* alez. részére a m. kir. csendőrség felügyelője által 1935 december 27-én kiállított személyazonossági igazolvány érvénytelenítése.

ELŐLEGNEKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL . . . . . P 65-161

EBÉDLŐSZÖNYEGEK . . . . . P 28-161

Fotelágyak, paplanok, vasbutorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhászövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árendámény!

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1.

Telefon: 1-848-32, 1-848-31.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

MAGYAR

GYÁRTMÁNY

A magyar katona jellemrajzának megállapítása és ezen adatoknak a magyar katonai szellem nagyraemelésére céljából elengedhetetlenül szükséges, hogy a világháborúban (nemcsak a hadszíntereken, hanem a háborúval kapcsolatban a póttesteknél is) a magyar katonával történt és ennek jellemzésére kiválóan alkalmas, a valóságnak megfelelő apró történetek (epizódok), adomák, elbeszélések vagy eseményeket — tekintet nélkül azok hangulatára — mielőbb összegyűjtjük. Nemes fajnknak tesszünk evvel értékes szolgálatot, mert nem csak faji és katonai öntudatunkat erősítjük, hanem férfiúi és katonai erényeinket is fejlesztjük. Pótolhatatlan kár volna, ha ezek a jellemző adatok bármilyen úton, pl. szűkkeblű önzés, vagy elhalálozás folytán örökre elkallódának. Közönyünk folytán e téren már eddig is sokat veszítettünk. Azok a tényleges és nyugallományú tisztek (lelkészek, orvosok, hadbírák, hadbiztosok, illetve tisztviselők) tehát, akik ilyen jellemző adatok birtokában vannak, bocsássák azokat mielőbb *vitéz Nagy-Megyeri Nagy (Raics) Károly* ny. áll. altábornagy rendelkezésére. (Lakik: Budapest, I., Fortuna-utca 8. I. 6.)

Dicsőretek. A székesfehérvári II. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte Szalai Sándor IV. thts.-t, mert 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifejtett eredményes tevékenységével, különösen mint őrsparancsnok alárendeltjeinek nevelésével, szolgálatkészségével az átlagon jóval felül emelkedett s ezáltal alárendeltjeire helyesirányú nevelő befolyást gyakorolt; *Pálvölgyi Sándor* t. v.-at, mert 13 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen az utóbbi időben mint őrsparancsnokhelyettes, nagy buzgalommal és jó eredménnyel működött. Alárendeltjeinek nevelése és befolyásolása körül, őrsparancsnokai hathatósan támogatta; *Szili János I., Nagy György és Imrei Imre* t. v.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt állandósult jó magaviselete mellett teendők fíradhatatlan szorgalommal igen jó eredménnyel látta el; *Kovács Lajos I., Módos István* t. v.-t, mert 13 évet, *Bíró György, Kádár András II.* t. v.-t, mert 12 évet, *Pánczél Adám* t. v.-t, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviselete mellett a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Laczi István* t. v.-t, mert 13 évet meghaladó szolgálati ideje alatt jó magaviseletet tanusított, kötelességeit mindig lelkiismeretesen, odaadással teljesítette. Szolgálati ideje alatt 134 bűnesetben nyomozott, 14 egyént elfogott, 718 egyént feljelentett. Az 1936. évben fáradhatatlan szorgalommal és kitartással, körültekintéssel párosult szaktudással, igen nehéz körülmények között 208 órán át folytatott nyomozással Nagyvácszonyban és a környéken előfordult 19 rendbeli magzatelhajtás kiderítésében hathatósan közreműködött, 2 egyént elfogott és 21 egyént feljelentett; *Molnár József II.* t. v.-t, mert 25 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mint járőrvezető a szorosan vett kötelességteljesítés határát jóval felülmúló buzgó tevékenységet fejtett ki a közbiztonság terén; *Szalkai Ferenc és Nádor Ferenc* t. v.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt kitartó jó magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálat terén mint járőrvezető igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Horváth György III., Kocsis István, Nagy György V. és Király Árpád* t. v.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen az utóbbi időben mint járőrvezető jó magaviselet mellett,

igen jó eredménnyel működött; *Fenyvesi János, Horváth Lajos II., Szabados Dezső, Szekeres Lajos* őrm.-t mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magaviseletet tanusított s a közbiztonsági szolgálatban teendőit a legnagyobb lelkiismeretességgel, fáradhatatlan szorgalommal eredményesen látta el; *Csuka István* őrm.-t, mert 8 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó tevékenységet fejtett ki, kiváló fegyelmi érzékével, kötelességtudásával, szolgálatkészségével, ragaszkodásával előjáróinak mindenkor legteljesebb megalégedését érdemelte ki s bajtársainak pedig úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül mindenkori magaviseletével igen jó példát mutatott; *Juhász Ferenc* őrm.-t, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mint a közlekedési őrs járőrvezetője, a közlekedésrendszert megszilárdítása és a közutakon való közlekedés szabályozása körül igen eredményes tevékenységet fejtett ki; *Lantai Dávid, Sárvári Antal, Szegi István, Kőszegi Károly, Tanczos István és Válint Béla* őrm.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt általános jó magaviselete mellett a közbiztonsági szolgálatban odaadó buzgalommal eredményesen tevékenykedett; *Szabó Ferenc, Abai István* őrm.-t, mert 10 évet, *Márkus József és Kovács Lajos* őrm.-t, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, általános jó magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálat terén buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Borbély János* őrm.-t, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, általános igen jó magaviselet mellett, nemcsak a szorosan vett közbiztonsági szolgálatban, hanem mint a tatai gyalog tanaloszályhoz beosztva volt oktatóságát a kötelességteljesítés határát messze felülmúló tevékenységet fejtett ki; *Horváth István IV., Kiss István I., Kövári János, László János, Székelyi István* őrm.-t, mert 10 évet, *Takács István II., Bassó Lajos, Tóth József és Horváth István VIII.* őrm.-t, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában nagy szorgalommal és átlagon felülemelkedő tevékenységet fejtett ki. — A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el: *Mester Sándor* alhdgy.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek oktatása, irányítása, befolyásolása, fegyelmezése, katonai és hazafias szellemben való nevelése terén eredményes tevékenységet fejtett ki, őrsit mintaszerű rendben tartotta; *Burai József* thts.-t, mert az egészségügyi altiszt teendőket 9 éven át mindenkor igen nagy szorgalommal, körültekintéssel és teljes megalégedésre látta el, vezetőorvosát minden irányban teljes odaadással és hathatósan támogatta; *Fincza Andre, Széplaki Károly, Imre Gábor, Kálmánchelyi Sándor, Kender Imre, Vincze János II., Bernáth Zsigmond, Mezőpanti Barabás Sándor, Oláh János, Györi Lajos, Szarvas Ferenc, Farkas József, Csombók István, Domonkos Kálmán* thts.-t, mert csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbizton-

KÖRNYEBÁNYÁN

Környe községtől 3 kilométerre 1 és 2 szobás téglaépít épült kertes házrészec villanyvilágítással,

6 évi kamatmentes részletre eladók!

Három havi részlet lefizetése után birtokba vehetők!

Ugyanott 600 öles telkek több évi részletre!

Érdeklődni

Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Rt.-nél

Bpest, IX., Mester-u. 15. Tel.: 1-448-47.

A m. kir. csendőrség tagjainak évtizedes beszerzési forrása

Központi Vászonáru és Kelengyevállalat

CZEISLER LIPÓT cég

Budapest, VI, Izabella u. 69. (Saját ház)

Vászonfélék, kelengyeneműk, ingek, férfi- és női szövetek, paplan, szőnyeg, függöny stb. a legolcsóbb napi áron.

6-8 HAVI KEDVEZMÉNYES FOLYÓSZÁMLA-HITEL

„Szép bajusz“

a férfi dísz. Ápolja bajuszát csak Ámor bajuszpedróvel. Békebeli minőség. Alumíniumdobozban 40 fillérért kapható gyógyszerár, drogueria- és illatszertárakban. Főraktár: **CZAICH** illatszertár Budapest, József utca és Mátyás tér sarok.

Órák, ékszer, látszerészeti cikket

vásároljunk

Schwarz Testvérek szak-üzletében **EGER**

Széchenyi utca. Kedvező fizetési feltételek.

sági szolgálat terén fáradságot nem ismerő szorgalommal és teljes odaadással eredményes tevékenységet fejtettek ki, továbbá őrsparancsnoki minőségükben alárendeltjeiket minden irányban eredményesen nevelték, oktatták, fegyelmezték és befolyásolták; Kiss Sándor, Oláh János és Horváth János II. szv. thts.-t, mert mint osztály gazdasági irodai segéd munkás, ügykört nagy szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal látta el, előjáróit odaadón és hathatósan támogatja; Palotás János, Tömö Imre, Bányai Imre, Tóth János törm. v.-at, mert csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban fáradságot nem ismerő szorgalommal és teljes odaadással tevékenykedtek, őrsüket mintaszerűen rendben tartották; Magyar István, Szabados György, Baglyas János törm. v.-at, Szende Albert, Kerekes András, Lakó Antal törm.-t, mert csendőrségi szolgálati idejük alatt járőrvezetői és őrsparancsnokhelyettesi minőségben a közbiztonsági szolgálat terén teljes odaadással, szorgalommal és szakértelemmel párosult tevékenységet fejtettek ki, őrsparancsnokokat eredményesen támogatották; Tassányi István törm.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt, de főleg az utóbbi 2 éven át mint rádióállomásvezető, teendőit mindenkor kifogástalanul, igen nagy szakértelemmel, teljes odaadással és igen jó eredménnyel látta el, mindenkor példát mutató magatartást tanúsított; Erdős József, Kiss Lajos, Bajnok Pál törm.-t, mert a közbiztonsági szolgálat terén, járőrvezetői minőségben, fáradságot nem ismerő odaadással, nagy szorgalommal és szakértelemmel, eredményesen működött; József Sándor törm.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző őrsökön a közbiztonsági, de különösen a pécsi nyomozó alosztálynál politikai ügyekben feltűnés nélkül folytatott adatgyűjtéseknél igen jó szaktudással, eredménnyel és nagy buzgalommal működött; Csaba István és Dudás Sándor törm.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen hasznos és értékes tevékenységet fejtett ki, mint szárnyirnok teendőit igen jól, minden tekintetben alapos hozzáértéssel, gondos körültekintéssel és odaadó szorgalommal látja el. — Nyilvánosan megdicsérte: Rab Sándor, Józsa István I., Nagy Mihály III. thts.-t, Gál Ferenc I., Körös Lajos, Tóth József VIII., Kovács István IV., Kovács Ádám, Viola István, Benedek Pál, Katona Nándor, Onódi János, Aron Sándor, Kádár Lajos, Tar Antal, Gémesi Ferenc, Kiss Dezső, Ács Imre, Szalai József, Madaras Sándor, Szécsi János, Tari Kálmán, Markó Gergely, Pinczés István, Iván Pál, Szabados Mihály, Varga Sándor III., Agoston József, Székely Imre, Bittó Ferenc, Szécsényi Imre törm.-t; Kovács Péter, Gellai Vince, Csillag Vendel, Hegedűs Ferenc II., Percz János, Noé János, Timár Lajos, Nagy Károly III., Szilágyi János II., Szikszó Károly, Dinnyés József, Laskai Mihály, Gyüre Mátyás, Kovács János II., Bárkányi János, Pákozdi Gábor, Kállai József, Kemény László, Cs. Papp István, Nyilas Imre, Papp Gyula I., Havasi János, Bordás József, Kiss Ferenc, Kertész János I., Fejes József II. törm.-t, Várnagy Lajos, Gurmai Imre, Istenes Dezső és Dudás István II. cső.-t, a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységükért. — A szegedi V. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el: Málnási Pál és Faragó Lajos thts.-t, mert előbbi 28, utóbbi 17 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, utóbb mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat ellátása, őrsének rendbentartása, alárendeltjeinek kiképzése, oktatása és nevelése terén fáradhatatlan buzgalommal eredményesen működött; Márkus György thts.-t, mert 1935 április 15-én az ülésszerű őrskörletben Polyák Vilmos meggyilkolása ügyében 136 órán át teljesített fáradhatatlan és szakzszerű nyomozás-

sal a tetteseket kiderítette és bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; Fűrész Mihály thts.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjeinek nevelése, valamint a fegyelem és rend tekintetében mindenkor igen buzgó és eredményesen működött; Szijjártó János thts.-t, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 1930. év óta mint a nyomozó alosztályhoz beosztott fényképész és daktiloszkópus, a különleges szakképzettséget és nagy pontosságot igénylő szolgálatát mindenkor lelkiismeretes odaadással, igen szép eredménnyel látta el; Baranyi István és Adám István thts.-t, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 1929. év óta, mint a nyomozó alosztályhoz beosztott nyomozó, fáradságot nem ismerő buzgalommal, igen eredményesen látta el teendőit és úgy a közönséges, mint a különleges szaktudást igénylő bűncselekmények nyomozásában az őrsöknek értékes támogatást nyújtott; Vincze Rezső thts.-t, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen 1934. év óta, mint a nyomozó alosztályhoz beosztott rádióállomásvezető, az igen nagy pontosságot igénylő szolgálatot mindenkor teljes odaadással, kifogástalanul látta el. Továbbá, mert mindig kifogástalan magaviseletet, katonás és fegyelmezett magatartást tanúsított. Máthai József törm. v.-at, mert 14 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt igen jó magaviseletet és szorgalmat tanúsított. Mint őrsparancsnokhelyettes őrsparancsnokát a közbiztonsági szolgálat ellátása, irányítása, valamint alárendeltjeinek kiképzése és vezetése terén fáradhatatlan buzgalommal, igen jó eredménnyel támogatott; Hevesi József törm.-t, mert 25 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan buzgalommal, jó eredménnyel látta el. Mindenkor kifogástalan magaviseletet, példás, katonás, fegyelmezett magatartást tanúsított; Gács Sándor törm.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen eredményes és hasznos tevékenységet fejtett ki, igen jó magaviseletével és fegyelmezettségével bajtársainak jó példát mutatott; Magyar Antal törm.-t, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen pedig 1933 óta a Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében teljesítendő felelősségteljes szolgálatokat mindenkor fáradságot nem ismerő buzgalommal, hűséggel, éberséggel látta el; Bárdos Mihály törm.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, különösen mint járőrvezető fáradhatatlan szorgalommal és kitartással igen jó eredménnyel működött. Továbbá, mert mindenkor fegyelmezett, példás katonai magatartást tanúsított; Kocsis János törm.-t, mert mint járőrvezető a battonyai őrsön fél év alatt 8 kiderítetlen esetet nagy szakértelemmel és fáradságot nem ismerve, lankadatlan buzgalommal kiderített és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezébe juttatta. Továbbá, mert különböző beosztásokban mindenkor igen jó magaviseletet és szorgalmat tanúsított; Szóráth Mátyás törm.-t, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt; Varsányi Antal törm.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt; és Vasvári István törm.-t, mert 9 évet meghaladó csendőr-

BÚTORT LEGJOBBAN az évtizedek óta közismert
BOG-MIL bútóráruhában VI., VILMOS CSASZAR-ÚT 43. vásárolhat
(Báthory-utcaval szemközt). Hálósobák, ebédők és
kombinált bútorok nagy választékban. Olcsó árak! Kíváncsiaknak kedvezmény.

Kérjen árjegyzéket.
Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!
Szigeti Károly Budapest,
V. Visegrádi utca 11/a. Emelet.

IRÓGÉP HUNGÁRIA és RHEINMETALL
hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással
FORBÁTH és RÉVÉSZ
Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19
A m. kir. csendőrség tagjainak árendajárék és kedvező fizetési feltételek

Mielőtt vásárol, tekintse meg raktárunkat!
ahol megtalálja a legnagyobb választékot férfi és női szövet, selyem, vászon-, ágy- és asztalneműben, függöny, átvétő, paplan, bőrvászon és linoleumban. Magyar és keleti perzsa szőnyegek, futó- és asztali szőnyegek minden kivitelben, flanel, gyapjútakarók a legolcsóbb árban kaphatók.
HIRSCH és POLLÁK cégnél, PÉCS Irgalmasok-u. 4
Takarékossági könyvre 6—7½ havi hitelt nyújtunk.

ségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, különösen mint járőrvezető, fáradhatatlan szorgalommal és kitartással, igen jó eredménnyel működött. Továbbá, mert mindenkor fegyelmezett, példás katonai magatartást tanusított. Nyilvánosan megdicsérte: *Tóth Ferenc* thts.-t, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mint járőrvezető, a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy buzgalommal és jó eredménnyel működött. 1 év óta pedig szám-vívó segéd munkás igen jó szak tudással és teljes szolgálati készséggel látta el teendőit; *Tösmagi János* törm.-t, mert különböző beosztásokban igen jó magaviseletet, fegyelmezett és katonás magatartást tanusított. Őrparancsnokát minden tekintetben fáradhatatlan buzgalommal és igen jó eredménnyel támogatta; *Farkas György* törm.-t, *Horváth Ferenc* és *Csizmádia István* őrm.-t, mert 1935 április 15-én az üledülői örkörletben Polyák Vilmos meggyilkolása ügyében folytatott nyomozás során mint járőrtárs őrparancsnokát 150 órán át fáradhatatlan buzgalommal és szakértelemmel támogatta, miáltal nagyban elősegítette a bűncselekmény kiderítését és a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatását; *Tóth Lajos* II., *Hódi Sándor*, *Loboda Zsigmond*, *Sebestyén Péter* törm.-t, *Kállai István* és *Tornya (Polacsek)* Alajos őrm.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen eredményes és hasznos tevékenységet fejtett ki. Nemkülönbön fegyelmezett és katonás magatartást tanusított.

A volt műegyetemi csendőrszázlój ünnepé. Június 17-én a volt műegyetemi csendőrszázlój ütegcsoportja rendes évi összejövetelét tartotta. Az összejövetelen megjelent *Bornemisza Géza* iparügyi miniszter is.

Ádám Éva: *Hadak útján* című könyve a világháború eseményeinek és komor színeinek olyan területét mutatja meg, amelyet eddig egységes műben és irodalmilag feldolgozva sehol sem láttunk. Ez a terület közvetlenül a frontok mögötti sáv s most *Ádám Éva* hívja fel figyelmünket arra, hogy ez a sáv nemcsak földrajzilag és hadászatiilag volt külön területe a harcoknak, hanem lelkieken is külön világ, melynek zűrzavarában a magyar katona úgy sodródott, mint az őszi szél söpri a falevelet. Fajtánk tragikumának újabb megrendítő kútforrása ez a könyv. *Ádám Éva* felsőbb hadvezetőségi engedéllyel járt a harcoló hadsereg nyomában, de haditudósítói működésénél is fontosabb feladatának ismerte fel azt, hogy a tábori kórházakban szenvedő sebesült és beteg magyar katonák ügyes-bajos dolgait elintézzé. Ügyvédje, tanácsadója volt az idegen nyelvűek roppant tengerében hánykódó beteg magyar katonának. Elintézte jogi, hatósági és családi ügyeiket s mindezek során bőséges alkalma nyílt arra, hogy a sebesült katonában ne csak a katonát, hanem a közömbös, sokszor ellenséges indulatokkal sanyargatott magyar ember frontmögötti sorsát is megismerje. Bizony ez a sors nem volt virágos. A kórházak vezetői ritkán voltak magyarok és az itt-ott beosztott néhány magyar orvosnak minden önfeláldozását és bátorságát latba kellett vetnie, hogy a szoros orvosi kezelésen kívül a magyar sebesült is megkapja azt a néhány emberséges szót, ami sokszor minden gyógyszernél áldásosabb és hasznosabb. Ebben a munkában keresett magának részt *Ádám Éva*

s könyvében most ennek a munkájának a küzdelmeiről és élményeiről számol be. A magyar katona frontmögötti lelki elárvultságának megrendítő példáit olvassuk a könyvből. Szinte az önkívületig felvilványozva sereglették őt körül a sebesültek, mikor magyar szóval közeledett hozzájuk és elcsírták, elmondották számtalan apró panaszukat, amelyek a betegszobák lelki világában égető problémákká és kínzó gyötrelmekké nővekedtek és gyógyítani csak jószándékú magyar szóval lehetett őket. Jól tette *Ádám Éva*, hogy megírta ezt a könyvet. Lehet, hogy ő maga csak kegyeletes megemlékezésnek szánta azok számára, akiket odakint ilyen elhagyott-árván szenvedni látott, mi katonák azonban ebből a könyvből a jövőre nézve gyakorlati útmutatásokat és tanulságokat is merítünk. Ebből a könyvből sürített erővel tör fel a bizonyosság, hogy a katonának nem csak a zsoldját és ruháját, táplálékát, testi orvosságát kell megadni, hanem meg kell adni számára mindennek előtt azt, ami nélkül ember nem élhet: lelki gondoskodást. Együttérző szívet és emberséges szót, gyámolítást a maga kis emberi gondjaiban, amit a magyar katona megkapott a maga magyar tisztjeitől, amíg odakint verekedett az arcvonalban, de amit számtalan esetben nem kapott meg, amikor sebesült, beteg idegennyelvű, barátságtalan érzelmű ápoló környezettel körülvett kórházi ágyon feküdt. *Ádám Éva* könyvében beszédes képeket látunk ezekről az elárvult katonákról. Szegény tiszamenti magyar fiúkról, akik első voltak a támadásban, véres küzdelemben, de elhagyott utolsók lettek a cseh kórházparancsnokok kórházi ágyain. Ismételjük, hiányzanak ez a könyv a magyar katona világháborús történetéből, mert a legemberibb vonások nélkül kimaradtak volna belőle. Készséggel olvassuk, de hasznos eredménnyel. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, X., Stróbl Alajos-utca 7. sz. földszint 445. Ára 3.20 pengő.

Eladó. Keveset használt 7226. Orion Universal, 110—250 Voltig, váltóáramú, 2+1 csöves rádiókészülék, tiszta, kellemes hangú, dinamikus hangszóróval, üzemi kész állapotban 80 pengőért részletre is. Üzleti ára 142.50 P. *Kiss Károly* törzsermester, Budapest, Böszörményi-út 21.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várjai (Vlahina) Mihály ny. szakaszaltiszt, Budafok, Pozsonyi-út 29., *Dél József* ny. thts., Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, *Fekete Imre* ny. törzsermester, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P., szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P., régi toll átkötése 1 P., pótlással 2 P., beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P., pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsermester (Hajduböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gonddal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HÍREK.

Karácsonyi Andrást, aki jelenleg a csendőrségnél, a háború alatt pedig *Ehrenfeld Miksa*val Pancsován az 51-es (6. üteg) tüzéreknl szolgált, keresi *György János* őrmester (Dunavecse, csendőrör).

Ideiglenes szakaszparancsnoki teendőkkel megbízták: *Bőjthe Albert*, *Szombath Márton*, *Bórai János* budapesti I. kerületbeli thts.-t.

Új őrparancsnokok. A budapesti I. kerületben: *Bérczes László*, *Birkás János*, *Szabados István* thts., *Farkas József* II., *Könyves Kálmán* törm. v.; A székesfehérvári II. kerületben: *Hargitai József*, *Izsáki József* törm. v.; A szombathelyi III. kerületben: *Horváth Lajos* VI. thts.; A pécsi IV. kerületben: *Baglyas János* törm. v.; A szegedi V. kerületben: *Kertész István*, *Murvai István*, *Gyapjas Ferenc*, *Bakos Gábor*, *Nagy János* I. thts.; A debreceni VI. kerületben: *Pénzes Lajos* I. thts. és *Tóth Lajos* II. törm. v.

Alku nélkül bútor
szabott áron:

NAGY ZSIGMOND
VI., Lázár ucca 3.

Árak a bútoron.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmeszszebbmenő jóállást vállalok.

Alapítottat:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI Budapest, II., Margit-krt. 52
Telefon: 52—5—36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkesedik.

Házasságot kötöttek a budapesti I. kerületben: *vitész* *Biró József* szds. *Róth Margit* úrhölgygel Budapesten; *Szárvas* *András* törm. *Mészáros Mária*val Kunszentmiklóson; *Kelemen* *János* törm. *Kerekes Rozália*val Tokodon; *Herczeg* *Antal* törm. *Tóbiás Erzsébet*tel Kápolnán; *Mátyás* *Ferenc* törm. *Eke* *Erzsébet*tel Monoron; *Képes* *János* törm. *Kiss Irmával* Mezőtúron; *Kovács* *István* IV. vár. ill. szab. örm. *Könczöl* *Vilma*val Budapesten. A székesfehérvári II. kerületben: *Kovács* *István* thts. *Benedek* *Etelkával* Csákváron; *Pap* *István* törm. *Sebestyén* *Ilonával* Budapesten; *Sipos* *Kálmán* törm. *Tóth* *Ilonával* Balatonszabadin. A szombathelyi III. kerületben: *Nagy* *Lajos* II. törm. *Németh* *Annával* Dabroncon; *Bernáth* *János* törm. *Zsedenyi* *Idával* Magyargencsen; *Bajor* *József* törm. *Horváth* *Irén-Jolán*nal Zalabéren. A pécsi IV. kerületben: *Nagy* *Pál* II. törm. *Pfeifer* *Ilonával* Bonyhádon. A szegedi V. kerületben: *Fejes* *Lajos* törm. *Hagyó* *Ilonával* Jászberényben. A debreceni VI. kerületben: *Szabó* *János* II. törm. v. *Gonda* *Kornéliával* Tornyospálca. A miskolci VII. kerületben: *Fürjes* *József* thts. *Kovács* *Erzsébet*tel Hatvanban; *Szántó* *István* törm. v. *Kelemen* *Ilonkával* Pásztón; *Hallás* *János* törm. *Nagy* *Ilonával* Garadnán; *Balogh* *István* törm. *Mészáros* *Máriával* Sajóvárkonyban; *Kővári* *András* törm. *Nagy* *Margittal* Tarcalon; *Bárdos* *Pál* törm. *Varga* *Erzsébet*tel Bódvaszilason és *Komló* *Sándor* örm. *Kerekes* *Margittal* Budafokon.

Családi hírek. Született: a budapesti I. kerületben: *Hódosy* *Pál* szds.-nak *Csilla-Mária-Eva* nevű leánya; *Czuczai* *Béla* thts.-nek *Zoltán-Károly* nevű fia; *Vass* *Gábor* törm. v.-nak *Gábor-Gyula* nevű fia; *Gyarak* *Imre* II. o. altisztnak *Mária* nevű leánya, a székesfehérvári II. kerületben: *Varga* *József* törm.-nek *Juliana-Mária* nevű leánya; a szombathelyi III. kerületben: *Mohácsi* *Ferenc* szv. thts.-nek *László-István* nevű fia; *Horváth* *Vince* I. törm. v.-nak *Erzsébet-Eva* nevű leánya; *Göntér* *Ferenc* törm. v.-nak *Ferenc-László-József* nevű leánya; *Harmath* *Gyula* törm.-nek *Árpád-Gyula* nevű fia; a pécsi IV. kerületben: *Halmos* *András* törm. v.-nak *Ilona* nevű leánya; *Göntér* *Ferenc* törm. v.-nek *Ferenc-László-József* nevű fia; *Kalmár* *János* törm. v.-nak *János* nevű fia; *Fülöp* *Mihály* törm.-nek *József-Mihály* nevű fia; *Potó* *Lajos* törm.-nek *Béla-Lajos* nevű fia; *Gál* *Ferenc* I. törm.-nek *Mária-Valéria* nevű leánya; *Kovács* *István* X. törm.-nek *Mária* nevű leánya; a szegedi V. kerületben: *Kisházi* *József* törm.-nek *Piroska-Gabriella* nevű leánya; a debreceni VI. kerületben: *Bakó* *András* örgy.-nak *Magdolna-Mária-Dóra-Erzsébet* nevű leánya; *Kulcsár* *Imre* thts.-nek *Magdolna-Zsófia* nevű leánya; *Veress* *Antal* thts.-nek *László-Imre* nevű fia; *Illés* *Mihály* törm.-nek *Emília-Erzsébet* nevű leánya; a miskolci VII. kerületben: *Csontos* *Imre* thts.-nek *Valéria-Magdolna* nevű leánya; *Bérces* *(Bencsik)* *András* thts.-nek *Mária-Magdolna* nevű leánya; *Polyár* *József* törm.-nek *Tibor-József* nevű fia és *Zelei* *Ferenc* törm.-nek *Győző* nevű fia.

Örökbe fogadás. *Orbán* *János* miskolci VII. kerületbeli thts. örökbe fogadta *Fodor* *Rozália* nevű kiskorú gyermeket.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szószserinti közlésért kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni. sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Bpest, VIII., József-körút 5.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánleveleket ak-

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA

TEL. 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **részletre** is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Újrendszerű bútorthitel!

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-utca 18. szám
(Kazinczy-utca mellett). — A m. kir. csendőrség tagjai lakásukat berendezhetik

váltó- és előleg nélkül, 30 egyenlő havi részletre
vagyis minden 100 pengő után 3.33 pengő
részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

ÓRÁK, ékszer, arany és ezüst ajándék-
tárgyak a legnagyobb választékban

Adler Bélánál, Kaposvár

Olcso árak és könnyített fizetési feltételek!

6-7^{1/2} havi hiteltre

Vásároljon a

Takarékosság

pécsi

56

előkelő cége:

Megbízható!

Felvilágosítást nyújt: **Pécs, Dunántúli Bank r.t.**

kor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyeg mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem tételünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább fél évre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest. I., Bösörmenty-út 21. szám.”

Zöld Kereszt. Mi is hallottuk, hogy bizonyos keresztikkel jelzett politikai mozgalmak a Zöld Kereszt népségítő tevékenységét fel akarják használni a maguk politikai céljaira. Pedig a Zöld Keresztnek semmi köze semmiféle politikához, hanem éppen olyan politikán felüli állású áldásos mozgalom ez, mint amilyen a közismert Vörös Kereszt, csupán a feladatköre más. Az nevezetesen, hogy a népet megtanítsa a helyes táplálkozásra és az egészségápolás egyéb módjaira és eszközeire. Ez a mozgalom nem politizálni akar, hanem tanítani, felvilágosítani, segíteni. Azt akarja köztudattá tenni a nép körében, hogy a legszegényebb ember is lehet tiszta és egészséges, ha nagyobb ablakot vág a viskójára s az ablakot nem szegezi be, hanem kitarja a napfénynek és a csipős téli levegőnek. Ha nem a szájából mosakszik, hanem vödörszámra önti magára a friss vizet. Ha a kertecskéjét nem hagyja a gaznak, hanem rászokik a növényi ételekre s ha megtanulja a helyes testápolás sok más szabályát, tudnivalóját. Jól jegyezzük meg tehát magunknak ezt az elnevezést: **Zöld Kereszt.** Minden csendőrnek tudnia kell, hogy ez nem politikai mozgalom, hanem a belügyminiszter úr által irányított nagyjelentőségű népegészségügyi mozgalom, amit minden lelkiismeretes magyar embernek a legmesszebbmenően támogatni kell. Hogy a csendőrnek mi lehet ebben a szerepe, arról mai számunk vezető helyén írunk.

Ha áruja jó és megbízható Hirdessen a Csendőrségi Lapokban Hirdetése eredményes lesz!

Szővet, selyem, vászonáru, kész nőikabátok és ruhák gyermekruhák és kelengye, fehérnemű, cipő és divat-cikkek, szőnyeg, függöny, paplan kötött- és szövő-táru, sportcikk szükségletét szerezze be a 100 év óta fennálló

Megbízható minőség, méltányos árak, kedvező fizetési feltételek!

Pirnitzer József és Fiai
áruházában, Szekszárd

Pontos szolgálat, pontos óra! Vásároljunk

arany, ezüst ékszert, ajándék- és dísz tárgyakat szakképzett órák és ékszerésznél

Órák
Tóth János
Szekszárd

Nyíri László ny. törzsrőrmester. Gajáczy István hős. százados címe: Komárom, m. kir. 2/11. hős. osztály.

Nemzetes. Egyelőre nincs szó kiegészítésről. Csak vegye a szolgálatát ott, ahol van, teljes lélekkel és iparkodással. Aki — mint ön is — kitűnő eredménnyel végezte a próbacsendőrséget, az nagyon hasznos tagja lehet a testületnek az őrsön első sorban. A többit bízta a távolabbi jövőre.

Vitás. Ha levelét rendesen és olvashatóan írja alá — kézzel helyett —, akkor válaszolunk. Ennyi tisztelet megillet bennünket. Vagy a bűnügyi feljelentéseket is így írja alá? Nem hiszünk.

Özv. Simon Mihályné és Oláh Sándorné, Szeged. Nem közlünk őrsfőnöki jelentkezéseket.

Fitos, Mezőtúr. Közljük a képet.

Sárszeg. A lakbérilletményre előleget kérni nem lehet.

Jó bajtárs. 1. Ez a szokás nyilvánvaló kijátszása a törvényes rendelkezéseknek oly céllal, hogy a kocsmáros mentesüljön az engedély illetékei alól. A kocsmáros eljárása a 27.072/1923. B. M. sz. rendeletbe ütköző kihágás. Minél előbb fel kell jelenteni. 2. Meg fog jelenni a folyó évben. 3. A napilapokat legcélszerűbb a közös asztal fiókjában tartani. Hogy hány napra visszamenő példányokat tartanak meg, azt nem kell és nem is lehet szabályozni. A közzétartó tagjai fizetik az újságot, ők határozzák tehát azt meg. 4. A foglalkozási jegyzéket szerintünk leghelyesebb a csendőrség és ruhaszekerényében őrizni.

Jobb jövőt. 1. Úgy látjuk, hogy ha a kezelő orvosok bizonyítványait csatolva kéri az engedélyt, méltányosnak fogják tartani annak megadását. A kérelmet a belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.) kell beadni, persze szolgálati úton. De más különben is javulni fog a helyzet remélhetőleg még ebben az évben s az önökre igen előnyös lesz, mert elől vannak. 2. A főszolgabírói engedélyt az általános iktatóba kell iktatni.

98.765. A katonai szolgálati idő utólagos igazolására vonatkozó tudnivalókat megtalálja Kádár Gyula g. őrnagy kiadásában megjelent Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásokról c. könyv 16. oldalán.

Reménység. 1. Ha csupán az életkora miatt adták vissza a kérvényét és az életkora most már megfelel a követelménynek, adja be újra a kerületi parancsnoksághoz címzett kérvényét. A levelében hivatkozott rendeletben megállapított jogigényt nem veszítette el. 2. Folyósítják.

Revízió. 1. A 250.000/1929. B. M. számú rendelet (kodex) hatályon kívül helyezte a hasonló tárgyú rendeleteket. Így a vármegyei szabályrendelet sem jogérvényes. A kodex nem szabályozza ugyan, hogy a szarvasmarha által vontatott járómu vezetője ül-e a szekéren, vagy sem, de mert a 4. §-ban írtak szerint viszont a vezetőnek minden körülmények között olyan magatartást kell tanúsítania, hogy a járómu ura legyen, a közlekedés rendjét ne zavarja és éber gondossággal vezesse a járómuvet, következik, hogy forgalmas helyeken ilyen szekerek stb. vezetői nem ülhetnek a járómuvon, mert akkor nem lehetnek annak urai. 2. Az előírás szerint a folytatólagos elintézésnél használjuk — csapattesten belül — a rövidített címzést. Csapattesten kívül a teljes címzést, tehát pl. m. kir. csendőrsparancsnokság... kell írni.

Somló. Ha megvan a dísz-kimenő- és szolgálati öltözete, csak az ezeken kívül még meglevő nadrágot lehet átalakítani. Megvan az oka, hogy e rendelet (120.794/VI. c. 1922.) után vitanak vagy javaslatnak helye nincs.

RÁDIÓ = CSILÁR = FOTO

szaküzlet. Villanyszerelési vállalat. Szabott árak. Kedvező fiz. feltételek. Vásároljunk **Rudolf Gusztáv szaküzletében** Eger, Széchenyi utca és Érsek utca sarok.

Koszoru Imre

egyenruha szabó, a m. kir. csendőrség szekszárdi-osztály szállítója

SZEKSZÁRD,
Alkotmány utca 18. sz.

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(13.)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHALY.

Hamar jelentést írtam és egyik emberrel visszaküldtem a két orosz és a jelentést, amelyben ez állt: A község harmadik házánál erre a két oroszra bukkantunk. Kérek erősítést, hogy tüzetesebben átvizsgálhassuk a falut.

Negyedóra mulva jön egy ember, hogy vonuljunk be.

Alig néztünk át öt-hat házat. Azokat sem úgy, ahogy én szerettem volna, mert ez sokáig tart négy embernek. Pláne, mikor még almát is szednek. De melyik baka ne szedte volna le?

Egy erős szakasz, az én szakaszom, végigment a falun. A század meg mögötte húzódott fel a magaslatra a falu túlsó végéig, ahol ismét csatlakoztunk. A század megállt. Ugyiszintén a többi századok is. A szedett almát hamar szétosztottuk. Víz is kapott, már akinek jutott.

Alig áll a század egy negyedórát a falu mögött, a magaslat oldalában, jobbról tőlünk öt-hatszáz lépésre fegyverpattogás veri fel a csendet, mintha jelezni akarná, hogy lödött rögtön az egész zászlóalj, amelynek jobbszárnya a második zászlóaljhoz zárkózott az erdő szélén. Az én századom balról a legszélső. Balogh János, Bausz István és én, jobbról tölem szintén Balogh, mi voltunk az ezred balszélső emberei és úgy haladtunk fel lassan a magaslatra.

Alig pillantottuk meg a falu mögötti ezer lépésre elterülő erdőt, máris sűrű golyózáppal jelezték az oroszok, hogy ismét itt vannak.

A fene egye meg a bőrüket! Mindig a hűvösen várnak bennünket, az árnyas fák alatt. Úgy látszik, vagy nagyon

lusták és nem szeretik a napot, vagy pedig szeretik a védett helyet a háttérben, hogy alkalomadtán hamar elpárologhassanak. Innen most már mi is rajokban szaladtunk előre egy tarló szántáson, hogy elérjük mielőbb az erdőhöz dülő burgonyatáblát, amelynek végéből zúdítottak gyilkos tüzet reánk. Feltűrtük ismét az egész területet. Lassan mindig közelebb húzódtunk az ellenséghez. Ugy-e, furcsa helyzet? Vannak, akik az ellenséget messziről szeretik nézni. És mi mindig közelebb mentünk. A fene egye meg őket. Hát azok sosem jönnek? Már szinte haragudtam a mi vezetőinkre azért, hogy folyton támadunk. Az oroszokra meg azért, hogy miért nem ők jönnek. Hisz milyen élvezet lehet a közeledő ellenséget löni a védett, jó hús helyről. Ha én ki tudnám piszkálni őket, hogy ők jöjjenek!...

Már az erdőhöz alig háromszáz lépésre vagyunk, egy vonalba beásva. Tőlünk jobbra is elfogyott az erdő. A második zászlóalj előtt is egy nagy tábla tarló terül el erdőszéltől övezve. Erős fegyvertűz az egész vonalon. Délután három óra. Jobbról előtör az orosz, mintha teljesíteni akarná kívánságomat. Azonban sokan jönnek. Szaladnak ordítva a mieinkre. Összecsapnak az erdőszélén. A második zászlóalj visszahúzódik az erdőbe. Az oroszok utánuk. Egyszer csak hallom jobbról:

— Vissza, vissza! — Balról erős ordítózás, lödőzés. Nem tudjuk, mi van.

Már-már átragad a bizonytalan izgalom az első zászlóaljra is, midőn a földiknek mondom, hogy én felállok és megnézem, mi van, hogy áll a helyzet. Kértek, hogy ne álljak fel, mert az oroszok lelőnek engem is, őket is.

— Csak fődözzétek magatokat jól — felelém — és már fel is álltam, hogy az orosz távcsővel szétnézzek a környéken. Rögtön felismertem a jobboldali helyzetet, ami elég kritikus volt. Már az oroszok az erdő széléig jutottak, ahol összecsaptak a mieinkkel. A tarlón sűrű tömegekben törtek előre a segélycsapatok. Ordítva kiáltom rögtön:

— Jobbra löni, a tisztáson előretörő oroszokra. Továbbadni! — Végre továbbadják. Fegyver- és gépfegyvertűz zúdítunk jobbra. Most azzal nem törődünk, hogy előttünk is lőnek. Köröskörül porzik a szántás. Csupa por- és füstfelhő mindenfelé.

Az egyik földim már a nadrágomat rángatja, hogy fekdjem le. De én nézem a terepet. Nézek hátra is, jobbra is, balra is. Jobbra az erdőben most törnek elő a segélycsapatok és a visszaszorítottakkal egyetemben törnek az oroszokra. A háttérben a falu. Körülötte a vándorzó sebesültek. Ott is futkosás van. De nem ismerem fel a futkosókat. A falu mögötti mezőségen ereszkedik le egy-két hosszú rajvonal vagy négy kilométerre. Lehet látni, hogy sietnek. Mögöttük az erdő széléin vágató tűzértség vonul fel. Balról tőlünk lejtősszerű síkság öleli körül vagy egy kilométer távolságban az előttünk lévő erdőt, ahol az orosz hadi nagy erőket gyűjtött össze, hogy még támadni is mert. Így állt a helyzet délután 5–6 óra között. A mi zászlóaljunk oldalozó erős tüzeléstől az orosz támadás összeomlott. Örült a lelkem, hogy a támadást megállítottuk.

Az orosz túlerő megállt. És ez volt a fontos. A segítség sietve jött, de még messze. A tüzerek is megkezdtek az erdőt löni előttünk.

Ismét felállok egy percre, hogy lássam a helyzetet. Az első zászlóalj még akkor is a helyén maradt, amidőn az erdőben lévő két zászlóaljat az orosz túlerő annyira vissza-

A MERCEDES ÍRÓGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképvislet:

ÍRÓGÉP BEHOZATALI RT

Budapest, V, Nádor u. 24

A magyar kir. csendőrtiszti és altiszti kar kipróbált megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textilárúk a legnagyobb választékban kaphatók

**Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb
fizetési feltételek.**

TELEFON: 392-85, 312-97.

nyomta, hogy ha az oroszok felismerik a helyzetet, minket oldaltüzeléssel kényszeríthettek volna el helyünkől.

Amíg állva néztem a helyzetet, körülöttem porzott a homok. Azonban a sító, zümögő golyóbisok engem nem találtak. Látna a helyzet teljes képét, én már nem félttem attól, hogy az oroszok megvernek bennünket. Az erdőből szorítják ki az oroszokat a mezőre. A balszárnny tüzel a menekülő ellenségre. Végre tüzeink is fülsikkető lövedézésbe kezdtek. Már alkonyodni kezdett ismét, midőn az első segélyrajok megérkeztek. Ezek is 76-osok voltak. Szerencsés időben jöttek. Futva, loholva az egész úton. De milyen bátran. Mintha mi sem történe. Pedig a sorak már megirritkítva. Hisz a nekünk szánt golyóbisok ő hozzájuk röptek és akaratlanul is megakadtak egyik-másik bajtársunkban. Soraink most már megerősödtek, s megindult az általános támadás. A rajok egyenként kelték fel és szaladtak előre. Az oroszok részéről is pokoli fegyvertűz zúdult reánk. Úgy látszik, ők is erősítést kaptak. Azért mi mindig közelebb és közelebb törtünk előre. Végre balról is mellénk kanyarodott, líhegve a szaladástól a 48. gyalogezred menet-zászlóalja.

Közvetlen mellém egy gépfegyveroszttag került két puskaival, egy főhadnagy vezetésével, aki rögtön kérde tőlem, hol az orosz? Nem láthatta ugyanis őket. Előttünk egy krumpitábla vagy négyszáz lépés hosszú és százötven méter mélységben dült az erdőhöz. Ezen helyzetből csak térdeplő állásból tudtunk eredményesen löni.

A főhadnagy úr is mellém térdepelve figyelte meg mutatásom szerint az oroszokat, akik most már nagyon féltették a fejüket. Amint a helyzetről tiszta képet alkotott, rögtön kiadta a parancsot:

— Löni az ellenséges gyalogságra az erdőszélen!

Ebből a kommandóból rögtön láttam, hogy a főhadnagy úr is jobb magyar, mint német. Akárhogy állt is a dolog a kommandóval, azért mégis megértették a jóképű vasi, zalai fiúk, mert azonnal rázendítettek a masinák:

— Ta, ta, ta, ta... — de oly erővel, mintha az erdőt akarnák lekaszálni golyóikkal. Szinte végigszántották az erdőszélen lévő orosz lövészárkokat.

Soraink mindig sűrűbbek és sűrűbbek lettek. Már egymás mellett meg sem fértünk.

— Bajonett auf! — hangzik balról jobbra. Pedig ez már fölösleges. Hisz mi már rég feltűztük. Már akkor, amidőn délután az oroszok megrohmoztak. Minden parancs nélkül. Most erősből a tüzelés. Már nem is durrog. Csak egy irtózat, egységes zengés, süvöltés. A sok durranás egybeolvad. Jobbról, balról is ki előre, ki hátra bukik. Kidőlnék a sorból. De most nem halljuk a sóhajást, nem halljuk a jajkiáltást. Ezek most mind eltompulnak az egybeolvadt fegyverek zajától.

En is térdeplő állásból lövök. Egyszerre egy hatalmas ütés éri jobb arcomat. Szemeim előtt csillagok táncolnak, pedig a nap is csak most készül elbújni, hogy ne lássa, ami most következik. Rögtön lefekszem a krumpilba. A szemeim könnyeznek az ütestől. Sajog az arcom. Kezemmel vizsgálom, hogy folyik-e a vérem. Párszor elsímitom jobb arcom és nincs semmi. Még csak egy csepp vér sem. A szemeim is rendbejöttek hamar. Nézem a fegyveremet. A bajonettom eltűnt. Csak a nyele maradt meg. A pengéje tőből letörve. Nézem, mi lette? Egy golyóbis csapódott oldalt hozzá, ez

törte le. Le akarom venni a nyelét, hogy egy elesett bajtársamét tüzzem fel, hisz talán nemsokára kell. Nem tudom lehúzni. A golyó a hüvelyt is ütötte és így kissé a fegyvercső szélét feltúrta. A főhadnagy úr odacsúszik mellém és megkérdi:

— Meglőtték?

— Nem. Csak a bajonettomat lötték el — felelém. És már mutatom is, hogy a nyelét nem lehet levenni. Megfordítom a fegyverem és a főhadnagy úrnak így jelzem, hogy a sturmnál ütni fogok. Egymás mellé állunk.

— Jól van, fiam! — mondta és maga a hosszúnyelű ásóját forgatja kezében.

A szemeim rendbejöttek ezen pár perc alatt annyira, hogy ismét löni tudtam. Kerestem újra a vörösbarna pontokat a fák között. Már öt lövést leadtam. Újra töltök. Egy harmas vastag fánál látok egy orosz. Erősen tüzel. Célzok és lövök. A fegyverem még elsült. De azt már nem láttam, hogy mi lett az én muszkámmal. Egy golyó mellbe talált.

Mindig azt hallottam, hogy akit meglőnek vagy megszárnak, az rögtön nem érzi. Ez nem igaz. En abban a pillanatban éreztem. Mintha egy tüzes vesszőt toltak volna a mellemen át. Rögtön hátradőltem. Szemeim elhomályosultak, az erőm eltűnt. Melegség szaladt le testemen. Örjítő fájdalom perzseli belsőmet. Fel akarok kelni, mert egyik lábam alattam maradt. Nem bírok a fájdalomtól mozdulni. A kürtök harsannak, a dob pereg. Fújják a sturmot.

— Feier einstellen! — hallom a zagyva, zürzavaros ordítást.

— Sturm, sturm!

Ismét kürtjel. Feier einstellen fújják. A tüzelés lassan alábbhagy. Hallom, az oroszok futnak. Ez vigasztalt. Örültem a győzelemnek. Ha meg is kell halni, de ők futnak. Tehát ismét győztünk. Balra még mellettem a gépfegyverek erősen zakatolnak, kerepelnek. Az ágyúk erősen dörögnek. A főhadnagy úr észrevette, hogy kinlódok, vergődöm. Odakiált: mi van, fiam, veled? Szólni, kiabálni már nem tudtam, hisz az érces hangom hörgéssé fajult. Számból vér jön fel. Meg akarok fulladni. Ismét kiált a mellettem lévő Balognak: Mi van azzal a fiúval? Meglőtték, — hallom a választ. Rögtön nézzék meg és kössék be, — hallom a parancsot. Ketten is másznak mellém. Még az oroszok balról lönek. Felbontják ruhámat. Nézik a sebemet. Elöl kis lyukon csergedez. Hátnál mint egy ötkoronás lyukon ömlik a vérem. A főhadnagy úr ismételtén kérde: mi van azzal a fiúval? Kiabálják, mindjárt meghal. A melle van átlőve. A földieim, Bausz és Balogh, sirva búcsúznak. Vigasztalni nem tudnak. De ki is gondolna ilyen helyen a vigaszra. Hisz máma nekem, holnap neked. A főhadnagy úr ismét kiabál, parancsol. Mintha a testvéréről volna szó. Rögtön kössék be és vigyék vissza. Hátha megmarad. Hátha meg lehet menteni. Így gondoskodott rólam. Az Isten áldja meg érte. Fölvettek a krumpilból és vagy tíz lépést szaladtak velem a dülöltü árokig. Itt lefektettek és ők is lefeküdtek, mert balról erősen lőttek. Hallom még: hurrá, hurrá. A tüzelés lassan csendesül. Újból felállítanak és fegyverre ültetnek, hogy vizsnek. Érzem, hogy nem bírok ülni. A fájdalom megöl. Átőlelem nyakukat, hogy úgy vezessenek. És így könnyebb. Nem oly erős a fájdalom. Csak a lépéseimnél nyúlnak fel a metsző nyilalások.

Alig megyünk ötven lépést. Erős kiabálás: félre, félre! Aki tud, menekül. Ki jobbra, ki balra, mert jönnek a huszá-

Kerékpár, varrógép

motorkerékpár, grammofon, rádió legolcsóbban, kedvezményes fizetési feltételek mellett.

Rotter Sándor és Társa

„Csepel” gyári lerakat

Békéscsaba, kat. bérpalota

Szakzszerű javítóműhely

Írógép

új és újjáalakított, ≡ javítás karbantartás ≡ alkatrészek Irodai felszerelések, töltőtollak

Elsőrangú minőség. :: Olcsó árak. Kedvező fizetési feltételek.

Wirth és Rengey Szeged, Széchenyi tér 5

A törvényszéki palota mellett.

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók Csendőrnöknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

Cipőt

megbízható minőségben, elsőrendű kivitelben, méltányos áron vásároljunk

Pollák

cipő-áruházban

Pécs

Irgalmasok-utca

A „Takarékosság” tagja

rok. A falu felől porfelhő verődik fel és már rögtön a magaslat tetején vágatnak vagy kétszáz, kettő sorban oszlopban. A lenyugvó nap vörös sugarai villámokat szórak a porfelhőből a kardoszlóra. Pár pillanat és már mellettem vagy 10 méterre vágattak el. Pár pillanat és eltűntek, csak a porfelhő jelezte útjukat, amely a jobbra lévő nagy, sík tálóra vezetett. Rögtön rá erős ordítás. Szívtettőpő zaj jelezte, hogy utólérték őket. Nem szerettem volna az oroszok bőrében lenni, pedig én is átlótt mellettem vonszoltattam bajtársaimtól a falu felé, ahonnan reggel jöttünk. Mire közelébe értünk, már sötétség borult a tájra, csak a faluk vörös fénye mutatta a hadak útját. Több község égett a messze távolban. Szinte egybeolvadt vörös fényük az égbolton. A nap már rég eltűnt. Szégyelte magát az földi vörösség előtt. Talán én sem látom többé. Hisz az eröm már elfogyott. Alig bírom emelni lábaimat. A falutól vagy száz lépésre egy szalmakazal. Ide vittek, vagyis vezettek a bajtársak. Itt lefektettek, hogy kissé pihenjek, hisz már nem bírtam menni. Tanácskoztak, mit csinálnak velem. Egyik elment szanitécért. Szanitéc, szanitéc, — hangzott mindenfelé. Azonban ezeknek a száma kevés. Ennyi szanitéc nincsen. Azoknak ma sok dolguk van. Talán két napig sem kötik be az összes sebesülteket. Ha ezekre várna minden sebesült! Bizony fele is elvérezne. Itt szanitéc mindenki. Itt mindenkinek tudni kell bajtársán segíteni. A szanitécek most is lenni a falu körül foglalkoznak. Ide gyülekezett az összes sebesült. Már aki menni tudott. Itt ma különösen sok a sebesült a Marsbrigádból. Ezek a legnagyobb tűzben nyomultak előre. A faluból is sokat elhajítottak az elrejtőzött oroszok, akik az ütközet alatt előbújtak. Ezt vette észre a Marsbrigád. A falut körül fogták s lelőtték minden élő férfit. A falut felgyújtották. Ez volt a büntetés. A kazalnál gyülekezett bajtársak mesélték.

Körülöttem az egész mezőben zörögtek a visszajövő bajtársak kulacsai, szerszénjei, mintha egy gulya vonulna el körülöttem. Az ezredkürtös már többször ismétli az ezred jelét. A mi ezredünk a 76-ik! Gyülekezzetek!, gyülekezzetek! gyorsan! A körülöttem lévő bajtársak is mind ezen hang után igyekeztek. Aki arra jött, az mind megnézett. Ki az a sebesült? Egyszer csak jött Horváth Lajos zsirai fiú, aki Esztergomban a 6-ik századtól volt velem a patrulliskolában, ahol nagyon megszerettük egymást. Kérde a Balogot, ki ez a sebesült? És közben lehajol hozzám. Rögtön felismert a tűz világításánál. Sirva borul reám és mint egy jó testvér kérde, hogy meglöttek? Hol, midet lötték meg? Mutatom a mellemet, mert a beszéd nehezemre esett. Rögtön kibontja a ruhám. Az előző kötésem már félrecsúszott. A vérem ismét szabadon ömlött. Különösen hátul erősen. Hisz ott nagy lyukat tépett ki a golyó. A nadrágomban felgyülemlt vér, mint egy nagy disznó mája loccsant a szántásra. A torniszerből egy tiszta inget vesznek és széttépik, hogy azzal bekössenek. A még nem használt, vadonatúj háskötőmet is rákötik. Így a vérezt most elkötik. Mint egy anya, mint egy jó testvér, úgy igyekszik Lajos bajtársam megmenteni az életnek. A szomjúság epesztette seblázás ajkamat. A kulacsaim már rég kiürültek a harci tüztől. Nyöszörögve vizet kérek. De honnét adjanak? Hisz senkinek sincs. Az orosz falvakban csak egy kút van. Pavlovban is csak egy van. Most az is a láng-

tenger közepén áll. Az én jó bajtársam mégsem gondolkozik. Meghagyja a többi bajtársnak, hogy várjanak.

Lebontja a torniszerét. Róla a vászonvödör. Fogja a szuronyos fegyverét és már el is tűnt az égő falu irányában. Csak annyit mondott, mikor elment:

— Ha addig élek is, víznek lenni kell.

Jó sokáig vártam. Vagy csak nekem tűnt fel hosszúnak, amíg Lajos bajtársam visszajött. Örömmel kiáltja már messziről, mintha életet akarna ezzel belém lehelni.

— Testvér, itt a víz! Tele a vödör. Ha tíz perccel később megyek, már nem jutok hozzá. Hisz már a kút kávája is ég. Köröskörül irtózatossá hűs.

Csurgott is róla a verejték, amint hozzám lehajol és a flaskóból megitat. Új életre keltett a hűsítő ital. A többi a körülöttem lévő bajtársak itták meg, akiket szintén felrészíthetett, mert most már rögtön indultunk tovább. Felsegítették és hol egyik, hol a másik két bajtársam nyakába karolva lépegettem a fel-felülülő ezredhírvölj irányába. Lajos barátom és a két földim szeretettel vigyáztak, hogy lépteim fájdalmat ne okozzanak.

(Folytatjuk.)

A csillagos ég.

(Pályázat.)

Nyári éjszakákon fűbe, szalmakazal tövébe heveredve tölti sok portyázó járór a pihenőjét. Ezek a bajtársaink hanyattfeküsznek s míg az álmat várják, tündöve-csodálkozva nézegetik a csillagos eget. Szeretnénk tudni, kinek milyen ismeretei vannak erről a csodálatos, tündöklő ékszerrel kirakott égboltozatról? Lehetnek ezek tudományos csillagászati ismeretek és lehetnek a néphit köréből vett gyakorlatias, vagy mesészerű, babonás adatok. Azt is megírhatják a pályázók, hogy milyen érzéseket és gondolatokat szokott bennünk felkelteni a csillagos ég látása.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadjunk el. A legjobb pályázatot fényképezőgéppel jutalmazzuk. Határidő augusztus 1, az eredményt az augusztus 15-i számunkban ismertetjük.

Vallás-pályázatunkra

a szokottnál sokkal több pályamunka érkezett be. A szokásos néhány napos határidővel ezt az anyagot lelkiismeretesen feldolgozni nem lehet, az eredményt ezért csak a július 15-iki számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VIII., József-körút 5. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebédlő- és futószőnyegek, szelvények, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek. 12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre.

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-lőr 5.

Telefon: 1-271-77.

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk.

Óra, ékszer vásárlásnál javításnál

forduljon bizalommal

Tóth József

Képes árjegyzék ingyen! Kedvező fizetési feltételek

órás és ékszerészhez Szeged, Kárász u. 13

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZÁM.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.